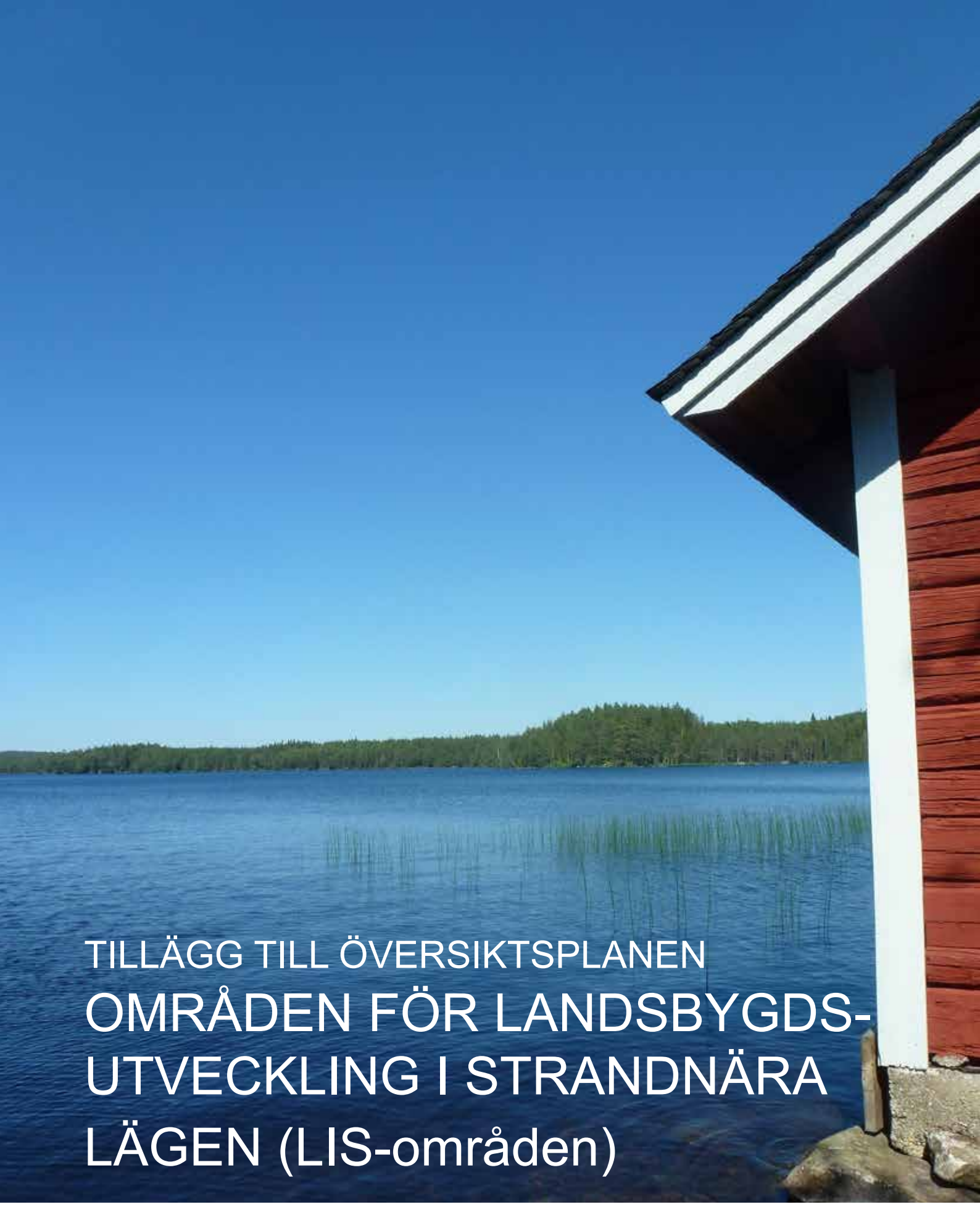

TILLÄGG TILL ÖVERSIKTSPLANEN

OMRÅDEN FÖR LANDSBYGDS-UTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGEN (LIS-områden)

NORA KOMMUN

Styrgrupp
Tom Rymoen, ordförande i Samhällsbyggnadsutskottet
Margareta Eriksson, vice ordförande
Bror-Erik Israelsson, ledamot
Anna Karlsson, ledamot
John Sundell, ledamot
Jan Rylander, ledamot
Pia-Maria Johansson, ledamot

Arbetsgrupp
Christine Andersson, VA-ingenjör/projektledare, Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen
Ingrid Andrén, kommunekolog, Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen
Håkan Blaxmo, trafikingenjör, Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen
Håkan Ceder, turistchef, Nora kommun
Mariana Flodman, projektledare landsbygdsutveckling, Nora kommun
Michael Lindström, kvalitetsledare återvinning, Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen
Cecilia Lundkvist Sundin, näringslivsutvecklare, Nora kommun
Björn Nettelbladt, planarkitekt, Samhällsbyggnadsförvaltningen Bergslagen
Jan Norlund, senior rådgivare, Nora kommun
Lars Skoghäll, utvecklingschef, Nora kommun
Arne Tschentscher, stadsträdgårdsmästare, Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen
Kristina Grape, planeringsarkitekt, KLARA arkitekter
Axel Lönnqvist, planeringsarkitekt, KLARA arkitekter
Adam Nilsson, planeringsarkitekt, KLARA arkitekter

Kartor
KLARA arkitekter

Översiktskartan kommer från Lantmäteriet och är bearbetad av Samhällsbyggnadsförvaltningen Bergslagen. Kartskikt över planeringsförutsättningar kommer från Länsstyrelsernas nationella och länsvisa geodata.

Fotografier
KLARA arkitekter

Layout
KLARA arkitekter

Godkänd av kommunstyrelsen
XX

Antagen av kommunfullmäktige
XX

Laga kraft
XX

KLARA arkitekter

FÖRORD

Efter en längre tids handläggning av ärendet LIS (landsbygdsutveckling i strandnära läge) så börjar vi äntligen se ett slut på ärendet.

Beslutet att ta fram en LIS-plan byggde bland annat på en förutsättning att kunna utveckla landsbygden men också på att hela Nora ska kunna vara med och bidra till visionen 13 000 innevånare år 2030.

Det har varit många instanser och intressen att ta hänsyn till. Exempelvis länsstyrelsen, Försvarsmakten, markägare, byalag med flera, vilket varit mycket värdefull information för oss i den politiska styrgruppen.

Vi tycker i dag att vi har ett bra underlag att gå vidare med och vill tacka styrgruppen som bestått av samhällsbyggnadsutskottet för ett engagerat och kreativt arbete i stor enighet.
Stort tack också till den arbetsgrupp som bestått av tjänstemän från kommunen, SBB och KLARA arkitekter.

Tom Rymoen (m) och Solveig Oscarsson (s), kommunalråd.

SAMMANFATTNING

Nora kommun är rik på sjöar och vattendrag, något som möjliggör goda förutsättningar för bostäder samt verksamheter för friluftslivet och turismen.

Varje kommun ska, enligt 3 kap. plan- och bygglagen, ha en aktuell översiktsplan där bl.a. områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen framgår. Kommunstyrelsen i Nora kommun tog 2019-05-22 beslut om att ta fram ett tillägg till översiktsplanen avseende områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Syftet med tillägget till översiktsplanen är att peka ut lämpliga områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. De utpekade områdena är vägledande vid efterföljande prövning i det enskilda fallet, dvs. de kan utgöra ett särskilt skäl vid bedömningen av om ett upphävande av eller en dispens från strandskyddet avser ett område som uppfyller kriterierna i 7 kap. 18 e § MB.

Det är först vid prövningen i det enskilda fallet som det på ett rättsligt bindande sätt, med vägledning av tillägget till översiktsplanen, avgörs om den tänkta platsen för en åtgärd uppfyller kriterierna.

Tidshorisonten för tillägget till översiktsplanen sträcker sig fram till år 2030.

Utifrån bl.a. kommunens vision, övergripande mål, översiktsplan, relevanta nationella, regionala och kommunala styrdokument samt övriga planeringsförutsättningar har ett planförslag tagits fram.

Metoden för att identifiera lämpliga LIS-områden har skett med utgångspunkt i begreppen landsbygd och landsbygdsutveckling samt Nora kommuns definition av dessa begrepp. Därefter har ett antal urvalskriterier, som överensstämmer med översiktsplanens inriktning och intentioner, använts för att identifiera lämpliga områden.

Planförslaget omfattar 30 LIS-områden kring 11 sjöar och vattendrag. Dessa är Björken, Fåsjön, Färvilen, Grecken, Lindesbysjön, Norasjön, Rastälven, Saxen, Vikern, Åsbosjön och Älvlången.

Behovet av landsbygdsutveckling kan tillgodoses inom flera olika områden kring de utvalda sjöarna och vattendragen, men inverkan på strandskyddet bedöms bli minst inom de föreslagna LIS-områdena. Inom LIS-områdena bedöms åtgärder kunna ske utan att strandskyddets syften åsidosätts. LIS-områdena utgör sammantaget endast en begränsad del av de strandområden inom kommunen som omfattas av strandskydd.

Inom de utpekade områdena kan nya bostäder byggas samt nya och befintliga verksamheter för friluftslivet och turismen utvecklas. Kommunen bedömer att dessa åtgärder kan bidra till att långsiktigt upprätthålla serviceunderlaget och ge positiva sysselsättningseffekter i kommunen samt angränsande kommuner.

Kommunen bedömer att strandskyddets syften kan tillgodoses långsiktigt trots de lättnader som föreslås i planförslaget. LIS-områdena är lämpliga för utvecklingen av landsbygden samt är av sådana slag och omfattning att strandskyddets syften fortfarande långsiktigt tillgodoses.

LIS-områdena bedöms ha liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften i och i närheten av kommunens tätorter. Vidare finns det fortfarande god tillgång till strandområden för allmänheten och förutsättningar för att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet inom kommunen, både på land och i vatten. Sammantaget bedöms planförslaget innebära att det långsiktiga skyddet av stränderna upprätthålls.

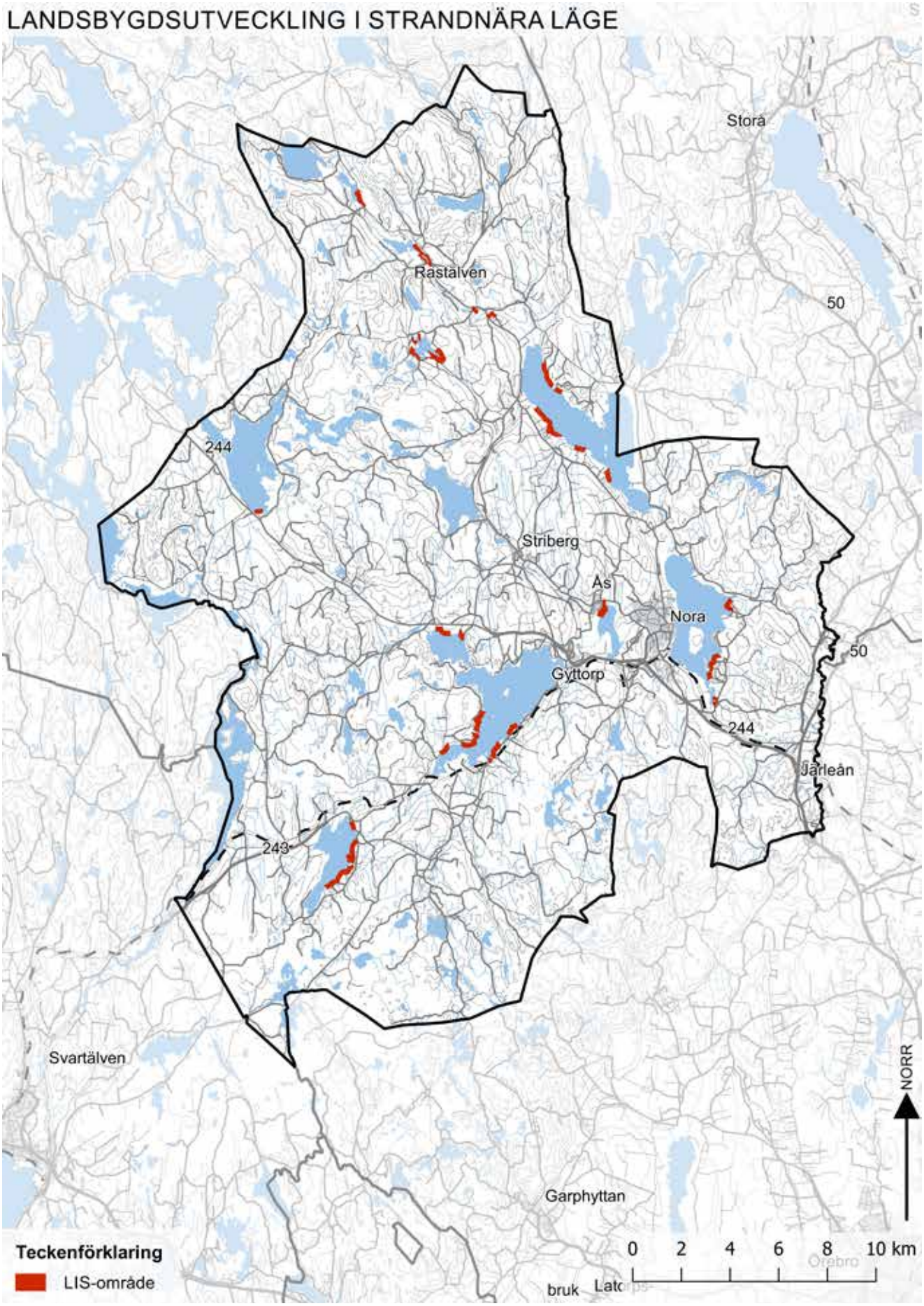
LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGE
Storå
Rastalven
50
244
Striberg
Ås
Nora
50
Gyttorp
244
Järleån
243
Svartälven
NORR
Garphyttan
Teckenförklaring
LIS-område
0 2 4 6 8 10 km
Örebro
bruk

LÄSANVISNING

Tillägget till översiktsplanen är indelat i tre kapitel. I kapitlet *Inledning* beskrivs tilläggets bakgrund och syfte, planprocessen samt tidsplanen.

Kapitlet *Metod* innefattar kommunens definition av landsbygd och landsbygdsutveckling samt de urvalskriterier och planeringsförutsättningar som har legat till grund för urvalet av lämpliga LIS-områden. Här redovisas även resultatet av genomförd medborgardialog.

Kapitlet *Planförslag* beskriver de utpekade LIS-områdena samt planeringsförutsättningar och rekommendationer för respektive område.

FÖRKORTNINGAR

Följande förkortningar förekommer i tillägget:

DP	Detaljplan
FÖP	Fördjupning av översiktsplan
KML	Kulturmiljölagen (1988:950)
LIS	Landsbygdsutveckling i strandnära lägen
LIS-område	Område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen
MB	Miljöbalken (1998:808)
MKB	Miljökonsekvensbeskrivning
MKN	Miljökvalitetsnormer
OB	Områdesbestämmelser
PBL	Plan- och bygglagen (2010:900)
TÖP	Tillägg till översiktsplan
ÖP	Översiktsplan

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING....8
Bakgrund....8
Syfte....10
Planprocessen....10
Tidsplan....10

METOD....11
Definition av landsbygd....11
Definition av landsbygdsutveckling....12
Urvalskriterier....13
Medborgardialog....19
Planeringsförutsättningar....19

PLANFÖRSLAG....20
Generella rekommendationer....20
Björken (Nyhyttan)....22
Lindesbysjön och Rastälven (Järnboås)....27
Rastälven (Göranstorp, Gölagården)....34
Färvilen (Timansberg, Timanshyttan)....40
Fåsjön (Bovik, Gråboda, Garvartorp, Åkerby, Bomanshyttan)....44
Norasjön (Bröstorp, Lejonbacken, Sjötorp)....50
Åsbosjön (Ås)....56
Vikern (Backarna, Ingersro, Kopparskallen, Gamla Viker)....61
Saxen (Stensäter, Saxtorp)....68
Älvlången (Älvhyttan)....74
Grecken (Stadra)....80

INLEDNING

Kommunstyrelsen i Nora kommun tog 2019-05-22 beslut om att ta fram ett tillägg till översiktsplanen avseende områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Riksdagen beslutade år 2009 om förändringar i MB och PBL avseende strandskyddet. De förändringar som avsåg områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) trädde i kraft den 1 februari 2010.

Förändringarna syftar till att, med utgångspunkt från ett fortsatt generellt strandskydd, bättre anpassa strandskyddet till de lokala förhållandena och förutsättningarna. Det differentierade strandskyddet skapar möjligheter till en ökad nybyggnation längs stränderna inom vissa områden som ska redovisas i den kommunala översiktsplanen. Avsikten är att främja utvecklingen av landsbygden i de delar av landet där bebyggelsetrycket är lågt och stränderna inte har exploaterats i hög grad.

Syftet med att redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är att stimulera den lokala och regionala utvecklingen i områden som har god tillgång till fria strandområden och där en viss byggnation kan ske utan att strandskyddets syften åsidosätts.

Bakgrund

Översiktsplanering

Varje kommun ska, enligt 3 kap. PBL, ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Översiktsplanen är inte juridiskt bindande utan endast vägledande för efterföljande planläggning, lovgivning och tillståndsprövning.

Kommunen ska i översiktsplanen redovisa de förhållanden som med hänsyn till de allmänna intressena i 2 kap. PBL kan ha en väsentlig betydelse för sådana beslut som avses i 2 § andra stycket. Riksintressen enligt 3 eller 4 kap. MB ska alltid redovisas.

Av översiktsplanen ska framgå:

1. hur kommunen anser att riksintressen ska tillgodoses,
2. hur kommunen anser att gällande miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. MB ska följas,
3. hur kommunen anser att förhållanden av väsentlig betydelse i övrigt bör beaktas,
4. hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder,
5. hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen,
6. sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket MB,
7. kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra,
8. om översiktsplanen avviker från en regionplan för länet, på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelsen, och
9. sådana områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse.

Utöver lagregleringen styrs innehållet i översiktsplanen även av politiska beslut som kommit till uttryck i visioner, handlingsprogram, måldokument och liknande på nationell, regional och kommunal nivå.

En översiktsplan kan ändras för en viss del av kommunen, genom en fördjupning. Den kan också ändras genom ett tillägg för att tillgodose ett visst allmänt intresse.

Förslaget utgör en ändring av översiktsplanen för att tillgodose ett visst allmänt intresse, genom ett tillägg för områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. För ett tillägg till översiktsplanen gäller samma krav på innehåll och förfarande som för en översiktsplan.

Strandskydd

Vid hav, insjöar och vattendrag gäller strandskydd. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden samt bevarandet av goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Det generella strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde). Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften.

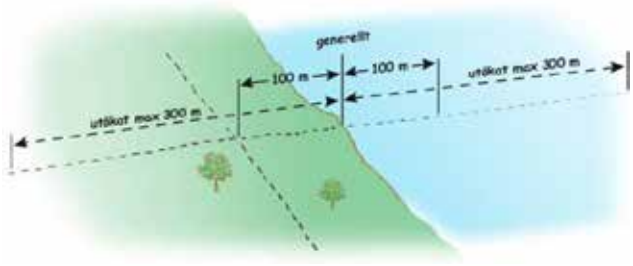

Illustration av generellt och utvidgat strandskydd, från Boverkets och Naturvårdverkets gemensamma skrift Strandskydd

Inom ett strandskyddsområde får bl.a. inte nya byggnader uppföras eller vissa andra åtgärder vidtas utan att strandskyddet upphävs eller att särskilt tillstånd har beviljats, s.k. strandskyddsdispens. Särskilda skäl enligt MB krävs för att upphäva eller få dispens inom ett strandskyddsområde.

Som särskilda skäl får beaktas om området:

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,
3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,
5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller
6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

Som särskilda skäl får även beaktas om området utgör ett område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, om ett strandnära läge för en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden. Om prövningen gäller en dispens för att uppföra enstaka en- eller tvåbostadshus med tillhörande komplementbyggnader och andra åtgärder, får man i stället beakta om huset eller husen avses att uppföras i anslutning till ett befintligt bostadshus.

Med område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen avses ett område som:

1. är lämpligt för utvecklingen av landsbygden,
2. är av ett sådant slag och har en så begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt, och
3. endast har en liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften i eller i närheten av tätorter.

Illustration av fri passage, från Boverkets och Naturvårdverkets gemensamma skrift Strandskydd

En översiktsplan ska ge vägledning vid bedömning om en plats ligger inom ett område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Ett upphävande av eller dispens från strandskyddet ska inte omfatta ett område som behövs för att mellan strandlinjen och byggnaderna eller anläggningarna säkerställa fri passage för allmänheten och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Detta gäller inte om en sådan användning av området närmast strandlinjen är omöjlig med hänsyn till de planerade byggnadernas eller anläggningarnas funktion.

Området för fri passage bör inte vara smalare än några tiotals meter, men dess bredd kan variera beroende på förhållandena på platsen såsom topografi och vegetation. Passagen ska vara så bred att den upplevs som tillräckligt bred för att människor inte ska avhålla sig från att vistas på platsen eller passera.

Syfte

Syftet med tillägget till översiktsplanen är att peka ut lämpliga områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. De utpekade områdena är vägledande vid efterföljande prövning i det enskilda fallet, dvs. de kan utgöra ett särskilt skäl vid bedömningen av om ett upphävande av eller en dispens från strandskyddet avser ett område som uppfyller kriterierna i 7 kap. 18 e § MB.

Det är först vid prövningen i det enskilda fallet som det på ett rättsligt bindande sätt, med vägledning av tillägget till översiktsplanen, avgörs om den tänkta platsen för en åtgärd uppfyller kriterierna.

Tidshorisonten för tillägget till översiktsplanen sträcker sig fram till år 2030.

Planprocessen

I planprocessen vägs olika samhällsintressen mot varandra i en demokratisk process samtidigt som enskildas rättigheter beaktas. Innan kommunen antar ett tillägg till översiktsplanen ska kommunen, enligt PBL, samråda med myndigheter, kommuner och andra som är berörda samt låta planförslaget granskas.

Syftet med *samrådet* är att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan. Länsstyrelsen, regionen, berörda kommuner, andra myndigheter, kommunens medlemmar och sammanslutningar samt enskilda i övrigt som har ett väsentligt intresse av planförslaget ges tillfälle att delta i samrådet. Resultatet av samrådet ska redovisas i en samrådsredogörelse som också ska innehålla de förslag som framförda synpunkter har gett anledning till.

Efter eventuella förändringar av planförslaget ska kommunen låta planförslaget granskas under minst två månader. *Granskningen* utgör ytterligare ett tillfälle för myndigheter, kommunens medlemmar m.fl. att lämna synpunkter på planförslaget och eventuella förändringar som har gjorts sedan samrådet. Efter granskningen ska kommunen i ett särskilt utlåtande sammanställa de synpunkter som kommit fram och redovisa de förslag som synpunkterna gett anledning till. Planförslaget kan med hjälp av de inkomna synpunkterna komma att revideras igen och en antagandehandling arbetas fram. Om planförslaget ändras väsentligt efter granskningen ska dock kommunen låta planförslaget granskas på nytt.

Kommunstyrelsen (KS) godkänner tillägget till översiktsplanen innan kommunfullmäktige (KF) fattar beslut om *antagande*. Tre veckor efter att det justerade protokollet har anslagits på kommunens anslagstavla tillägget till översiktsplanen fått *laga kraft*, om ingen överklagar. Om tillägget till översiktsplanen överklagas får det istället laga kraft när överklagandet slutgiltigt prövats och avslagits.

Tidsplan

Framtagande av samrådshandling november 2019-september 2020
Samråd november 2020-januari 2021
Granskning juli-september 2021
Antagande av kommunfullmäktige december 2021
Laga kraft januari 2022

METOD

Metoden för att identifiera lämpliga LIS-områden har skett med utgångspunkt i begreppen landsbygd och landsbygdsutveckling samt Nora kommuns definition av dessa begrepp.

Därefter har ett antal urvalskriterier, som överensstämmer med översiktsplanens inriktning och intentioner, använts för att identifiera lämpliga områden.

Definition av landsbygd

Det finns i dag inte en utan flera vedertagna definitioner av vad som menas med landsbygd. Gleshet, avstånd och tillgänglighet används ofta som indikatorer för att avgränsa och indela landsbygden. Bland annat har OECD, Statistiska centralbyrån (SCB) och Glesbygdsverket definierat vad som menas med landsbygd. En jämförelse mellan definitionerna visar att det finns stora skillnader i fråga om hur stor andel av befolkningen i Sverige som anses bo på landsbygden, från 16 till 70 procent.

Enligt propositionen *Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden* (2008/09:119) bör det inte krävas att någon av de angivna definitionerna av landsbygd används vid redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen i den kommunala översiktsplanen.

Vid behov kan någon av definitionerna väljas som utgångspunkt för bedömning om ett visst område är lämpligt för lättnader i strandskyddet i syfte att utveckla landsbygden. Enligt propositionen är det dock upp till kommunen att bedöma vilka områden som har sådan karaktär att de kan vara lämpliga för en utveckling av landsbygden.

Enligt EU:s statistikbyrås, Eurostat, definition bodde år 2011 ca 22 procent av Sveriges befolkning på landsbygden. Eurostat definierar urbaniseringsgraden genom att dela upp områden i tre olika klasser: storstäder, mindre städer och förorter samt glest befolkade områden. Enligt denna definition räknas hela Nora kommun till kategorin glest befolkade områden.

OECD definierar landsbygden utifrån en befolkningstäthet som är lägre än 150 personer per kvadratkilometer, vilket för Sveriges del skulle innebära att omkring 99 procent av landets totala yta definieras som landsbygd och att runt 70 procent av Sveriges befolkning räknas som landsbygdsboende. Även enligt OECD:s definition utgör hela Nora kommun landsbygd.

I Jordbruksverkets webbpublikation *Allt om landet* definieras landsbygd genom att Sveriges kommuner delas in i fyra olika regiontyper: storstadsområden, stadsområden, landsbygd och gles landsbygd. Enligt definitionen bor ca 34 procent av Sveriges befolkning på landsbygden. Enligt Jordbruksverkets definition ingår hela Nora kommun i regiontypen landsbygd.

Enligt SCB:s definition har en tätort minst 200 invånare och består av en kärna med max 150 meter mellan huskropparna. Kärnan knyts ihop med annan bebyggelse om avståndet mellan huskropparna inte överstiger 200 meter. Dock kan flera tätortskärnor slås samman även om avståndet är större än 200 meter, om tillräckligt många bor och arbetar i de olika delarna.

I Sverige bodde år 2018, enligt SCB, ca 13 procent av befolkningen utanför tätort. I Örebro län bodde

Norasjön

samma år ca 15 procent utanför tätort och i Nora kommun var motsvarande siffra ca 23 procent. Samtidigt har folkmängden minskat i Nora kommun med ca tio procent de senast 25 åren, medan den har ökat med ca nio procent i Örebro län under samma tidsperiod och med ca 16 procent i Sverige.

Nora stad har en folkmängd på närmare 6 800. Utifrån detta och ovanstående definitioner görs bedömningen att hela kommunen, förutom Nora stad, utgör landsbygd. Detta innebär att möjligheten att peka ut LIS-områden därmed finns inom hela kommunens yta, förutom inom Nora stad.

Nora stad har i detta avseende avgränsats till det område som enligt översiktskartan från Lantmäteriet, i skala 1:100 000, utgör bebyggelse i tätorter. Området motsvarar ungefär det område som i översiktsplanen för Nora kommun utgör användningen stadsbygd inom Nora stad.

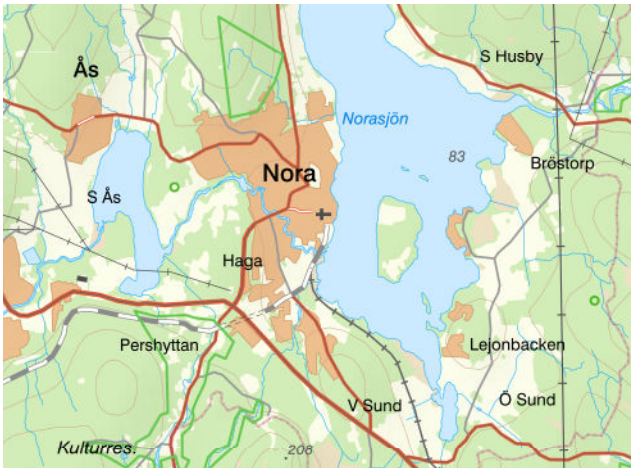

Avgränsning av Noras tätort

Definition av landsbygdsutveckling

Det finns i dag inte heller någon definition i lagstiftningen av vad som menas med landsbygdsutveckling. Enligt propositionen *Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden* (2008/09:119) avses med åtgärder som främjar landsbygdsutvecklingen bl.a. sådana åtgärder som långsiktigt kan antas ge positiva sysselsättningseffekter och som kan bidra till att upprätthålla serviceunderlaget i landsbygder. Sådana situationer kan exempelvis uppstå i samband med etablering av en turistanläggning för en verksamhet där tillgång till stränder är en förutsättning eller åtminstone en avsevärd fördel. Det kan även tänkas handla om tillkomst av bostäder för permanent- och fritidsboende i syfte att upprätthålla ett ekonomiskt och personellt underlag för olika former av kommersiell och offentlig service.

I propositionen anges samtidigt att kriterierna för områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen bör vara förhållandevis öppna. Samtidigt kommer kommunerna vid redovisningen att vara begränsade av syftet med områdena, dvs. att genom bostäder, verksamheter, anläggningar eller åtgärder främja utvecklingen av landsbygden.

Ett strandnära läge ger konkurrensfördelar som direkt och indirekt kan bidra till landsbygdsutvecklingen. Genom att öka förutsättningarna för att bo och arbeta på landsbygden skapas attraktiva livs- och företagsmiljöer som kan stimulera utvecklingen på landsbygden. Dessa miljöer kan långsiktigt bidra till ökad ekonomisk aktivitet i både kommunen och regionen. Vidare kan miljöerna stärka kommunens och regionens attraktivitet.

Med landsbygdsutveckling avses i Nora kommun:

- nya bostäder som kan bidra till att upprätthålla serviceunderlaget, och
- utveckling av nya och befintliga verksamheter för friluftslivet och turismen som kan ge positiva sysselsättningseffekter.

Nya bostäder för permanent- och fritidsboende kan upprätthålla både ett ekonomiskt och personellt underlag för den kommersiella och offentliga servicen i kommunen samt i angränsande kommuner. Bostäder i strandnära lägen är eftertraktade och en ökad folkmängd har stor betydelse för att både behålla och utveckla serviceutbudet i kommunen samt i angränsande kommuner.

För utveckling av nya och befintliga verksamheter för friluftslivet och turismen är tillgången till stränder och vattenområden en förutsättning eller åtminstone en avsevärd fördel. Verksamheter i strandnära lägen skapar fler arbetstillfällen som kan generera fler besökare till kommunen och bidra till en levande landsbygd. Fler besökare till kommunen kan i sig bidra till att upprätthålla och stärka serviceunderlaget i kommunen. Sådana verksamheter kan även i sig generera viss service för närliggande bostäder, exempelvis i form av en kiosk eller en restaurang.

Urvalskriterier

Nedanstående urvalskriterier har legat till grund för urvalet av lämpliga LIS-områden. Då förutsättningarna för landsbygdsutveckling för bostäder respektive verksamheter för friluftslivet och turismen skiljer sig åt har olika urvalskriterier tagits fram för respektive ändamål.

Åsbosjön

Bostäder

För bostäder ska samtliga urvalskriterier uppfyllas för att ett strandskyddsområde ska vara lämpligt för LIS.

1. Strandskyddsområden inom 500 meter från befintliga vägar, med högst 20 minuters restid med bil eller buss till service.

Strandskyddsområden som ligger inom 500 meter från befintliga vägar främjar en hållbar bebyggelseutveckling och skapar ett ökat underlag för kollektivtrafik. Vidare minimerar det behovet av nya investeringar för kommunikationer.

Service i Järnboås

Med service avses kommersiell och/eller offentlig service i Born, Dalskarlsberg, Frövi, Guldsmedshytan, Grythyttan, Gyttorp, Hjulsjö, Järnboås, Nora stad, Striberg, Vedevåg och Ås.

2. Strandskyddsområden inom och i anslutning till utvecklingsområdena och utvecklingsstråken i översiktsplanens utvecklingsstrategi samt inom och i anslutning till användningen landsbygd i översiktsplanens mark- och vattenanvändning.

Utvecklingsområdet för Nora stad med omnejd innebär att gång- och cykeltrafik i stor utsträckning kan vara ett konkurrenskraftigt alternativ till biltrafik, både inom och mellan tätorterna. Utvecklingsområdena för Viker/Skrekarhyttan och Järnboås främjar en levande landsbygd där befintliga byar och service gynnas.

De sju utvecklingsstråken längs Norasjöns stränder, mellan Nora stad och Ås, mellan Ås och Striberg, mellan Pershyttan och Gyttorp, mellan Gyttorp och Viker samt mellan Nora stad och Järnboås främjar att befintliga tätorter och byar sammanbinds.

Användningen landsbygd utgör områden som ytmässigt främst används för areella näringar och andra landsbygdsanknutna verksamheter, men där också bostadsbebyggelse och obrukad mark (impediment) kan förekomma.

Genom att koncentrera LIS-områden för bostäder till strandskyddsområden inom och i anslutning till utvecklingsområdena och utvecklingsstråken samt inom och i anslutning till användningen landsbygd kan i stor utsträckning befintliga kommunikationer och teknisk försörjning användas samtidigt som det stärker underlaget för kollektivtrafik, service och verksamheter.

3. Strandskyddsområden med bebyggelsetryck.

För att utpekandet av LIS-områden och föreslagen utveckling inom dessa ska realiseras krävs att områdena anses attraktiva och att det finns intresse av att uppföra nya bostäder inom dem.

Med bebyggelsetryck avses tidigare förfrågningar, ansökningar om förhandsbesked eller bygglov.

Verksamheter

För verksamheter för friluftslivet och turismen räcker det att något av urvalskriterierna uppfylls för att ett strandskyddsområde ska vara lämpligt för LIS.

1. Strandskyddsområden med intilliggande befintliga verksamheter för friluftslivet och turismen.

2. Strandskyddsområden med goda förutsättningar för nya verksamheter för friluftslivet och turismen.

Med goda förutsättningar avses strandskyddsområden där det finns goda förutsättningar för nya verksamheter för friluftslivet och turismen, utifrån tidigare förfrågningar samt genomförd medborgardialog.

Urvalskriterium 1 för bostäder

Strandskyddsområden inom 500 meter från befintliga vägar, med högst 20 minuters restid med bil eller buss till service har behållits. De strandskyddsområden som inte uppfyller urvalskriteriet har tagits bort. Majoriteten av strandskyddsområdena inom kommunen uppfyller urvalskriterium 1 för bostäder.

Skola i Ås

Urvalskriterium 2 för bostäder

Strandskyddsområden inom och i anslutning till utvecklingsområdena och utvecklingsstråken i översiktsplanens utvecklingsstrategi samt inom och i anslutning till användningen landsbygd i översiktsplanens mark- och vattenanvändning har behållits. De strandskyddsområden som inte uppfyller urvalskriteriet har tagits bort.

Strandskyddsområden vid 40 sjöar och vattendrag uppfyller urvalskriterium 2 för bostäder. Dessa är Björken, Bornsälven, Bälgsjän, Dammsjön vid Gammelhyttan, Dammsjön vid Grecksåsar, Dammsjön vid Nor, Dammsjön vid Pershyttan, Dammsjön vid Striberg, Finnsjön, Flaksjön, Fåsjön, Färvilen, Grecken, Gördammen, Hagbydammen, Hagbyån, Hammarbyån, Hyttdammen, Kalven, Kontorsdammen, Lillsjön, Lindebysjön, Malmlången, Mogruvälven, Nedre Dammsjön, Norasjön, Rastälven, Rosendalsdammen, Rättardammen, Saxen, Snårdammen, Stribergsdammen, Ställsjön, Sången, Vasslabäcken, Venaån, Vikern, Vännebäcken, Åsbosjön och Älvlången.

Gördammen vid Dalkarlsberg

Vidare uppfyller ett antal tjärnar urvalskriterium 2 för bostäder. Dessa är bl.a. Dammtjärnen, Fogdhyttetjärnen, Hemtjärnen, Igeltjärnen, Lilla Björsbergstjärnen, Nedre tjärnen, Ormtjärnen, Spångatjärnen, Stora Björsbergstjärnen, Stora Gryttjärnen, Tjärnen och Övre tjärnen.

Urvalskriterium 3 för bostäder

Strandskyddsområden med bebyggelsetryck har behållits. De strandskyddsområden som inte uppfyller urvalskriteriet har tagits bort.

Strandskyddsområden vid 24 sjöar och vattendrag uppfyller urvalskriterium 3 för bostäder. Dessa är Björken, Dammsjön vid Gammelhyttan, Dammsjön vid Grecksåsar, Dammsjön vid Pershyttan, Finnsjön, Fåsjön, Färvilen, Grecken, Gördammen, Hagbydammen, Hagbyån, Lillsjön, Lindebysjön, Mogruvälven, Norasjön, Rastälven, Rosendalsdammen, Saxen, Sången, Venaån, Vikern, Vännebäcken, Åsbosjön och Älvlången.

Urvalskriterium 1 och 2 för verksamheter

Strandskyddsområden med intilliggande befintliga verksamheter för friluftslivet och turismen samt med goda förutsättningar för nya sådana verksamheter har

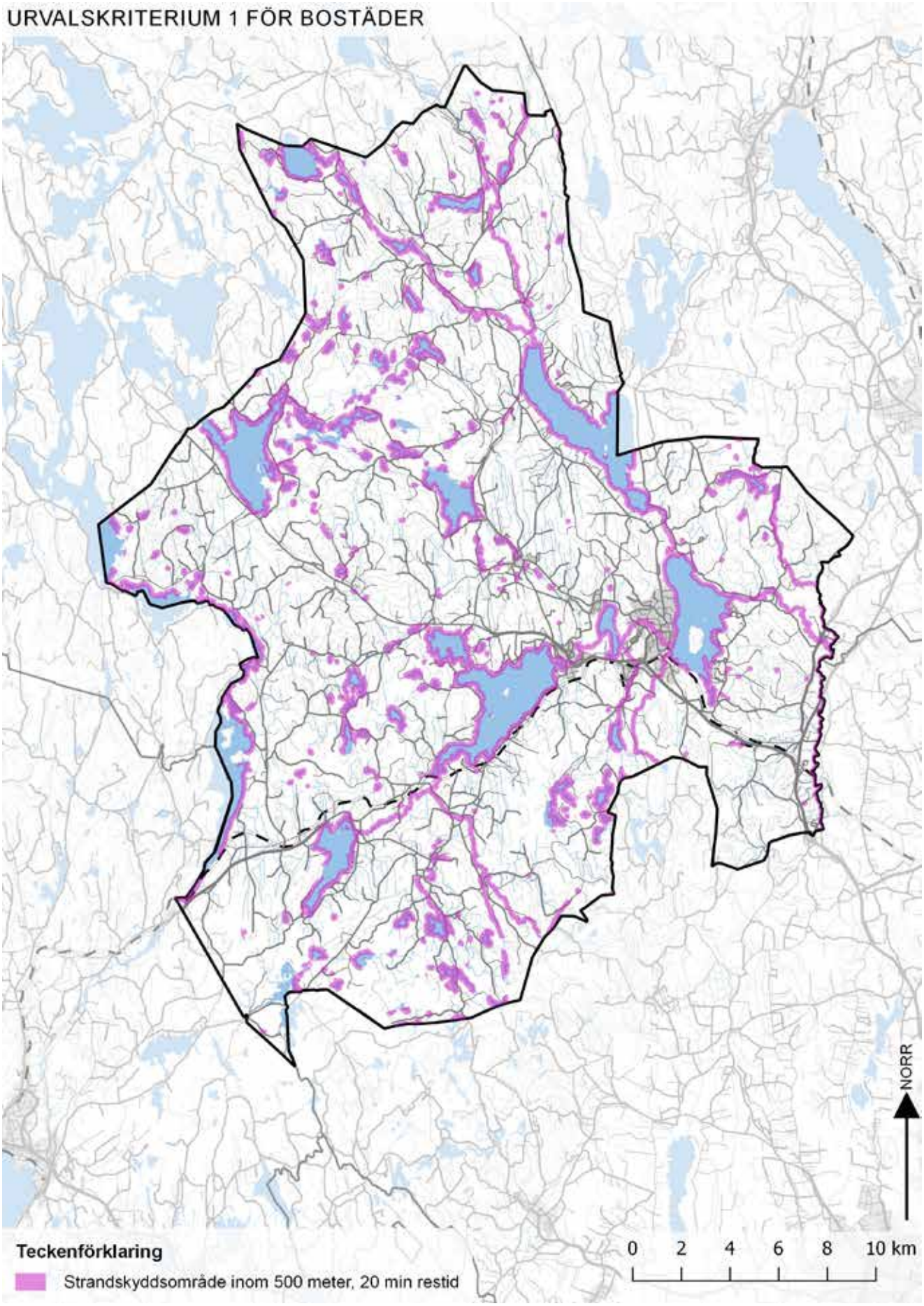
URVALSKRITERIUM 1 FÖR BOSTÄDER
NORR
Teckenförklaring
Strandskyddsområde inom 500 meter, 20 min restid
0 2 4 6 8 10 km

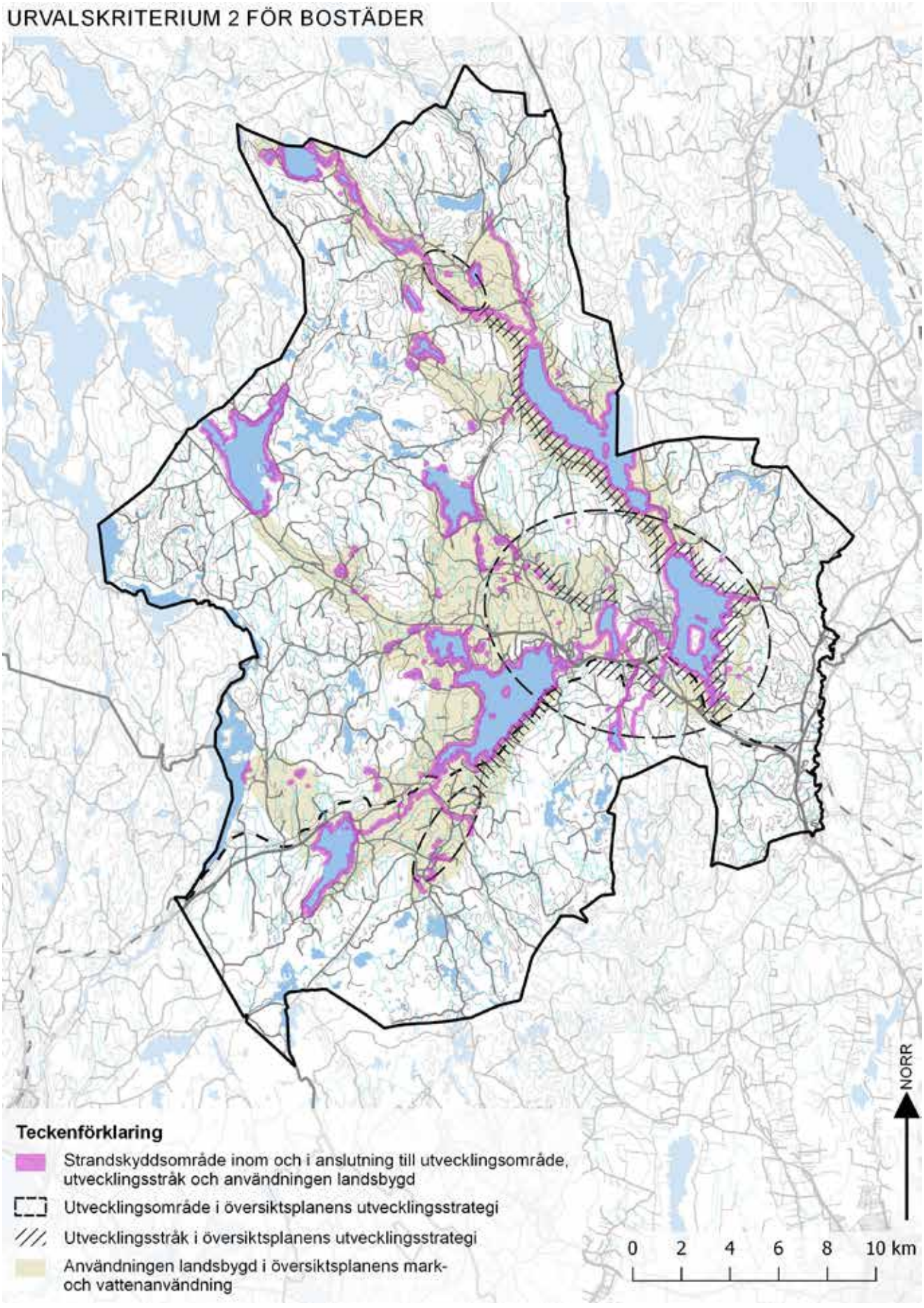
URVALSKRITERIUM 2 FÖR BOSTÄDER
Teckenförklaring
Strandskyddsområde inom och i anslutning till utvecklingsområde, utvecklingsstråk och användningen landsbygd
Utvecklingsområde i översiktsplanens utvecklingsstrategi
Utvecklingsstråk i översiktsplanens utvecklingsstrategi
Användningen landsbygd i översiktsplanens mark- och vattenanvändning
NORR
0 2 4 6 8 10 km

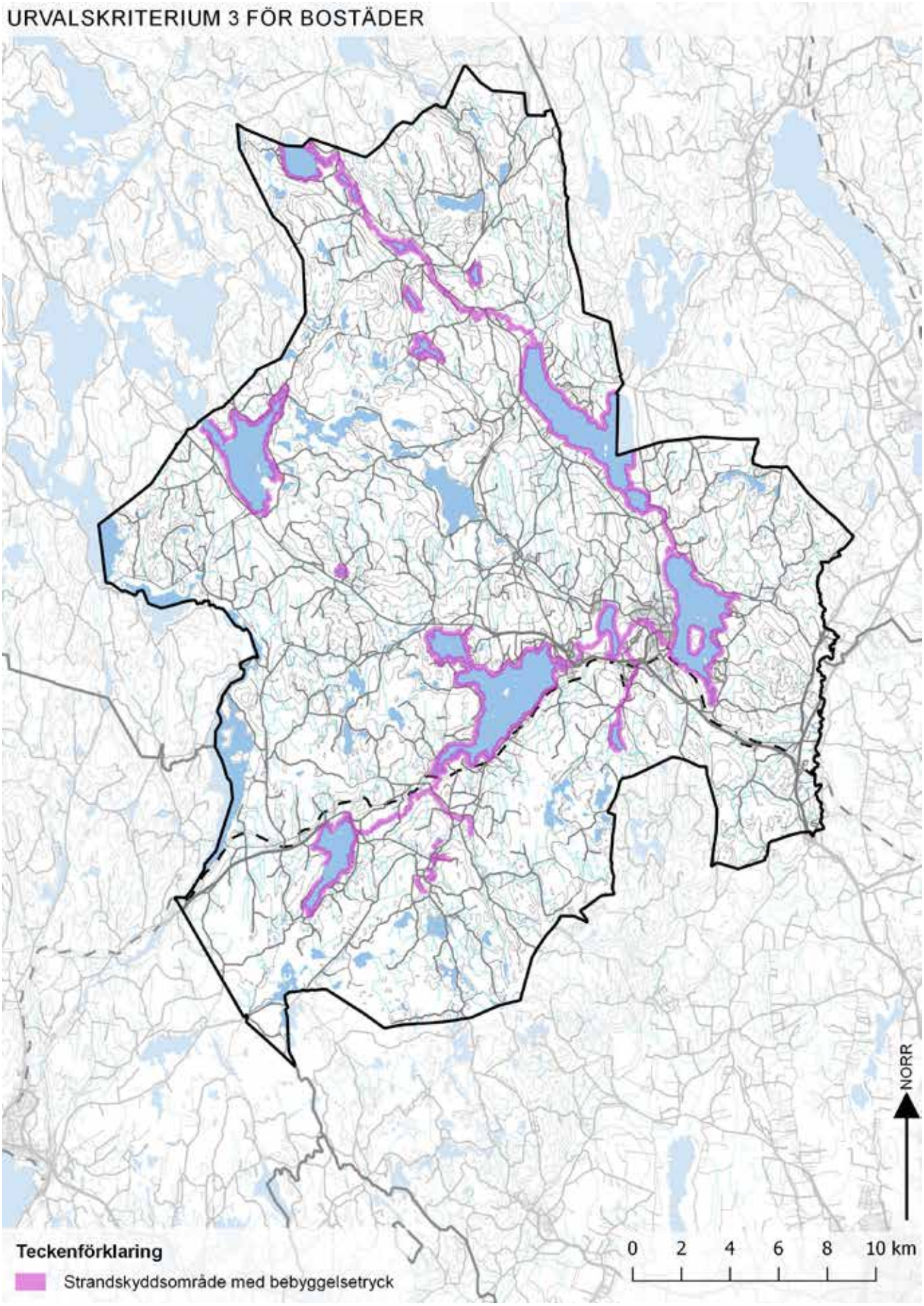
URVALSKRITERIUM 3 FÖR BOSTÄDER
NORR
Teckenförklaring
Strandskyddsområde med bebyggelsetryck
0 2 4 6 8 10 km

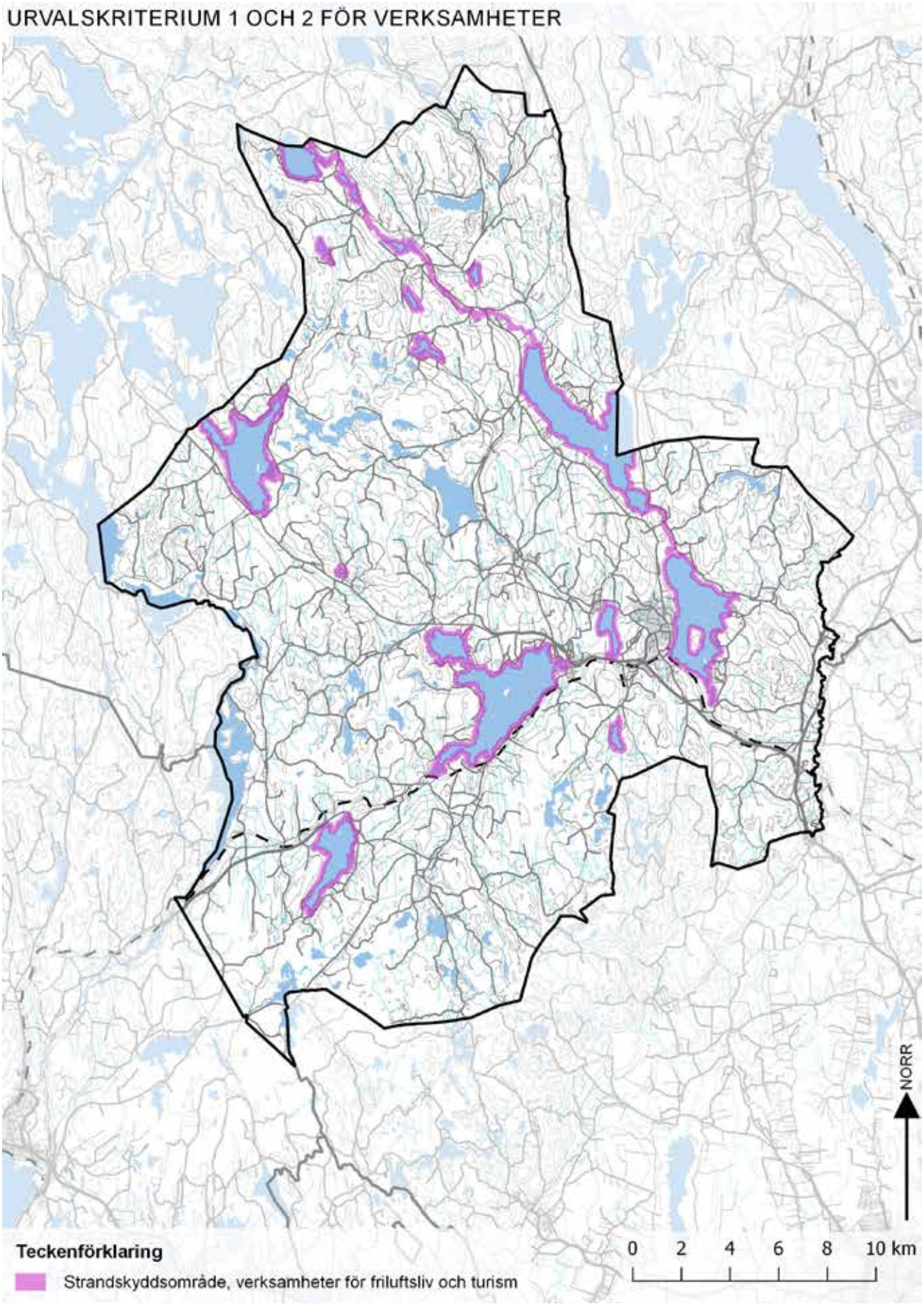
URVALSKRITERIUM 1 OCH 2 FÖR VERKSAMHETER
NORR
Teckenförklaring
Strandskyddsområde, verksamheter för friluftsliv och turism
0 2 4 6 8 10 km

behållits. De strandskyddsområden som inte uppfyller urvalskriterierna har tagits bort.

Strandskyddsområden vid 18 sjöar och vattendrag uppfyller urvalskriterium 1 och 2 för verksamheter. Dessa är Björken, Dammsjön vid Gammelhyttan, Dammsjön vid Grecksåsar, Dammsjön vid Nyhyttan, Dammsjön vid Pershyttan, Finnsjön, Fåsjön, Färvilen, Grecken, Lillsjön, Lindebysjön, Norasjön, Rastälven, Saxen, Sången, Vikern, Åsbosjön och Älvlången.

Medborgardialog

Kommunens invånare, föreningar och företagare har kunskaper och synpunkter som är värdefulla i planarbetet. Under framtagandet av tillägget till översiktsplanen, innan samrådet, har kommunens invånare, föreningar och företagare getts möjlighet att lämna synpunkter.

Syftet med medborgardialogen var att skapa ett bättre beslutsunderlag genom att få svar på vilka sjöar och vattendrag i kommunen som är intressanta att kunna bo och bedriva verksamheter kring respektive som används av allmänheten.

Vidare syftade medborgardialogen till att skapa ökad transparens och engagemang i arbetet med tillägget till översiktsplanen samt ökad legitimitet och en effektivare planprocess.

Medborgardialogen bestod av tre möten som hölls i mars år 2020. Det första mötet hölls med turismen och näringslivet, det andra med kommunens byalag, näringslivet samt markägare och det tredje var öppet för allmänheten. På mötena genomfördes rundabordssamtal enligt cafémetoden där intressanta sjöar och vattendrag pekades ut på kartor.

Planeringsförutsättningar

För att kunna peka ut och avgränsa lämpliga LIS-områden inom de strandskyddsområden som uppfyller urvalskriterierna har dessa inventerats i fält. Under augusti-september år 2020 genomfördes en översiktlig naturvärdesbedömning. Dessutom har även en översiktlig bedömning i fält av värden för friluftslivet och bra boplatser genomförts under våren år 2020.

Vidare har nationellt, regionalt och kommunalt planeringsunderlag gåtts igenom för de strandskyddsområden som uppfyller urvalskriterierna.

De planeringsunderlag som, tillsammans med fältinventeringarna, har legat till grund för det slutliga urvalet och avgränsningen av lämpliga LIS-områden återfinns i översiktsplanen. Dessa är bl.a. riksintressen, miljökvalitetsnormer, natur- och kulturmiljöer, teknisk försörjning samt miljö- och riskfaktorer.

Grecken vid Stadra

PLANFÖRSLAG

Planförslaget omfattar 30 LIS-områden kring 11 sjöar och vattendrag. Dessa är Björken, Fåsjön, Färvilen, Grecken, Lindesbysjön, Norasjön, Rastälven, Saxen, Vikern, Åsbosjön och Älvlången.

Behovet av landsbygdsutveckling kan tillgodoses inom flera olika områden kring de utvalda sjöarna och vattendragen, men inverkan på strandskyddet bedöms bli minst inom de föreslagna LIS-områdena. Inom LIS-områdena bedöms åtgärder kunna ske utan att strandskyddets syften åsidosätts. LIS-områdena utgör sammantaget endast en begränsad del av de strandområden inom kommunen som omfattas av strandskydd.

Älvlången

Inom de utpekade områdena kan nya bostäder byggas samt nya och befintliga verksamheter för friluftslivet och turismen utvecklas. Kommunen bedömer att dessa åtgärder kan bidra till att långsiktigt upprätthålla serviceunderlaget och ge positiva sysselsättningseffekter i kommunen samt angränsande kommuner.

Utifrån kommunens bostadsförsörjningsplan och vision, att år 2030 vara regionens mest attraktiva boendekommun med 13 000 invånare, bedöms det i strandnära lägen finnas ett behov av ca 500 nya bostäder för permanentboende samt ytterligare bostäder för fritidsboende.

Kommunen bedömer att strandskyddets syften kan tillgodoses långsiktigt trots de lättnader som föreslås i planförslaget. LIS-områdena är lämpliga för utvecklingen av landsbygden samt är av sådana slag och omfattning att strandskyddets syften fortfarande långsiktigt tillgodoses.

LIS-områdena bedöms ha liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften i och i närheten av kommunens tätorter. Vidare finns det fortfarande god tillgång till strandområden för allmänheten och förutsättningar för att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet inom kommunen, både på land och i vatten. Sammantaget bedöms planförslaget innebära att det långsiktiga skyddet av stränderna upprätthålls.

För de utpekade LIS-områdena följer en beskrivning samt planeringsförutsättningar och rekommendationer för föreslagen utveckling.

Generella rekommendationer

Inom eller i närheten av de utpekade LIS-områdena kan det utifrån de vattennära lägena finnas möjliga fornlämningar, övriga kulturhistoriska lämningar, okända fornlämningar och föroreningar, risk för höga vattenstånd, dammhaverier, stranderosion samt ras- och skredrisk. Vidare kan det finnas värdefulla livsmiljöer och arter som inte har identifierats i den översiktliga naturvärdesbedömningen. För de LIS-områden som påverkas av dämning finns övre dämningsgränser. Vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning ska detta klargöras. Dessutom ska fri passage, där det är möjligt, säkerställas inom de utpekade LIS-områdena. Därtill ska passager, mellan den nya bebyggelsen och ner till strandlinjen, säkerställas inom de större LIS-områdena.

Vid planläggning, i ärenden om bygglov och vid åtgärder avseende byggnader som inte kräver lov ska bebyggelse och byggnadsverk, i enlighet med 2 kap. 6 § PBL, utformas och placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan. En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får, enligt 8 kap. 13 § PBL, inte förvanskas.

Inom LIS-områdena ska även ny bebyggelse anpassas till Bergslagen, topografin, landskapsbilden, utblickar och befintlig bebyggelse för att påverkan på landskapet ska bli så liten som möjligt. Vidare

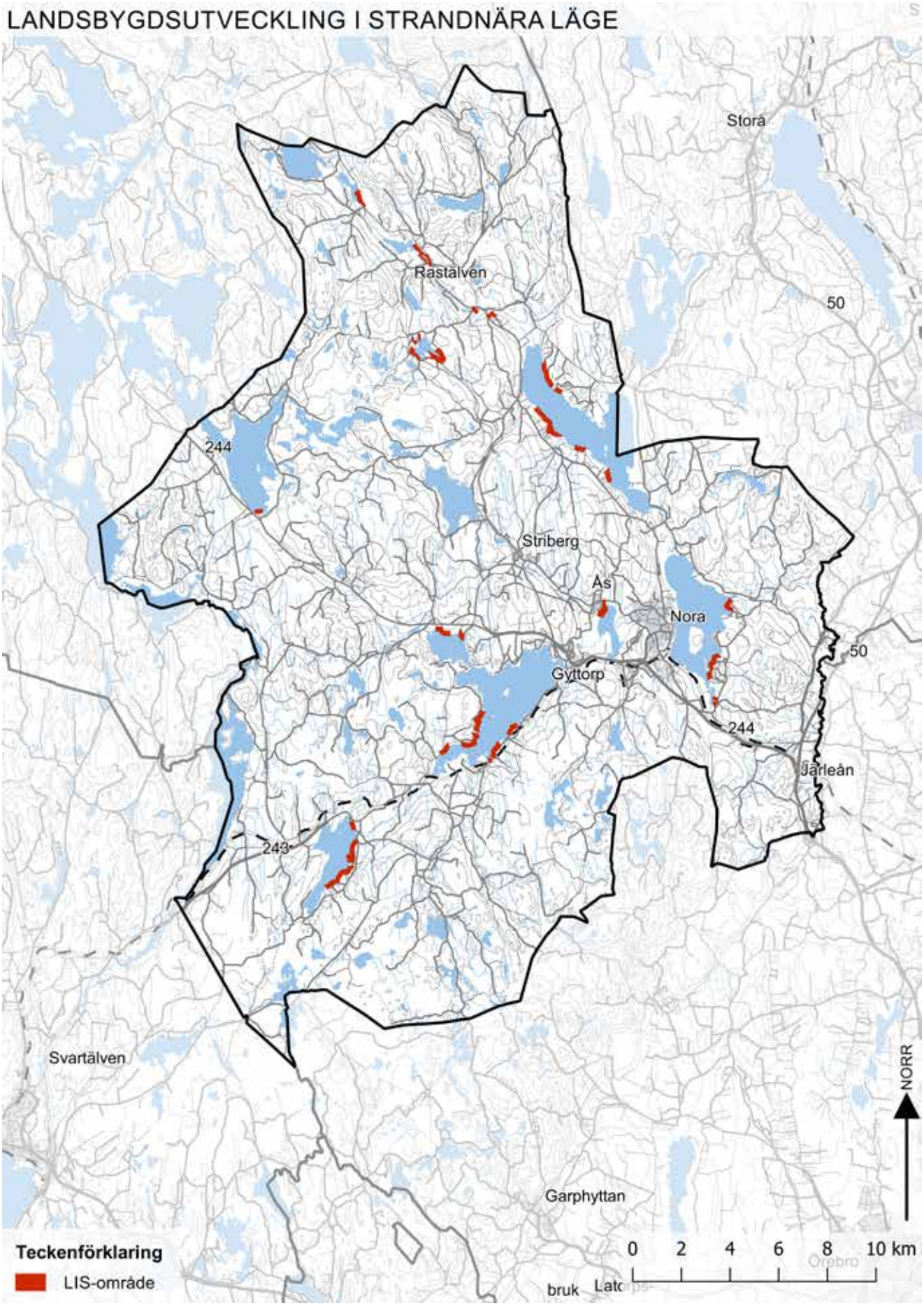
LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGE
Storå
Rästalven
50
244
Striberg
Ås
Nora
50
Gyttorp
244
Järleån
243
Svartälven
NORR
Garphyttan
Teckenförklaring
LIS-område
0 2 4 6 8 10 km

bör ny bebyggelse placeras, utformas och kulörmässigt anpassas till platsen. Dessutom är utformning och grundläggning av den nya bebyggelsen, liksom markarbeten och fastighetsstorlek viktiga faktorer för att anpassa bebyggelsen till landskapet. Byggnadernas grundläggning bör anpassas till platsen och sprängning samt utfyllnad bör undviks i möjligaste mån. Mycket ljusa färger eller blanka ytor på ytterväggar och tak ger en skarpare och mer kontrasterande verkan. Större glaspartier medför snarlik effekt dagtid samt ett omfattade ljusflöde kvälls- och nattetid. Hänsyn till detta ska tas vid efterföljande planläggning och lovgivning.

Björken (Nyhyttan)

Strand-skydd	Meter strand-linje	Meter LIS-område	Antal LIS-om-råden
100 m	ca 4 600 m	ca 700 m	1

Allmän beskrivning

LIS-området ligger i den norra delen av kommunen vid Björken, ca sju kilometer från Järnboås. Området nås enklast med bil eller buss, via länsväg 767 som sträcker sig genom området. Inom området finns busshållplats. Offentlig och kommersiell service finns närmast i Järnboås och Hjulsjö.

Björken

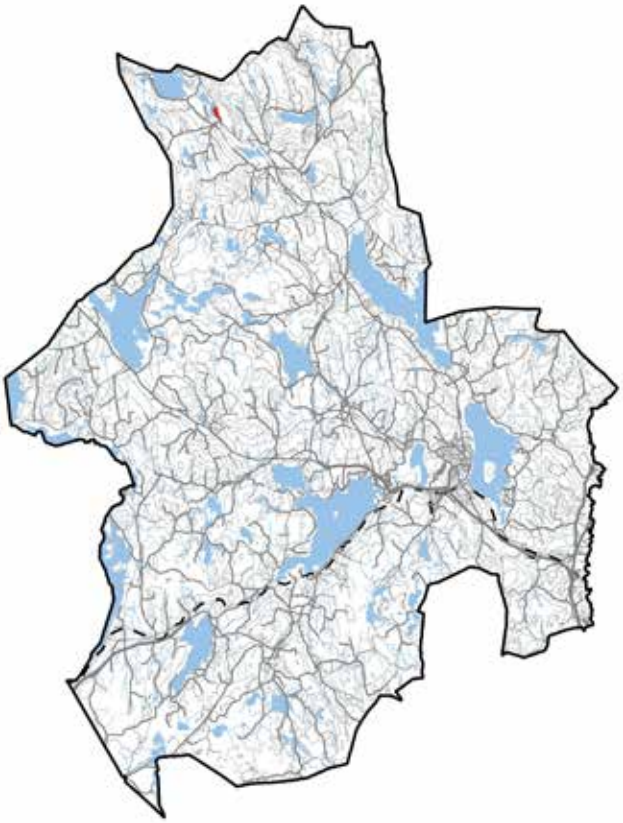

Inom området finns ett antal friliggande enbostadshus utmed länsväg 767. Landskapet är kuperat och sluttar ner mot Björken.

LIS-området är inte detaljplanelagt och omfattas inte av några områdesbestämmelser.

Enligt SGU:s översiktliga jordartskartor utgörs jorden inom LIS-området av morän och berg. Vidare betraktas all mark inom LIS-området som s.k. fastmark enligt SGU:s översiktliga fastmarkskarta. Utifrån detta bedöms LIS-områdets totalstabilitet som tillfredsställande.

Områdets syfte

Syftet med LIS-området är att möjliggöra nya bostäder. Detta bedöms långsiktigt kunna bidra till att upprätthålla och stärka serviceunderlaget i kommunen, framförallt i Järnboås men även i Hjulsjö.

Inom området bör nya bostäder främst uppföras på den östra sidan av länsvägen med utsikt över sjön. En mer lantlig bebyggelsestruktur med exempelvis mindre grupper om två till tre bostadshus med tillhörande komplementbyggnader bör eftersträvas. Nya bostäder bör främst uppföras i form av frilig-

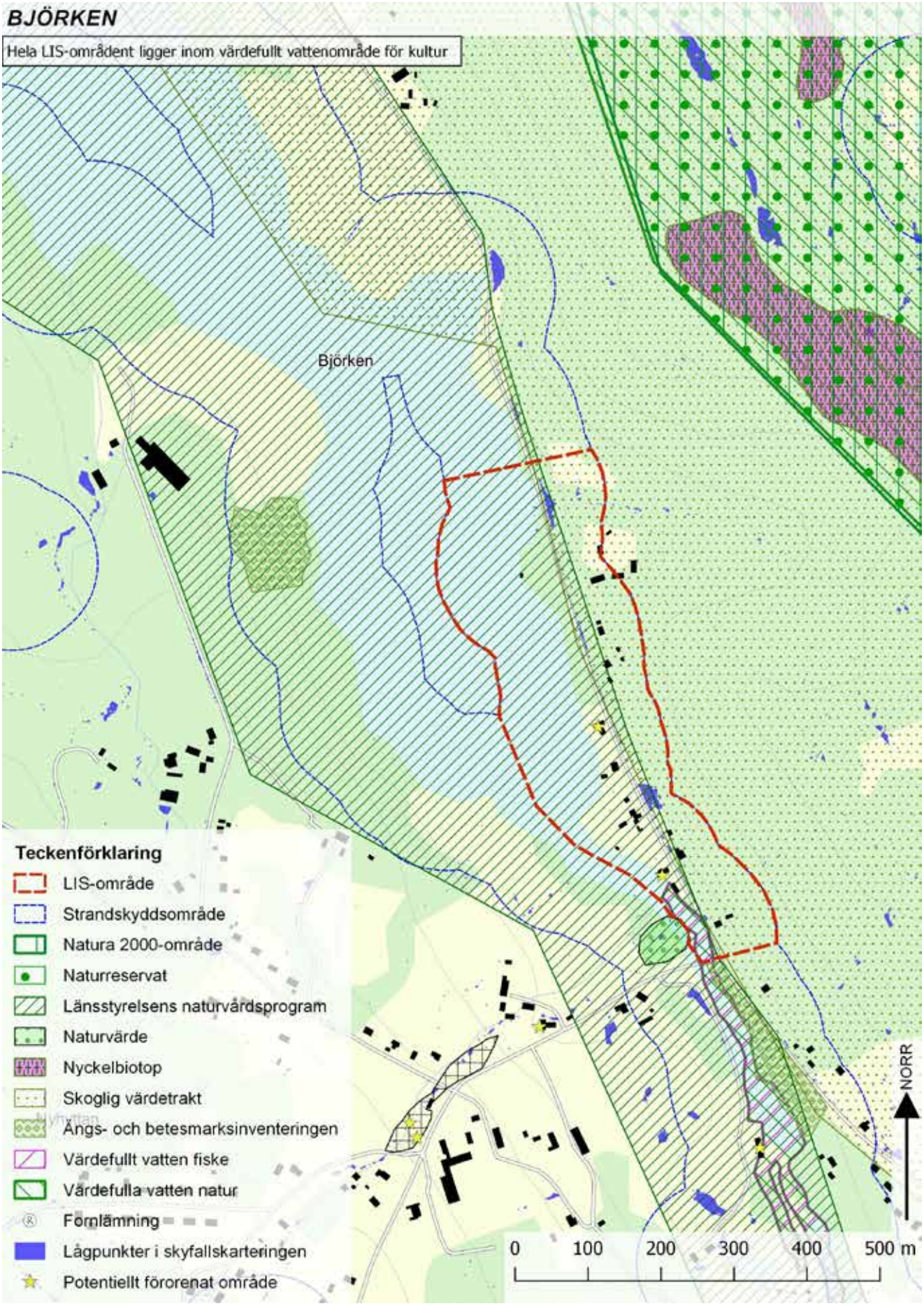
BJÖRKEN
Hela LIS-områdent ligger inom värdefullt vattenområde för kultur
Björken
Teckenförklaring
LIS-område
Strandskyddsområde
Natura 2000-område
Naturreservat
Länsstyrelsens naturvårdsprogram
Naturvärde
Nyckelbiotop
Skoglig värdetrakt
Ängs- och betesmarksinventeringen
Värdefullt vatten fiske
Värdefulla vatten natur
Fornlämning
Lågpunkter i skyfallskarteringen
Potentiellt förorenat område
NORR
0
100
200
300
400
500 m

gande enbostadshus där en tomtstorlek på minst 2 500 kvadratmeter bör eftersträvas. Väster om vägen möjliggörs för gemensamma bryggor.

Landskapsbild

Landskapet kring Björken är kuperat och består i framförallt norr av öppet, brukat landskap samt i övrigt av skog. Längs sjöns östra sida löper länsväg 767 och i sydväst, nära sjön, återfinns ett tiotal byggnader. I norr och väster återfinns även ett par gårdsmiljöer och några hundra meter norr om sjön ligger byn Björkborn. Söder om sjön ligger byn Nyhyttan.

Landskapet utgörs som helhet av de varierat öppna och bebyggda ytorna samt de mer slutna och skogbeklädda ytorna. Bebyggelsen består dels av äldre gårdar och torp med byggnader klädda med rödmålad träpanel och sadeltak beklätt med tegel samt dels av nyare bostadsbyggnader och fritidshus. Området är mycket naturskönt. Olika färger och material förekommer på ytterväggar och tak, men har ingen dominerande inverkan.

Riksintressen

LIS-området omfattas inte av några områden av riksintresse enligt 3 eller 4 kap. MB. Däremot finns ett Natura 2000-område, Erikaberget, öster om LIS-området. Hänsyn behöver tas till riksintresset. En utveckling inom LIS-området bedöms dock inte medföra åtgärder som kan påtagligt skada Natura 2000-områdets natur- och kulturvärden.

I övrigt finns inga områden av riksintresse enligt 3 eller 4 kap. MB i närheten av LIS-området som bedöms kunna påverkas.

Miljökvalitetsnormer

Enligt VISS uppnår Björken i dag måttlig ekologisk status och inte god kemisk status. Detta beror bl.a. på att sjön är påverkad av vandringshinder.

Gemensamma lösningar föreslås att anordnas för dricks- och spillvatten. Vidare föreslås att dagvatten omhändertas och renas på ett betryggande sätt innan det når recipienten. En utveckling inom LIS-området bedöms därför inte påverka förutsättningarna för att uppfylla gällande miljökvalitetsnormer.

Naturmiljö

Runt Björken gäller generellt strandskydd på 100 meter.

Öster om LIS-området ligger Erikabergets naturreservat med bl.a. en nyckelbiotop.

Stora delar av LIS-området ingår i ett område utpekat i länsstyrelsens naturvårdsprogram, *Rastälven*. Älven rinner in en bred och delvis skarpt markerad dalgång som domineras av ett öppet kulturlandskap. Dalgången med älven är en tilltalande och för Bergslagen typisk landskapsbild.

I anslutning till LIS-området finns ett område med naturvärden enligt Skogsstyrelsens klassificering.

Hela LIS-området ligger inom en skoglig värdetrakt, *Rastälven-Nittälven-Svartälvens barrskog,* som består av barrblandskog.

Området gränsar också i söder till ett område utpekat i ängs- och betesmarksinventeringen.

Delar av Rastälven är ett värdefullt vattenområde för fiske och natur. Den södra delen av LIS-området ingår i det utpekade området.

Enligt den översiktliga naturvärdesbedömningen finns inga naturvärden inom LIS-området som är så höga att de har naturvärdesklassats.

En utveckling inom LIS-området bedöms inte påverka utpekade naturmiljöer negativt. Hänsyn behöver dock tas till naturreservatet, länsstyrelsens naturvårdsprogram, området med naturvärden, nyckelbiotopen, ängs- och betesmarkinventeringen samt de värdefulla vattenområdena.

Kulturmiljö

Enligt Riksantikvarieämbetets Fornsök finns en fornlämning inom den södra delen av LIS-området. Fornlämningen utgörs av ett vägmärke i form av en milstolpe. Rastälven är ett värdefullt vattenområde för kultur.

I övrigt finns inga kända kulturvärden eller kulturmiljöer inom eller i anslutning till LIS-området, utöver generella värden i landskapsbilden.

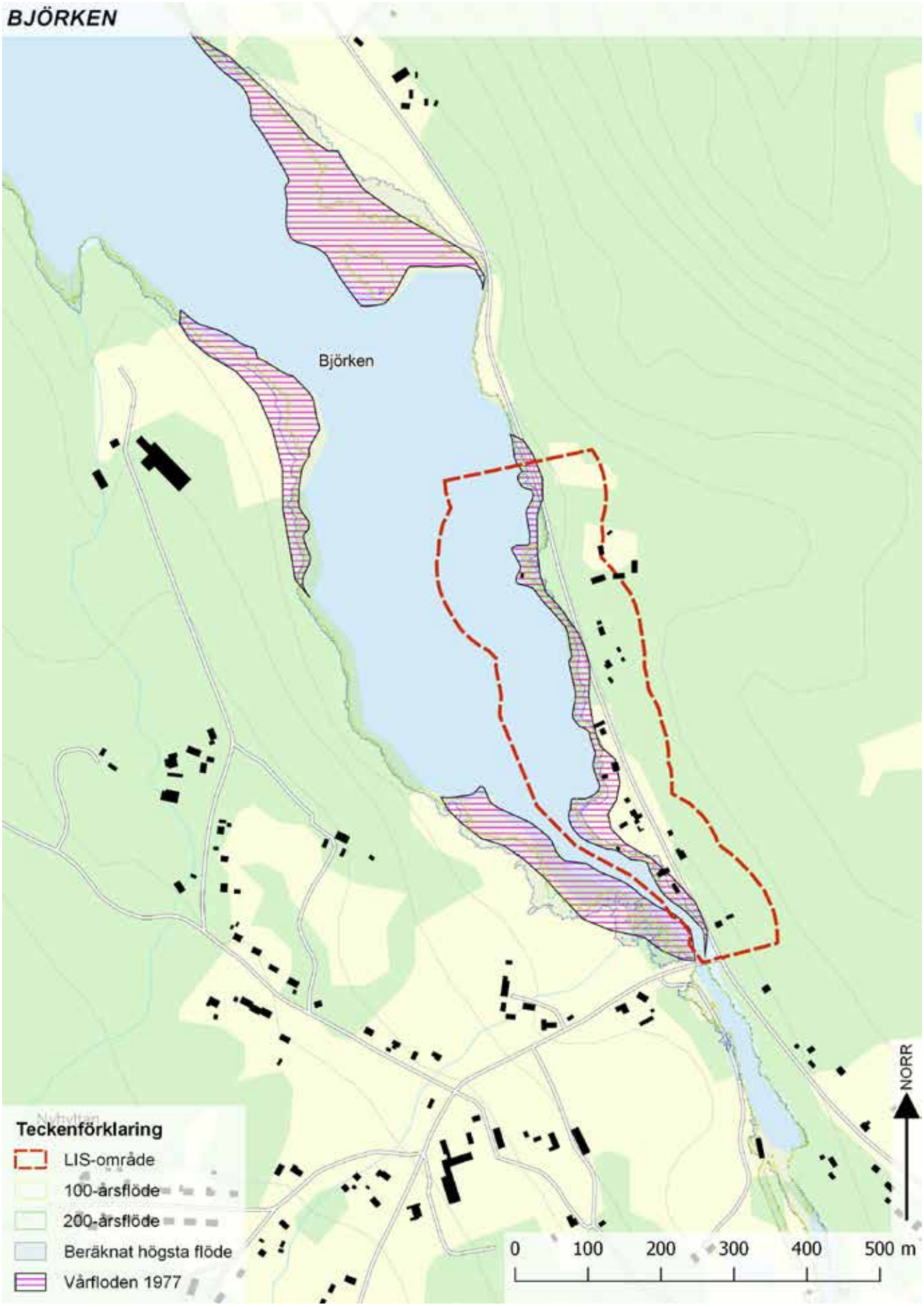
BJÖRKEN
Björken
Teckenförklaring
LIS-område
100-årsflöde
200-årsflöde
Beräknat högsta flöde
Vårfloden 1977
NORR
0
100
200
300
400
500 m

Rekreation och friluftsliv

De rekreations- och friluftslivsvärden som finns inom LIS-området är främst kopplade till de stigar som finns inom området samt det vattenburna friluftslivet.

Allmänhetens tillgång till stränderna är begränsad vid de befintliga friliggande enbostadshusen. I övrigt är tillgången till stränderna god. En utveckling inom LIS-området bedöms inte påverka allmänhetens tillgång till stränderna negativt. Nya bostäder med tillhörande kommunikationer och eventuell anordning av bryggor bedöms snarare kunna öka tillgången.

Teknisk försörjning

LIS-området är inte anslutet till de kommunala ledningsnäten och ligger heller inte i närheten av kommunens verksamhetsområden för vattenförsörjning samt spillvatten. Inom området finns i dagsläget enskilda lösningar. Dagvattnet inom LIS-området omhändertas i dagsläget främst lokalt genom markinfiltration. Ny bebyggelse inom LIS-området bedöms inte kunna anslutas till de kommunala ledningsnäten. Här ska istället gemensamma lösningar eftersträvas.

Strömförsörjning, fiber och 3G finns inom LIS-området.

Miljö, hälsa och säkerhet

Enligt länsstyrelsens skyfallskartering finns ett fåtal lågpunkter inom LIS-området.

Inom LIS-området finns två potentiellt förorenade områden som inte är riskklassade. Inom området fanns tidigare verkstadsindustri utan halogenerade lösningsmedel samt en drivmedelsanläggning.

Delar av LIS-området ligger inom riskområde för höga vattenstånd, klimatanpassat 100- och 200-årsflöde samt beräknat högsta flöde, enligt länsstyrelsens översiktliga översvämningskartering från år 2019. Vidare ligger delar av LIS-området inom områden som översvämmades vid vårfloden år 1977.

Rekommendationer

En utveckling inom LIS-området bör ske genom planläggning och upphävande av strandskyddet.

Vid planläggning behöver hänsyn tas till de generella rekommendationerna samt:

- landskapsbilden,
- Natura 2000-området,
- naturreservatet,
- länsstyrelsens naturvårdsprogram,
- området med naturvärden,
- nyckelbiotopen,
- ängs- och betesmarkinventeringen,
- de värdefulla vattenområdena,
- fornlämningen,
- vatten- och spillvattenlösningar,
- lågpunkter enligt skyfallskarteringen,
- potentiellt förorenade områden,
- risk för höga vattenstånd,
- buller från större vägar, och
- markradon.

Lindesbysjön och Rastälven (Järnboås)

Strand-skydd	Meter strand-linje	Meter LIS-område	Antal LIS-om-råden
100 m	ca 6 000 m	ca 1 200 m	1

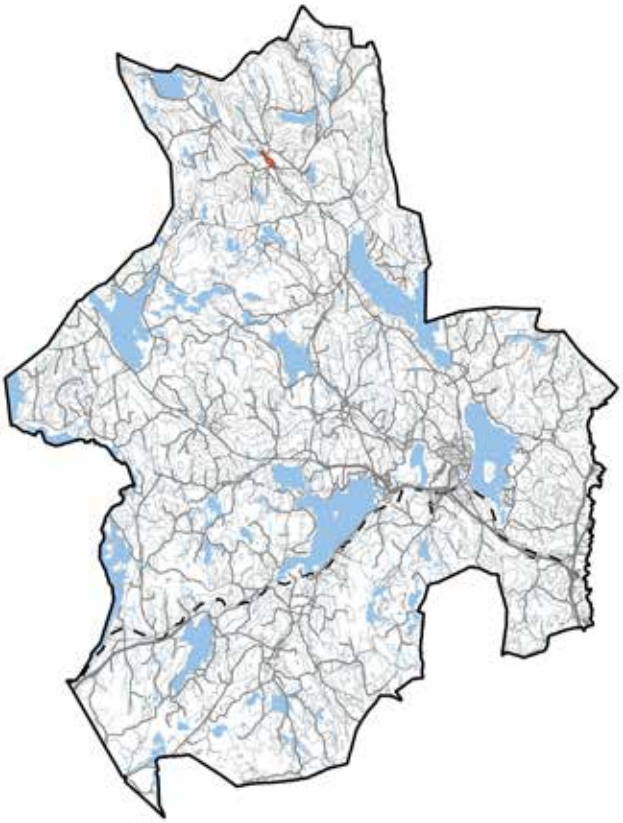

Allmän beskrivning

LIS-området ligger i den norra delen av kommunen vid Lindesbysjön och Rastälven, i Järnboås. Området nås enklast med bil eller buss, via länsväg 767 som sträcker sig öster om området. Från länsväg 767 finns anslutningsvägar till området. Offentlig och kommersiell service finns närmast i Järnboås.

Inom LIS-området finns en del av bebyggelsen som utgör Järnboås med bl.a. Järnboås skola och lanthandel. Marken norr om bebyggelsen består i huvudsak av jordbruksmark. Den västra delen av området är mer kuperad och innehåller enbart något enstaka friliggande enbostadshus.

Delar av LIS-området är detaljplanelagt och omfattas av en detaljplan.

Enligt SGU:s översiktliga jordartskartor utgörs jorden inom LIS-området av morän, lera-silt och torv. Vidare betraktas delar av marken inom LIS-området som s.k. fastmark enligt SGU:s översiktliga fastmarkskarta. Majoriteten av marken inom LIS-området betraktas dock inte som fastmark. Utifrån detta bedöms LIS-områdets totalstabilitet till viss del som tillfredsställande. Totalstabiliteten för majoriteten av marken inom LIS-området bedöms dock inte som tillfredsställande, varför de geotekniska förutsättningarna behöver bedömas eller utredas vidare.

Områdets syfte

Syftet med LIS-området är att möjliggöra nya bostäder. Detta bedöms långsiktigt kunna bidra till att upprätthålla och stärka serviceunderlaget i kommunen, framförallt i Järnboås.

Inom LIS-området bör nya bostäder främst uppföras längs befintliga vägar, med utsikt över sjön och älven. Nya bostäder bör främst uppföras i form av friliggande enbostadshus där en tomtstorlek på minst

1 000 kvadratmeter bör eftersträvas eller i from av flerbostadshus, parhus och radhus.

I sjön och älven möjliggörs för gemensamma bryggor.

Landskapsbild

Landskapet kring Lindesbysjön och Rastälven är kuperat och består i öster, norr och söder främst av ett öppet, odlat landskap. I övrigt är landskapet skogbeklätt. Längs sjöns östra sida löper länsväg 767. Ett hundratal meter från stranden, främst i norr, ligger på flera platser runt sjön gårdsmiljöer och bostadshus. Cirka trehundra meter österut, med utsikt ned mot sjön, ligger byn Lindesby som ingår i ett riksintresse för kulturmiljövården. Söder om sjön, vid mynningen till Rastälvens fortsättning, ligger byn Järnboås med både äldre och nyare bebyggelse.

Rastälven

Landskapet utgörs som helhet av de varierat öppna och bebyggda ytorna samt de mer slutna och skogbeklädda ytorna. Bebyggelsen består dels av äldre gårdar och torp med byggnader klädda med rödmålad träpanel och sadeltak beklätt med tegel samt dels av nyare bostadsbyggnader och fritidshus. Området är mycket naturskönt. Olika färger och material förekommer på ytterväggar och tak, men har ingen dominerande inverkan.

Riksintressen

LIS-området omfattas inte av några områden av riksintresse enligt 3 eller 4 kap. MB. Däremot ligger Järnboås - Finnshyttan – Lindesby nordöst om LIS-området. Järnboås - Finnshyttan – Lindesby är av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § MB. Hänsyn behöver tas till riksintresset. En utveckling inom LIS-området bedöms dock inte medföra åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

I övrigt finns inga områden av riksintresse enligt 3 eller 4 kap. MB i närheten av LIS-området som bedöms kunna påverkas.

Miljökvalitetsnormer

Enligt VISS uppnår Lindesbysjön och Rastälven i dag måttlig ekologisk status och inte god kemisk status. Detta beror bl.a. på att de är påverkade av vandringshinder.

Ny bebyggelse inom LIS-området bedöms kunna anslutas till de kommunala ledningsnäten, när beslut om verksamhetsområde har tagits. Vidare föreslås att dagvatten omhändertas och renas på ett betryggande sätt innan det når recipienten. En utveckling inom LIS-området bedöms därför inte påverka förutsättningarna för att uppfylla gällande miljökvalitetsnormer.

Naturmiljö

Runt Lindesbysjön och Rastälven gäller generellt strandskydd på 100 meter.

LIS-området ingår i ett område utpekat i länsstyrelsens naturvårdsprogram, *Rastälven*.

Norr om LIS-området finns områden med naturvärden.

LIS-området ligger i anslutning till en nyckelbiotop och ett biotopskyddsområde. Norr om LIS-området ligger en skoglig värdetrakt, *Rastälven-Nittälven-Svartälvens barrskog*, som består av barrblandskog samt områden som ingår i ängs- och betesmarksinventeringen.
Rastälven är ett värdefullt vattenområde för fiske och natur. Delar av LIS-området ingår i det utpekade området.

Enligt den översiktliga naturvärdesbedömningen finns inga naturvärden inom LIS-området som är så höga att de har naturvärdesklassats. Inom LIS-området finns dock värdeelement, i form av åkerholmar och ett dike vilka omfattas av det generella biotopskyddet.

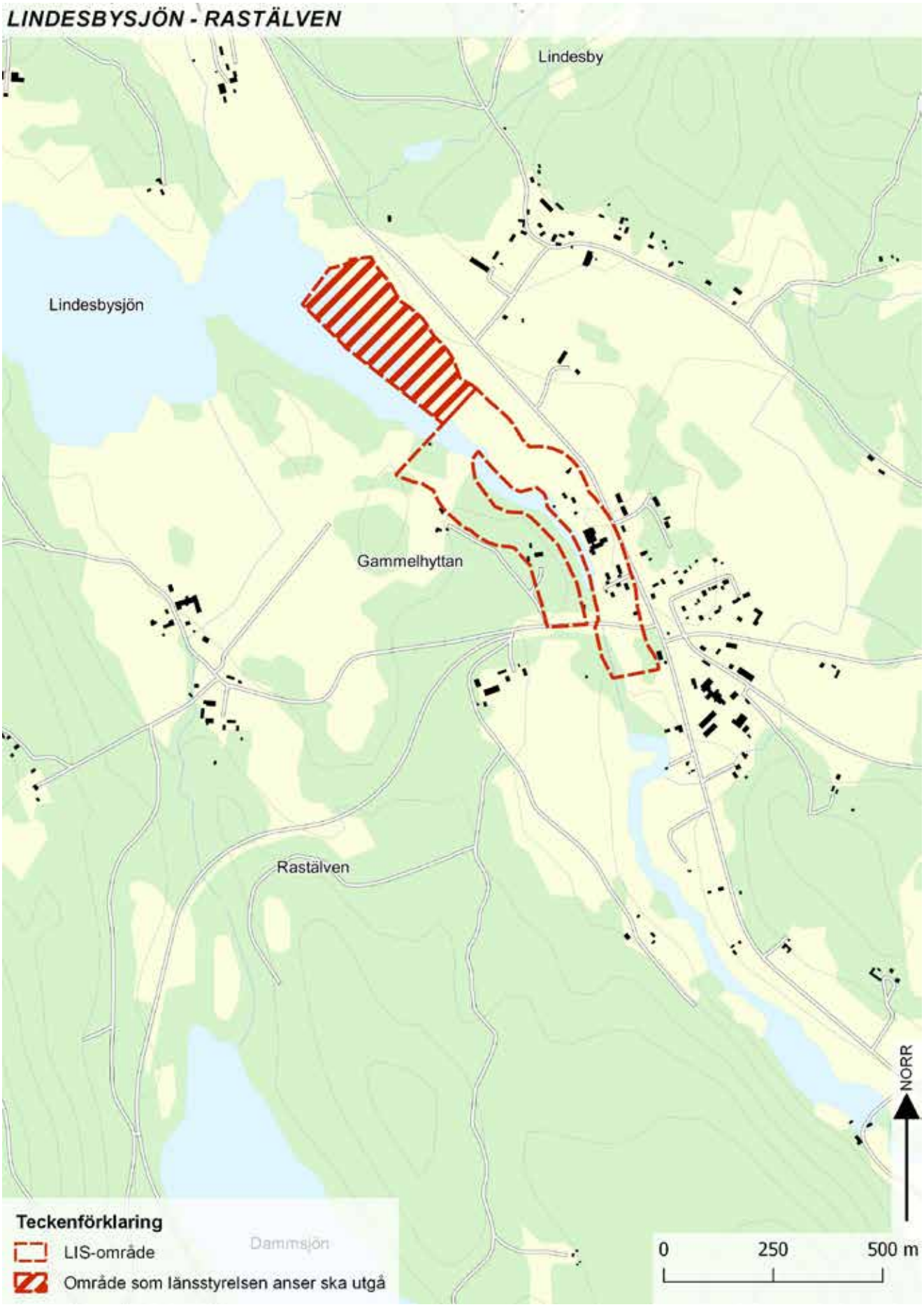
LINDESBYSJÖN - RASTÄLVEN
Lindesby
Lindesbysjön
Gammelhyttan
Rastälven
Dammsjön
NORR
Teckenförklaring
LIS-område
Område som länsstyrelsen anser ska utgå
0
250
500 m

En utveckling inom LIS-området bedöms inte påverka utpekade naturmiljöer negativt. Hänsyn behöver dock tas till länsstyrelsens naturvårdsprogram, områdena med naturvärden, nyckelbiotopen, biotopskyddsområdet, ängs- och betesmarksinventeringen, de värdefulla vattenområdena samt värdeelementen.

Länsstyrelsen anser att den norra delen av LIS-området som utgörs av obebyggd jordbruksmark med biotopskyddade objekt ska utgå. Se vidare i utlåtandet och länsstyrelsens granskningsyttrande.

Kulturmiljö

Enligt länsstyrelsen kan det finnas okända fornlämningar inom LIS-området. Vidare är Rastälven ett värdefullt vattenområde för kultur.

I övrigt finns inga kända fornlämningar, enligt Riksantikvarieämbetets Fornsök, kulturvärden eller kulturmiljöer inom eller i anslutning till LIS-områdena, utöver generella värden i landskapsbilden.

Lindesbysjön

Rekreation och friluftsliv

De rekreations- och friluftslivsvärden som finns inom LIS-området är främst kopplade till det vattenburna friluftslivet och de mountainbikeleder som finns inom samt i anslutning till området.

Allmänhetens tillgång till stränderna är begränsad vid den befintliga bebyggelsen inom LIS-området. I övrigt är tillgången till stränderna god. En utveckling inom LIS-området bedöms inte påverka allmänhetens tillgång till stränderna negativt. Nya bostäder med tillhörande kommunikationer och eventuell anordning av bryggor bedöms snarare kunna öka tillgången.

Teknisk försörjning

Delar av LIS-området är anslutet till de kommunala ledningsnäten och ligger delvis inom kommunens verksamhetsområden för vattenförsörjning samt spillvatten. Dagvattnet inom LIS-området omhändertas i dagsläget främst lokalt genom markinfiltration. Ny bebyggelse inom LIS-området bedöms kunna anslutas till de kommunala ledningsnäten, när beslut om verksamhetsområde har tagits.

LIS-området ligger i närheten av Yxsjön, Lindesbys grundvattentäkt som utgör ett vattenskyddsområde som förser Nora kommun med vattenförsörjning. Hänsyn behöver tas till vattenskyddsområdet.

Strömförsörjning och 3G finns inom LIS-området.

Miljö, hälsa och säkerhet

Uppströms LIS-området ligger Nyhyttans kvarndamm vid Nyhyttan. Dammen är i dagsläget inte klassificerad i någon dammsäkerhetsklass. Detta medför att det finns risk för dammhaveri och att konsekvenserna vid ett dammhaveri behöver bedömas eller utredas vidare.

Enligt länsstyrelsens skyfallskartering finns ett fåtal lågpunkter inom LIS-området.

Inom LIS-området finns ett potentiellt förorenat område i riskklass två (stor risk för människors hälsa och miljön). Här fanns tidigare ett järn- och stålmanufaktur och slaggvarp. Vidare finns sju inte riskklassade potentiellt förorenade områden i närheten av LIS-området. Verksamheter som förekommit här är SPIMFAB, drivmedelshantering, betning av säd, avloppsreningsverk samt järn- och lättmetallgjuterier. Utöver dessa potentiellt förorenade områden finns ytterligare ett potentiellt förorenat område i riskklass tre (måttlig risk för människors hälsa och miljön) i närheten av LIS-området. Här fanns tidigare ett sågverk som bedrevs med doppning. Föroreningssituationen medför att det, enligt länsstyrelsen, kan komma att krävas undersökning och eventuellt åtgärder inom LIS-området. Detta kan innebära omfattande kostnader, både i tid och pengar.

Delar av LIS-området omfattas även av ras- och skredrisk. Vidare utgör delar av LIS-området områden med förutsättningar för skred i finkorniga

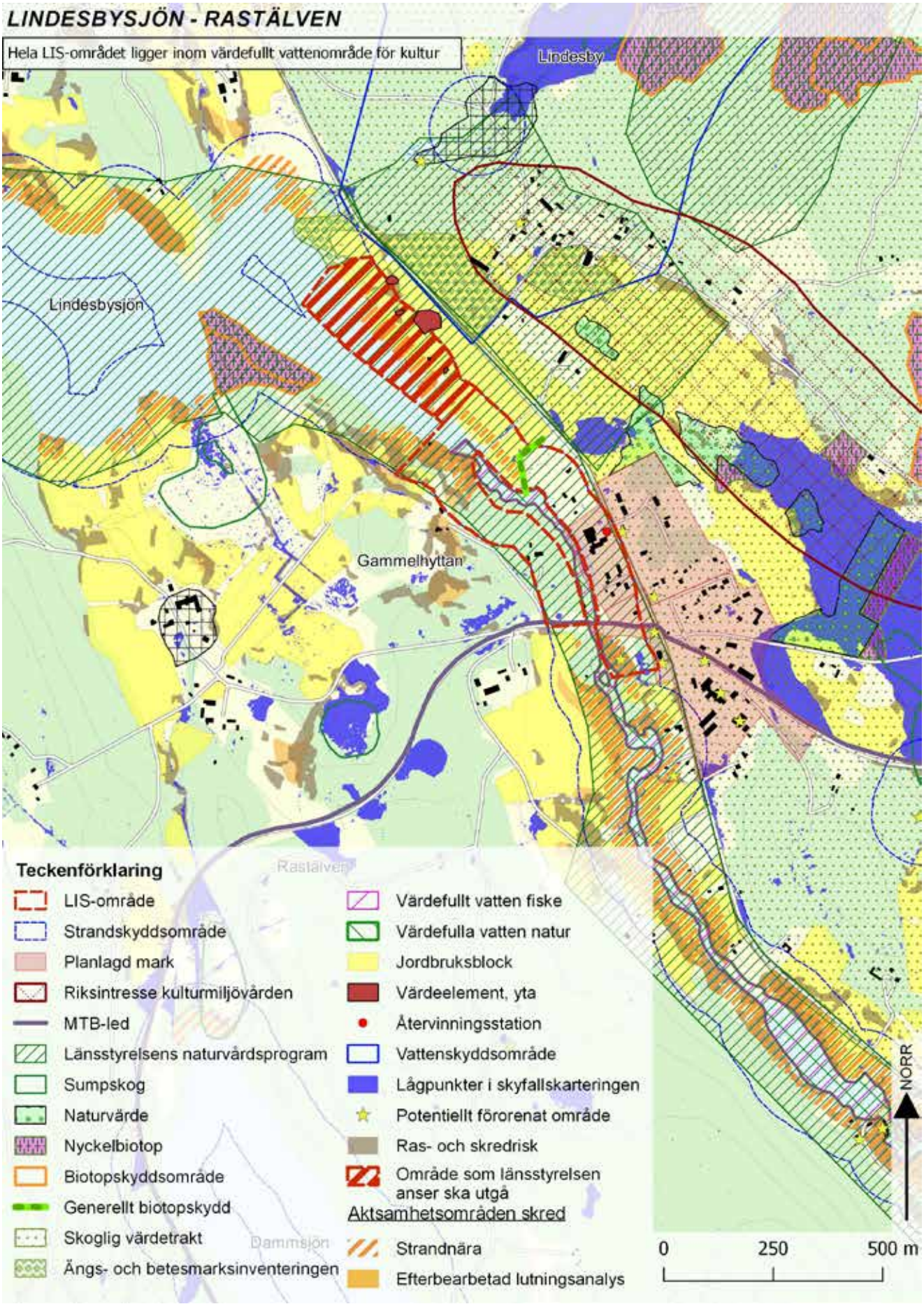
LINDESBYSJÖN - RASTÄLVEN
Hela LIS-området ligger inom värdefullt vattenområde för kultur
Lindesby
Lindesbysjön
Gammelhyttan
Rastälven
Dammsjön
Teckenförklaring
LIS-område
Strandskyddsområde
Planlagd mark
Riksintresse kulturmiljövården
MTB-led
Länsstyrelsens naturvårdsprogram
Sumpskog
Naturvärde
Nyckelbiotop
Biotopskyddsområde
Generellt biotopskydd
Skoglig värdetrakt
Ängs- och betesmarksinventeringen
Värdefullt vatten fiske
Värdefulla vatten natur
Jordbruksblock
Värdeelement, yta
Återvinningsstation
Vattenskyddsområde
Lågpunkter i skyfallskarteringen
Potentiellt förorenat område
Ras- och skredrisk
Område som länsstyrelsen anser ska utgå
Aktsamhetsområden skred
Strandnära
Efterbearbetad lutningsanalys
NORR
0
250
500 m

jordarter, aktsamhetsområden. Förväntade klimatförändringar, med bl.a. ökad nederbörd och förändrade flöden, ökar ras- och skredrisken.

Delar av LIS-området ligger inom riskområde för höga vattenstånd, klimatanpassat 100- och 200-årsflöde samt beräknat högsta flöde, enligt länsstyrelsens översiktliga översvämningskartering från år 2019.

Rekommendationer

En utveckling inom LIS-området bör ske genom planläggning och upphävande av strandskyddet.

Vid planläggning behöver hänsyn tas till de generella rekommendationerna samt:

- jordbruksmarken,
- de geotekniska förutsättningarna,
- landskapsbilden,
- riksintresset för kulturmiljövården,
- länsstyrelsens naturvårdsprogram,
- områdena med naturvärden,
- nyckelbiotopen,
- biotopskyddsområdet,
- ängs- och betesmarksinventeringen,
- de värdefulla vattenområdena,
- värdeelementen,
- okända fornlämningar,
- mountainbikeleden,
- vatten- och spillvattenlösningar,
- vattenskyddsområdet,
- risk för dammhaveri,
- lågpunkter enligt skyfallskarteringen,
- potentiellt förorenade områden,
- ras- och skredrisken,
- risk för höga vattenstånd,
- buller från större vägar, och
- markradon.

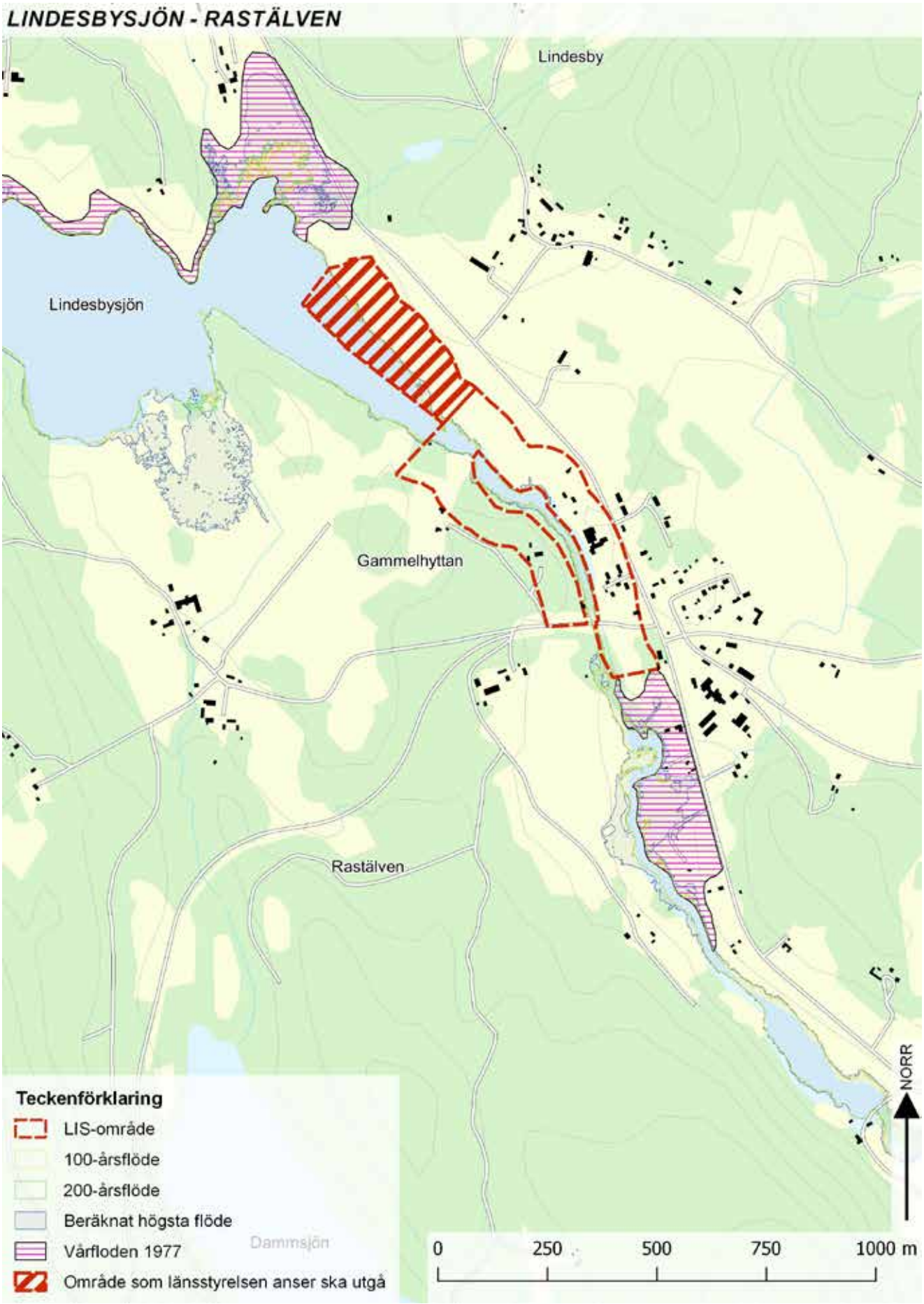
LINDESBYSJÖN - RASTÄLVEN
Lindesby
Lindesbysjön
Gammelhyttan
Rastälven
Dammsjön
Teckenförklaring
LIS-område
100-årsflöde
200-årsflöde
Beräknat högsta flöde
Vårfloden 1977
Område som länsstyrelsen anser ska utgå
NORR
0
250
500
750
1000 m

Rastälven (Göranstorp, Gölagården)

Strand-skydd	Meter strand-linje	Meter LIS-område	Antal LIS-om-råden
100 m	ca 28 000 m	ca 250 + 400 = 650 m	2

Allmän beskrivning

LIS-områdena ligger i den norra delen av kommunen vid Rastälven, i Järnboås. Områdena nås enklast med bil eller buss, via länsväg 767 som sträcker sig norr om områdena. Från länsväg 767 finns anslutningsvägar till områdena. Offentlig och kommersiell service finns närmast i Järnboås.

Inom det västra LIS-området finns Göranstorps gård och ett friliggande bostadshus med tillhörande komplementbyggnader. Marken kring gården utgörs i övrigt i stort sett av jordbruksmark. Även inom det östra LIS-området finns en gård, Gölagården, och tillhörande jordbruksmark. Områdena sluttar ner mot Rastälven.

Jordbruksmark inom LIS-områdena

LIS-områdena är inte detaljplanelagda och omfattas inte heller av några områdesbestämmelser.

Enligt SGU:s översiktliga jordartskartor utgörs jorden inom LIS-områdena till största del av lera-silt och svämsediment med mindre inslag av isälvssedimant och morän. Vidare betraktas majoriteten av marken inom LIS-områdena inte som s.k. fastmark enligt SGU:s översiktliga fastmarkskarta. Utifrån detta bedöms LIS-områdenas totalstabilitet inte som tillfredsställande, varför de geotekniska förutsättningarna behöver bedömas eller utredas vidare.

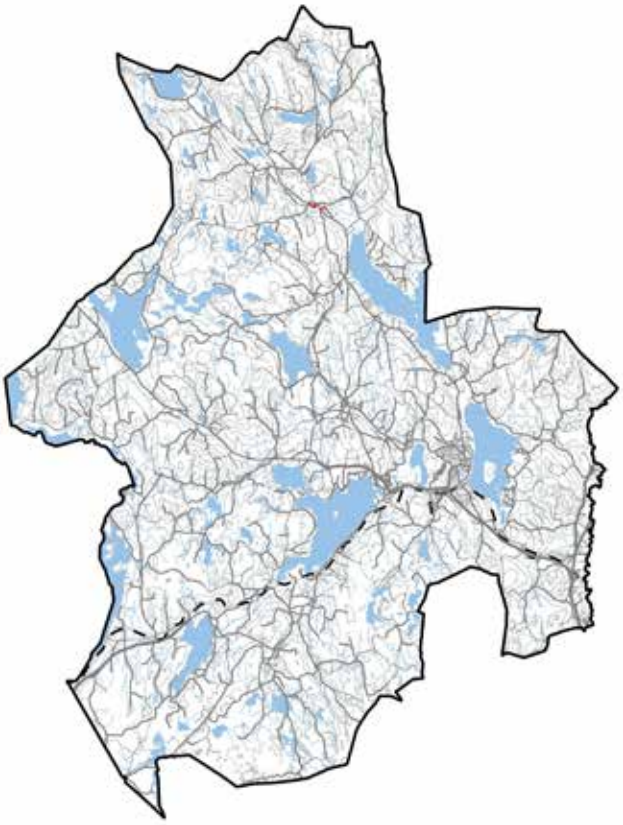

Områdenas syfte

Syftet med LIS-områdena är att möjliggöra nya bostäder. Detta bedöms långsiktigt kunna bidra till att upprätthålla och stärka serviceunderlaget i kommunen, framförallt i Järnboås.

Inom områdena bör nya bostäder främst uppföras med en mer lantlig bebyggelsestruktur, exempelvis i mindre grupper om två till tre bostadshus med tillhörande komplementbyggnader. Nya bostäder bör främst uppföras i form av friliggande enbostadshus där en tomtstorlek på minst 1 500 kvadratmeter bör eftersträvas.

Landskapsbild

Landskapet kring Rastälven, vid Göranstorp och Gölagården, är kuperat och älven meandrar kraftigt. I öst korsar länsväg 767 över från södra till norra sidan om älven. Området är mycket naturskönt. Landskapet är relativt öppet och består av odlat landskap med skogsdungar.

Längs länsvägen ligger flera äldre och större gårdsmiljöer med väl synliga byggnader. Bebyggelsen består dels av äldre gårdar med byggnader klädda med rödfärgad eller ljusare målad träpanel, alterna-

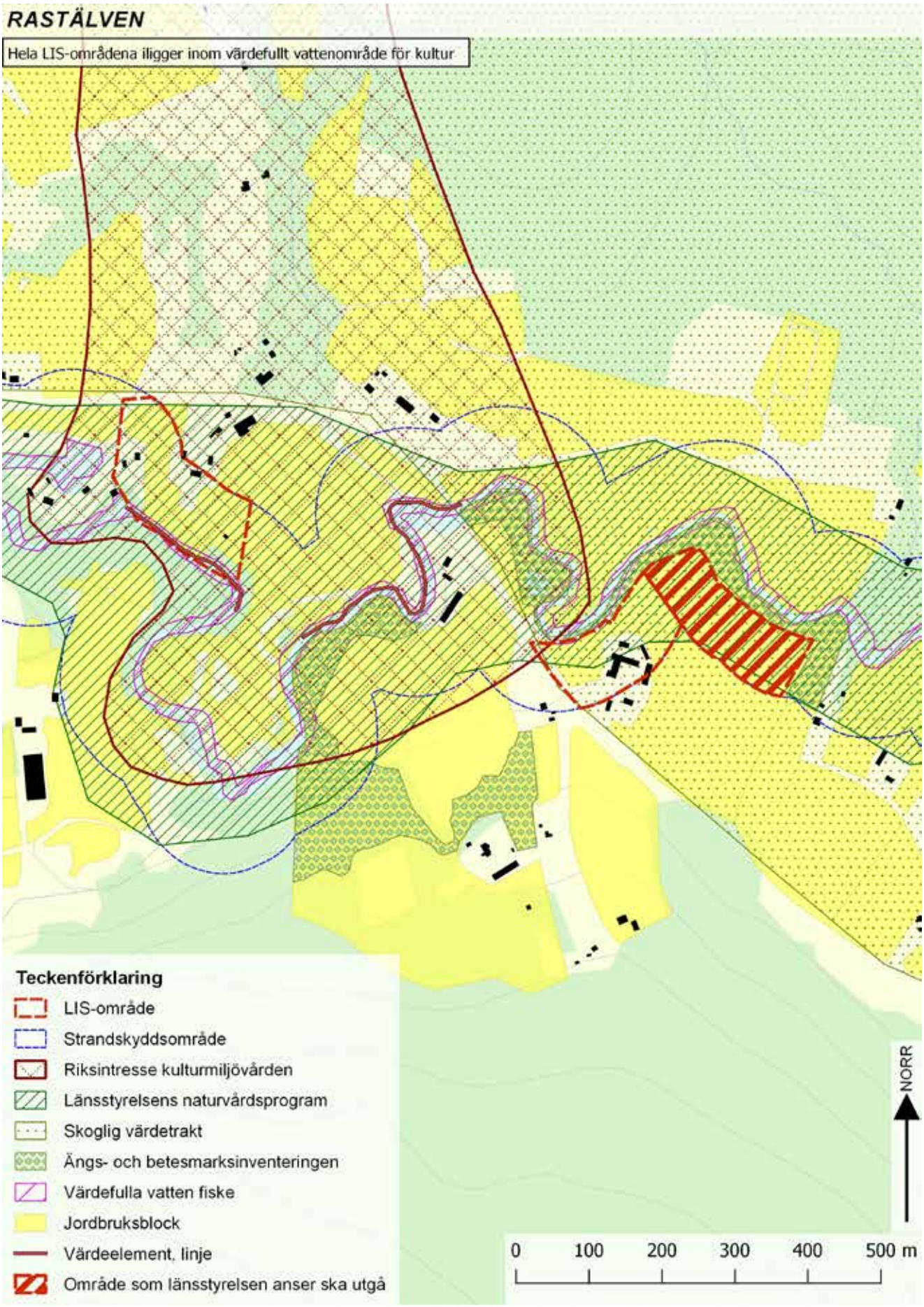
RASTÄLVEN
Hela LIS-områdena ligger inom värdefullt vattenområde för kultur
Teckenförklaring
LIS-område
Strandskyddsområde
Riksintresse kulturmiljövården
Länsstyrelsens naturvårdsprogram
Skoglig värdetrakt
Ängs- och betesmarksinventeringen
Värdefulla vatten fiske
Jordbruksblock
Värdeelement, linje
Område som länsstyrelsen anser ska utgå
NORR
0
100
200
300
400
500 m

tivt reveterade, och sadeltak beklätt med tegel. Det finns även nyare bostadsbyggnader. Nyare byggnader har krav på anpassning och hänsyn till områdets kulturmiljövärden.

Riksintressen

Hela det västra LIS-området och en liten del av det östra LIS-området omfattas av Järnboås - Finnshyttan – Lindesby som är av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § MB. Hänsyn behöver tas till riksintresset. En utveckling inom LIS-områdena bedöms dock inte medföra åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

Länsstyrelsen anser att den östra delen av det östra LIS-området ska utgå, då den riskerar att inte tillgodose riksintresset för kulturmiljövården. Se vidare i utlåtandet och länsstyrelsens granskningsyttrande.

I övrigt finns inga områden av riksintresse enligt 3 eller 4 kap. MB i närheten av LIS-områdena som bedöms kunna påverkas.

Rastälven

Miljökvalitetsnormer

Enligt VISS uppnår Lindesbysjön och Rastälven i dag måttlig ekologisk status och inte god kemisk status. Detta beror bl.a. på att de är påverkade av vandringshinder.

Gemensamma lösningar föreslås att anordnas för dricks- och spillvatten. Vidare föreslås att dagvatten omhändertas och renas på ett betryggande sätt innan det når recipienten. En utveckling inom LIS-områdena bedöms därför inte påverka förutsättningarna för att uppfylla gällande miljökvalitetsnormer.

Naturmiljö

Runt Rastälven gäller generellt strandskydd på 100 meter.

Båda LIS-områdena ingår i ett område utpekat i länsstyrelsens naturvårdsprogram, *Rastälven*.

Det östra LIS-området ingår i en skoglig värdetrakt, *Rastälven-Nittälven-Svartälvens barrskog*, som består av barrblandskog.

Mellan det östra LIS-området och strandlinjen finns ett område utpekat i ängs- och betesmarksinventeringen.

Rastälven utgör värdefullt vattenområde för fiske och natur. Båda LIS-områdena ingår i de utpekade områdena.

Enligt den översiktliga naturvärdesbedömningen finns inga naturvärden inom LIS-områdena som är så höga att de har naturvärdesklassats. Inom det västra LIS-området finns dock ett värdeelement, i form av en strandlinje med rikligt av löv- och översilningsmarker.

En utveckling inom LIS-områdena bedöms inte påverka utpekade naturmiljöer negativt. Hänsyn behöver dock tas till länsstyrelsens naturvårdsprogram, ängs- och betesmarksinventeringen samt värdeelementet.

Länsstyrelsen anser att den östra delen av det östra LIS-området ska utgå, då den står i konflikt med älvens höga naturvärden. Se vidare i utlåtandet och länsstyrelsens granskningsyttrande.

Kulturmiljö

Rastälven är ett värdefullt vattenområde för kultur. Båda LIS-områdena ingår i det utpekade området.

I övrigt finns inga kända fornlämningar, enligt Riksantikvarieämbetets Fornsök, kulturvärden eller kulturmiljöer inom eller i anslutning till LIS-områdena, utöver generella värden i landskapsbilden.

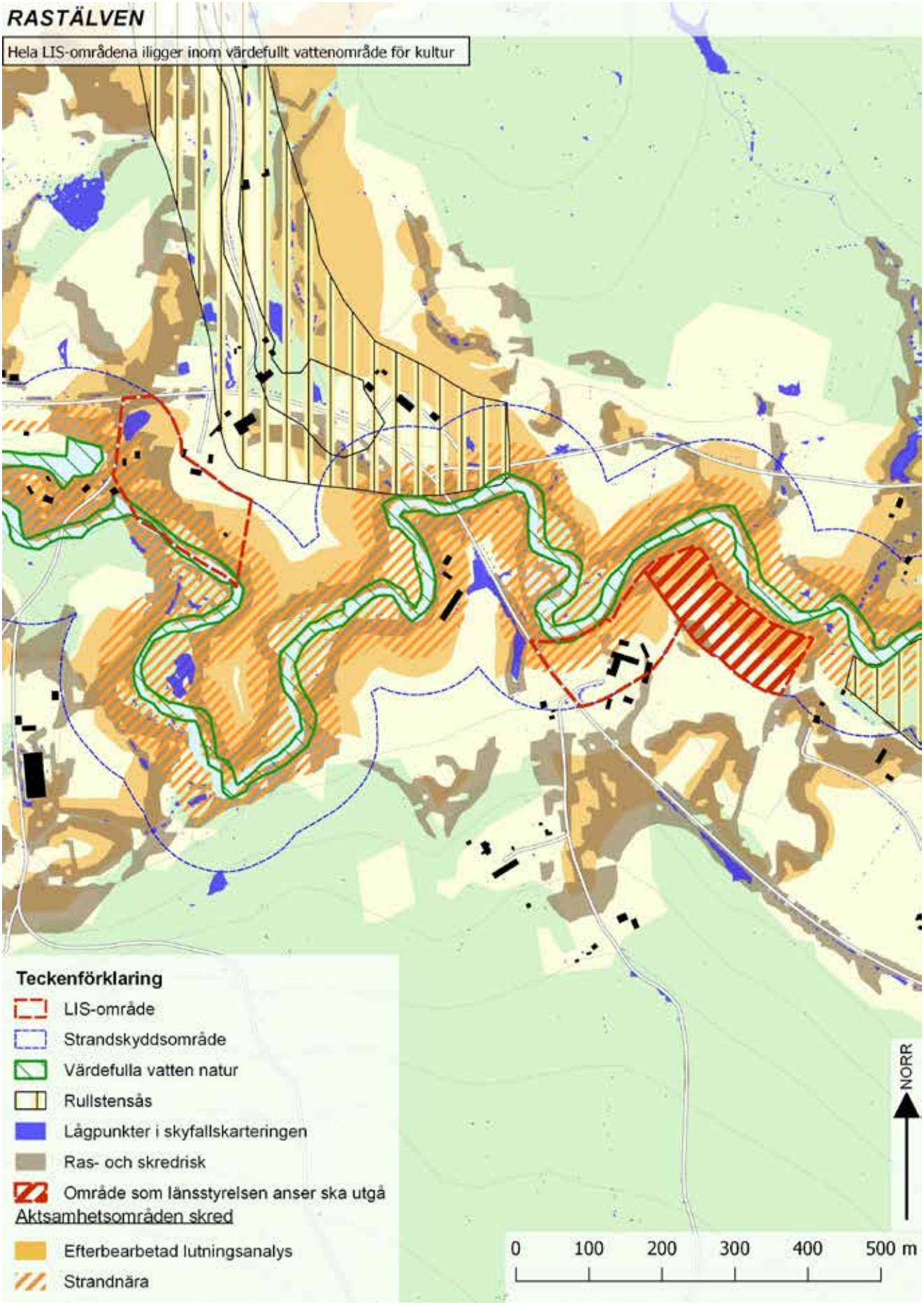
RASTÄLVEN
Hela LIS-områdena iligger inom värdefullt vattenområde för kultur
Teckenförklaring
LIS-område
Strandskyddsområde
Värdefulla vatten natur
Rullstensås
Lågpunkter i skyfallskarteringen
Ras- och skredrisk
Område som länsstyrelsen anser ska utgå
Aktsamhetsområden skred
Efterbearbetad lutningsanalys
Strandnära
NORR
0
100
200
300
400
500 m

RASTÄLVEN
Teckenförklaring
LIS-område
100-årsflöde
200-årsflöde
Beräknat högsta flöde
Område som länsstyrelsen anser ska utgå
NORR
0
100
200
300
400
500 m

Rekreation och friluftsliv

De rekreations- och friluftslivsvärden som finns inom LIS-områdena är främst kopplade till det vattenburna friluftslivet.

Allmänhetens tillgång till stränderna är god. En utveckling inom LIS-områdena bedöms inte påverka allmänhetens tillgång till stränderna negativt. Nya bostäder med tillhörande kommunikationer bedöms snarare kunna öka tillgången.

Teknisk försörjning

LIS-områdena är inte anslutna till de kommunala ledningsnäten och ligger heller inte i närheten av kommunens verksamhetsområden för vattenförsörjning samt spillvatten. Inom områdena finns i dagsläget enskilda lösningar. Dagvattnet inom LIS-områdena omhändertas i dagsläget främst lokalt genom markinfiltration. Ny bebyggelse inom LIS-områdena bedöms inte kunna anslutas till de kommunala ledningsnäten. Här ska istället gemensamma lösningar eftersträvas.

Strömförsörjning, fiber och 3G finns inom LIS-områdena.

Miljö, hälsa och säkerhet

Uppströms LIS-områdena ligger Nyhyttans kvarnsamm vid Nyhyttan, Gammelhyttans damm vid Nedre Gammelhyttan, Kopparhyttans kraftverksdamm vid Kopparhyttan, Petersforsdammen vid hammarområdet vid Pettersfors och Rastälvskvarns damm Göranstorp. Dammarna är i dagsläget inte klassificerad i någon dammsäkerhetsklass. Detta medför att det finns risk för dammhaveri och att konsekvenserna vid ett dammhaveri behöver bedömas eller utredas vidare.

Enligt länsstyrelsens skyfallskartering finns ett fåtal lågpunkter inom LIS-områdena.

Delar av LIS-områdena omfattas av ras- och skredrisk. Vidare utgör delar av LIS-områdena områden med förutsättningar för skred i finkorniga jordarter, aktsamhetsområden. Förväntade klimatförändringar, med bl.a. ökad nederbörd och förändrade flöden, ökar ras- och skredrisken.

Delar av det västra LIS-området ligger inom riskområde för höga vattenstånd, klimatanpassat 100- och 200-årsflöde samt beräknat högsta flöde, enligt länsstyrelsens översiktliga översvämningskartering från år 2019.

Rekommendationer

En utveckling inom LIS-områdena bör ske genom planläggning och upphävande av strandskyddet.

Vid planläggning behöver hänsyn tas till de generella rekommendationerna samt:

- jordbruksmarken,
- de geotekniska förutsättningarna,
- landskapsbilden,
- riksintresset för kulturmiljövården,
- länsstyrelsens naturvårdsprogram,
- ängs- och betesmarksinventeringen,
- de värdefulla vattenområdena,
- värdeelementet,
- vatten- och spillvattenlösningar,
- risk för dammhaveri,
- lågpunkter enligt skyfallskarteringen,
- ras- och skredrisken,
- risk för höga vattenstånd,
- buller från större vägar, och
- markradon.

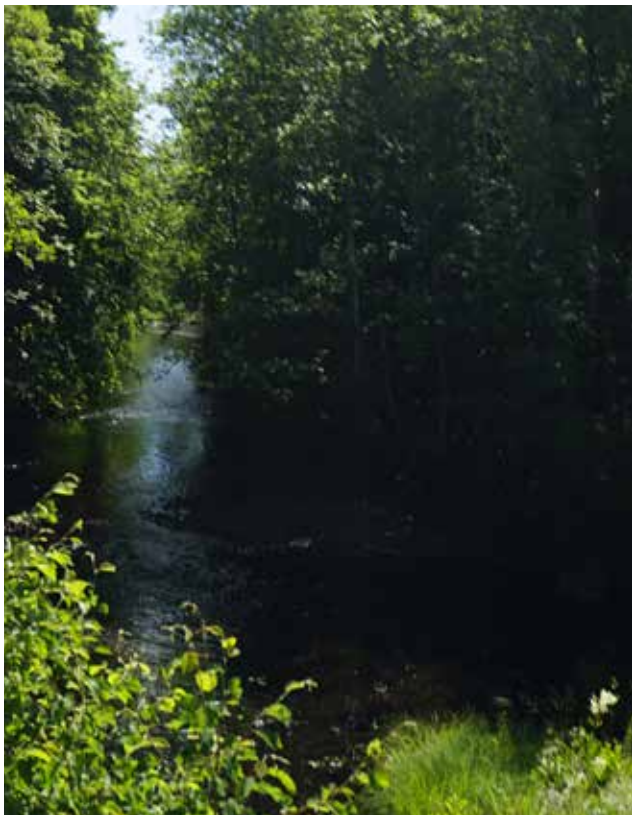

Färvilen (Timansberg, Timanshyttan)

Strand-skydd	Meter strand-linje	Meter LIS-område	Antal LIS-områden
100 m	ca 4 300 m	ca 1 300 + 100 + 750 + 300 + 130 = 2 580 m	5

Allmän beskrivning

LIS-områdena ligger i den norra delen av kommunen vid Färvilen, ca 3,5 kilometer från Järnboås. Områdena nås enklast med bil, via länsväg 771 som sträcker sig genom områdena söder om sjön. Från vägen finns anslutningsvägar till områdena. Offentlig och kommersiell service finns närmast i Järnboås, Striberg och Born.

Inom områdena finns ett antal friliggande enbostadshus och gårdar. I övrigt består områdena av skogsmark och öppen mark samt mindre områden med jordbruksmark. Inom det sydvästra LIS-området, vid den tidigare hållplatsen för rälsbussen, finns även ställplatser, vindskydd, grillplats, brygga och en öppen paviljong. Landskapet är lätt kuperat och sluttar ner mot Färvilen.

Den öppna paviljongen

LIS-områdena är inte detaljplanelagda och omfattas inte heller av några områdesbestämmelser.

Enligt SGU:s översiktliga jordartskartor utgörs jorden inom LIS-områdena till största del av morän, med inslag av lera-silt. Vidare betraktas majoriteten av all mark inom LIS-områdena som s.k. fastmark enligt SGU:s översiktliga fastmarkskarta. En del mark inom LIS-områdena betraktas dock inte som

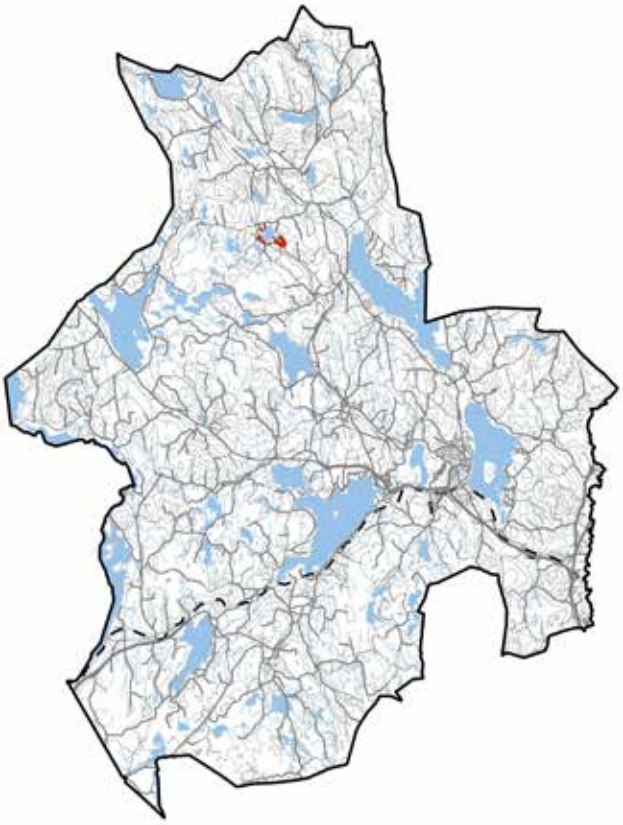

fastmark. Utifrån detta bedöms LIS-områdenas totalstabilitet i stort som tillfredsställande. Totalstabiliteten för en del mark inom områdena bedöms dock inte som tillfredsställande, varför de geotekniska förutsättningarna behöver bedömas eller utredas vidare.

Områdenas syfte

Syftet med LIS-områdena är att möjliggöra nya bostäder. Detta bedöms långsiktigt kunna bidra till att upprätthålla och stärka serviceunderlaget i kommunen, framförallt i Järnboås, Striberg och Born. Inom områdena bör nya bostäder främst uppföras med en mer lantlig bebyggelsestruktur, exempelvis i mindre grupper om två till tre bostadshus med tillhörande komplementbyggnader, längs befintliga vägar med utsikt över sjön. Nya bostäder bör främst uppföras i form av friliggande enbostadshus där en tomtstorlek på minst 1 500 kvadratmeter bör eftersträvas. I sjön möjliggörs för gemensamma bryggor.

Vidare är syftet med det sydvästra LIS-området att möjliggöra utvecklingen av befintlig verksamhet samt nya verksamheter för friluftslivet och turismen, inom den östra delen av området. LIS-området möjliggör bl.a. att området där ställplatser, vindskydd, grillplats, brygga och öppen paviljong finns

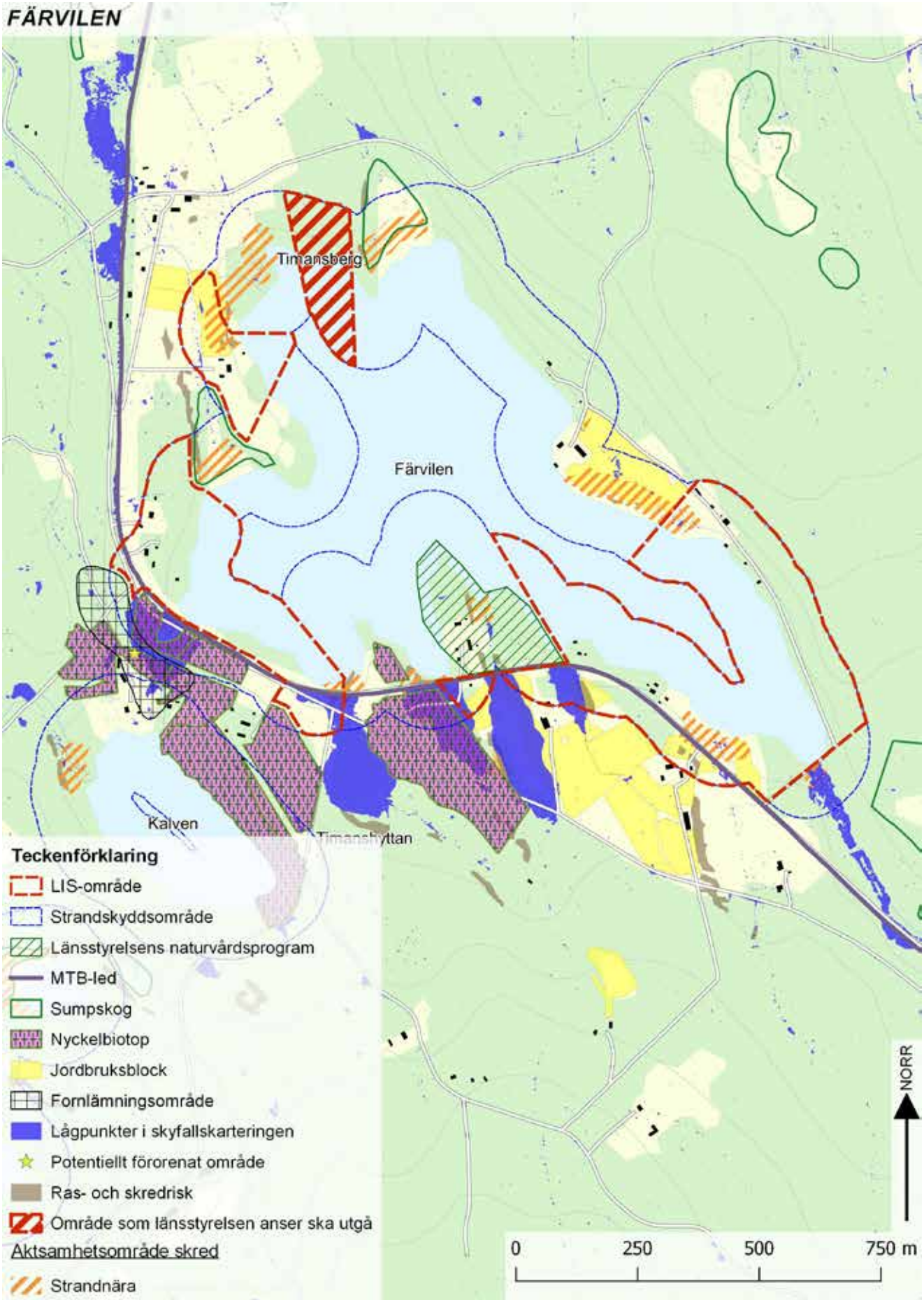
FÄRVILEN
Timansberg
Färvilen
Kalven
Timanshyttan
Teckenförklaring
LIS-område
Strandskyddsområde
Länsstyrelsens naturvårdsprogram
MTB-led
Sumpskog
Nyckelbiotop
Jordbruksblock
Fornlämningsområde
Lågpunkter i skyfallskarteringen
Potentiellt förorenat område
Ras- och skredrisk
Område som länsstyrelsen anser ska utgå
Aktsamhetsområde skred
Strandnära
NORR
0
250
500
750 m

kan vidareutvecklas. Detta bedöms långsiktigt kunna ge positiva sysselsättningseffekter samt på sikt även kunna bidra till att upprätthålla och stärka serviceunderlaget i kommunen.

Landskapsbild

Landskapet kring Färvilen är svagt kuperat och mestadels skogbeklätt. Runt sjön finns en handfull gårdar med öppnare ytor runt om. Mindre vägar som är delvis grusade, löper runt sjön och i söder nära stranden. Bebyggelsen består av framförallt äldre gårdsmiljöer, men även bostadshus från mitten av 1900-talet.

Färvilen

Riksintressen

LIS-områdena omfattas inte av några områden av riksintresse enligt 3 eller 4 kap. MB. Vidare finns inga sådana områden i närheten av LIS-områdena som bedöms kunna påverkas.

Miljökvalitetsnormer

Enligt VISS uppnår Färvilen i dag måttlig ekologisk status och inte god kemisk status. Detta beror bl.a. på att sjön är påverkad av vandringshinder och försurning.

Gemensamma lösningar föreslås att anordnas för dricks- och spillvatten. Vidare föreslås att dagvatten omhändertas och renas på ett betryggande sätt innan det når recipienten. En utveckling inom LIS-områdena bedöms därför inte påverka förutsättningarna för att uppfylla gällande miljökvalitetsnormer.

Naturmiljö

Runt Färvilen gäller generellt strandskydd på 100 meter.

Mellan det sydvästra och det nordvästra LIS-området finns en sumpskog. I anslutning till både det sydvästra och det sydöstra området finns nyckelbiotoper.

Enligt den översiktliga naturvärdesbedömningen finns inga naturvärden inom LIS-områdena som är så höga att de har naturvärdesklassats.

En utveckling inom LIS-områdena bedöms inte påverka utpekade naturmiljöer negativt. Hänsyn behöver dock tas till sumpskogen och nyckelbiotoperna.

Länsstyrelsen anser att det nordöstra LIS-området ska utgå, då det inte bedöms förenligt med 7 kap. 18 e § MB. Se vidare i utlåtandet och länsstyrelsens granskningsyttrande.

Kulturmiljö

Det finns inga kända fornlämningar, enligt Riksantikvarieämbetets Fornsök, kulturvärden eller kulturmiljöer inom LIS-områdena. Söder om det sydvästra LIS-området finns dock, enligt Riksantikvarieämbetets Fornsök, ett fornlämningsområde. Fornlämningsområdet utgörs av ett hyttområde med slagg och slaggvarp.

Enligt länsstyrelsen kan det finnas okända fornlämningar inom det sydvästra LIS-området.

I övrigt finns inga kända kulturvärden eller kulturmiljöer i anslutning till LIS-områdena, utöver generella värden i landskapsbilden.

Vindskyddet, grillplatsen och bryggan

Rekreation och friluftsliv

De rekreations- och friluftslivsvärden som finns inom LIS-områdena är främst kopplade till ställplatserna, vindskyddet, grillplatsen, bryggan och den öppna paviljongen samt de stigar som finns inom

områdena och det vattenburna friluftslivet. Vidare är vägen som trafikförsörjer områdena en mountainbikeled.

Allmänhetens tillgång till stränderna är god. En utveckling inom LIS-områdena bedöms inte påverka allmänhetens tillgång till stränderna negativt. Nya bostäder med tillhörande kommunikationer och eventuell anordning av bryggor samt en utveckling av verksamheter för friluftslivet och turismen bedöms snarare kunna öka tillgången.

Teknisk försörjning

LIS-områdena är inte anslutna till de kommunala ledningsnäten och ligger heller inte i närheten av kommunens verksamhetsområden för vattenförsörjning samt spillvatten. Inom områdena finns i dagsläget enskilda lösningar. Dagvattnet inom LIS-områdena omhändertas i dagsläget främst lokalt genom markinfiltration. Ny bebyggelse inom LIS-områdena bedöms inte kunna anslutas till de kommunala ledningsnäten. Här ska istället gemensamma lösningar eftersträvas.

Strömförsörjning och 3G finns inom LIS-områdena.

Miljö, hälsa och säkerhet

Enligt länsstyrelsens skyfallskartering finns ett fåtal lågpunkter inom LIS-områdena.

Söder om det sydvästra LIS-området finns ett potentiellt förorenat i riskklass tre (måttlig risk för människors hälsa och miljön). Här fanns tidigare ett metallverk (hytta).

Delar av LIS-områdena omfattas av ras- och skredrisk. Vidare utgör delar av LIS-områdena områden med förutsättningar för skred i finkorniga jordarter, aktsamhetsområden. Förväntade klimatförändringar, med bl.a. ökad nederbörd och förändrade flöden, ökar ras- och skredrisken.

Rekommendationer

En utveckling inom LIS-områdena bör ske genom planläggning och upphävande av strandskyddet.

Vid planläggning behöver hänsyn tas till de generella rekommendationerna samt:

- jordbruksmarken,
- de geotekniska förutsättningarna,
- landskapsbilden,
- sumpskogen,
- nyckelbiotoperna,
- fornlämningsområdet,
- okända fornlämningar,
- mountainbikeleden,
- vatten- och spillvattenlösningar,
- lågpunkter enligt skyfallskarteringen,
- det potentiellt förorenade området,
- ras- och skredrisken, och
- markradon.

Fåsjön (Bovik, Gråboda, Garvartorp, Åkerby, Bomanshyttan)

Strand-skydd	Meter strand-linje	Meter LIS-område	Antal LIS-om-råden
100 m	ca 24 500 m	ca 300 + 1 000 + 1 600 + 450 + 500 = 3 850 m	5

Allmän beskrivning

LIS-områdena ligger i den nordöstra delen av kommunen vid Fåsjön, ca 5-10 kilometer från Järnboås, Striberg, Ås och Nora stad. Områdena nås enklast med bil, via länsvägarna 767 och 772 som sträcker sig väster respektive öster om LIS-områdena. Från länsvägarna finns anslutningsvägar till områdena. Offentlig och kommersiell service finns närmast i Järnboås, Striberg, Ås och Nora stad.

Inom områdena finns friliggande enbostadshus. I övrigt består områdena av skogsmark och mindre områden med jordbruksmark. Landskapet är kuperat och sluttar ner mot Fåsjön.

Delar av LIS-områdena är detaljplanelagda och omfattas av flera detaljplaner.

Enligt SGU:s översiktliga jordartskartor utgörs jorden inom LIS-områdena av morän, svämsediment, postglacial silt och sand. Vidare betraktas delar av marken inom LIS-områdena som s.k. fastmark enligt SGU:s översiktliga fastmarkskarta. Majoriteten av marken inom LIS-områdena betraktas dock inte som fastmark. Utifrån detta bedöms LIS-områdenas totalstabilitet till viss del som tillfredsställande. Totalstabiliteten för majoriteten av marken inom LIS-områdena bedöms dock inte som tillfredsställande, varför de geotekniska förutsättningarna behöver bedömas eller utredas vidare.

Områdenas syfte

Syftet med LIS-områdena är att möjliggöra nya bostäder. Detta bedöms långsiktigt kunna bidra till att upprätthålla och stärka serviceunderlaget i kommunen, framförallt i Järnboås, Striberg, Ås och Nora stad.

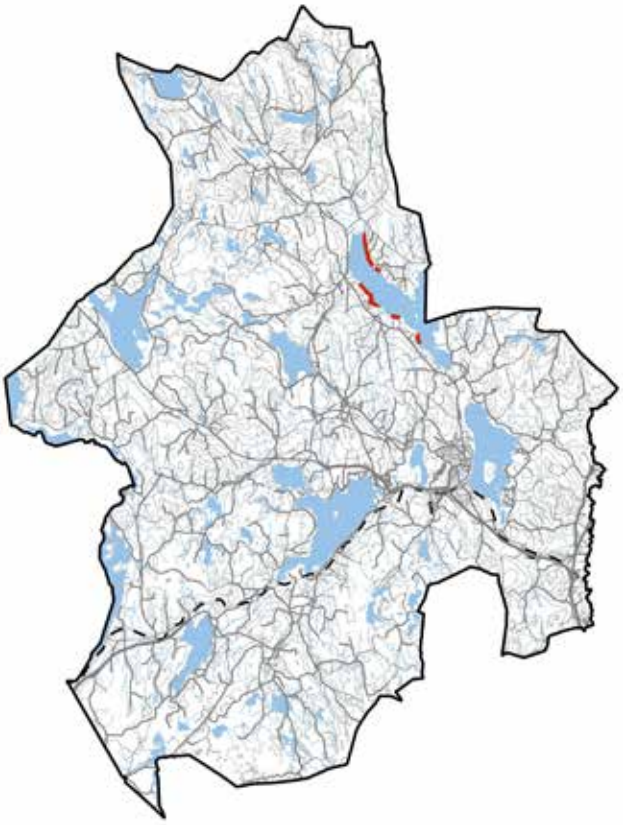

Inom områdena bör nya bostäder främst uppföras med en mer lantlig bebyggelsestruktur, exempelvis i mindre grupper om två till tre bostadshus med tillhörande komplementbyggnader. Nya bostäder bör främst uppföras i form av friliggande enbostadshus där en tomtstorlek på minst 1 500 kvadratmeter bör eftersträvas, men i mindre omfattning även som radhus och parhus. I sjön möjliggörs för gemensamma bryggor.

Fåsjöns östra strand

Landskapsbild

Landskapet kring Fåsjön är kuperat och till stora delar brukat och öppet. Runt hela sjön återfinns äldre gårdar och bebyggelse med ett mestadels traditionellt

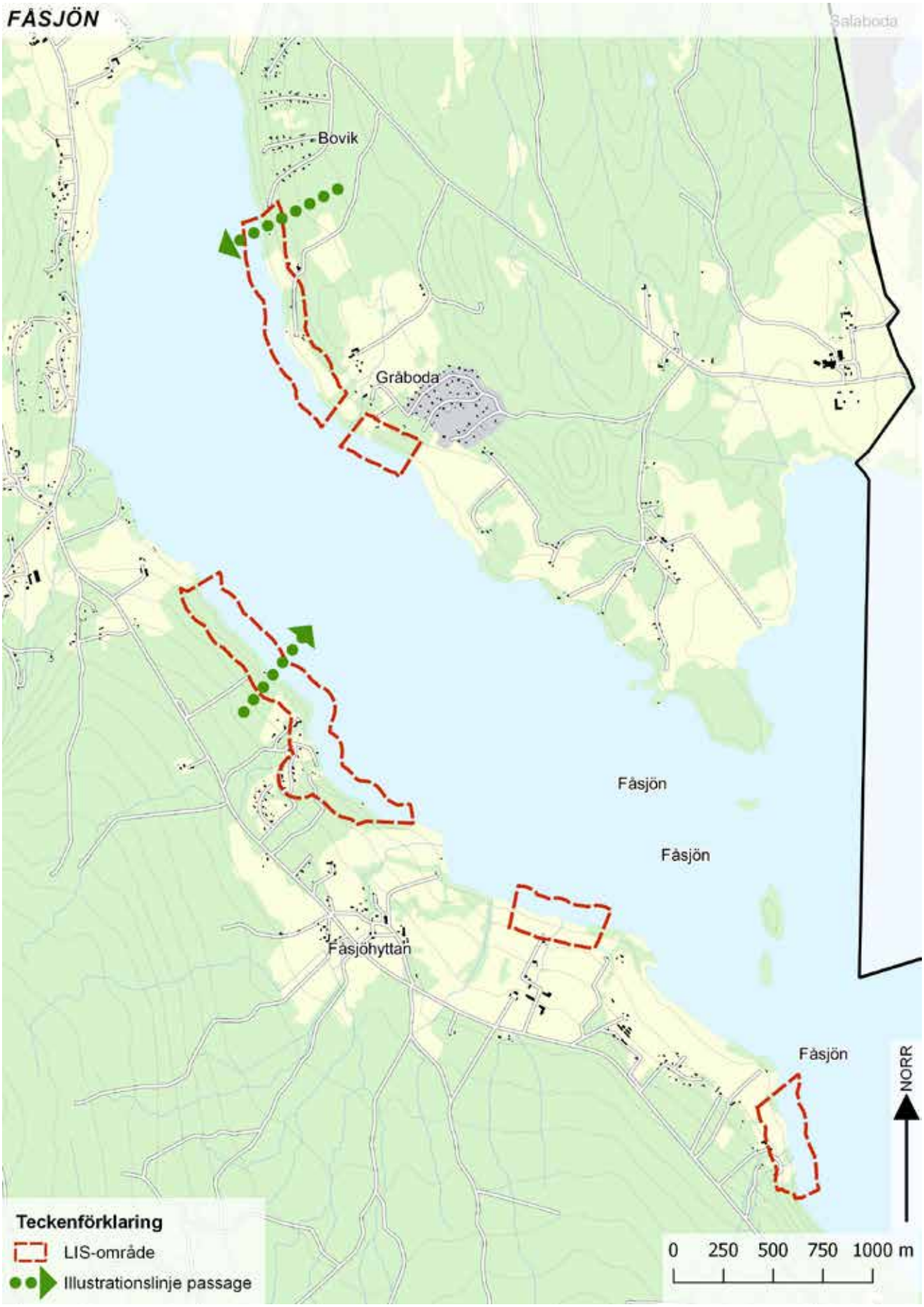
FÅSJÖN
Bovik
Gråboda
Fåsjön
Fåsjön
Fåsjöhyttan
Fåsjön
NORR
Teckenförklaring
LIS-område
Illustrationslinje passage
0 250 500 750 1000 m

uttryck, på sina håll blandat med nyare byggnader.

Riksintressen
LIS-områdena omfattas inte av några områden av riksintresse enligt 3 eller 4 kap. MB. Vidare finns inga sådana områden i närheten av LIS-områdena som bedöms kunna påverkas.

Miljökvalitetsnormer
Enligt VISS uppnår Fåsjön i dag god ekologisk status och inte god kemisk status.

Gemensamma lösningar föreslås att anordnas för dricks- och spillvatten. Vidare föreslås att dagvatten omhändertas och renas på ett betryggande sätt innan det når recipienten. En utveckling inom LIS-områdena bedöms därför inte påverka förutsättningarna för att uppfylla gällande miljökvalitetsnormer.

Naturmiljö
Runt Fåsjön gäller generellt strandskydd på 100 meter.

Stora delar av LIS-området vid Åkerby ingår i ett område utpekat i länsstyrelsens naturvårdsprogram, *Kulturlandskapet vid Fåsjöns västra strand*. Området omfattar det öppna kulturlandskapet vid Fåsjöhyttan, Åkerby och Smedstorp mellan landsvägen och Fåsjön. Terrängen sluttar ned mot sjön, nivåskillnaden är ca 40 meter. Kulturlandskapet runt Fåsjöns stränder är mycket tilltalande och av stor betydelse för landskapsbilden. Speciellt är denna del av stort attraktionsvärde genom den stora höjdskillnaden och sina odlade öppna marker och beteshagar. Det rymmer också botaniska värden.

Det öppna landskapet vid Fåsjön

I söder angränsar LIS-området vid Bomanshyttan till ett område med gällande naturvårdsavtal samt en nyckelbiotop och ett biotopskyddsområde.

I anslutning till LIS-området vid Åkerby finns ett område utpekat i ängs- och betesmarksinventeringen.

Fåsjön utgör ett värdefullt vattenområde för natur. Delar av LIS-områdena ingår i det utpekade området.

Enligt den översiktliga naturvärdesbedömningen finns inga naturvärden inom LIS-områdena som är så höga att de har naturvärdesklassats. Inom LIS-områdena vid Bovik, Gråboda, Garvartorp och Bomanshyttan finns dock värdeelement i form av vassområden, större sammanhängande grundområden och askar.

En utveckling inom LIS-områdena bedöms inte påverka utpekade naturmiljöer negativt. Hänsyn behöver dock tas till länsstyrelsens naturvårdsprogram, naturvårdsavtalet, nyckelbiotopen, biotopskyddsområdet, ängs- och betesmarksinventeringen, det värdefulla vattenområdet samt värdeelementen.

Kulturmiljö
Inom LIS-området vid Garvartorp finns en möjlig fornlämning som länsstyrelsen bedömer som fornlämning, i form av en torplämning. Inom LIS-området vid Bomanshyttan finns en lämning som länsstyrelsen bedömer som möjlig fornlämning, i form av rester av Bomanshyttan. Vidare kan det, enligt länsstyrelsen, finnas okända fornlämningar inom samtliga LIS-områden.

I övrigt finns inga kända fornlämningar, enligt Riksantikvarieämbetets Fornsök, kulturvärden eller kulturmiljöer inom eller i anslutning till LIS-områdena, utöver generella värden i landskapsbilden.

Rekreation och friluftsliv
De rekreations- och friluftslivsvärden som finns inom LIS-områdena är främst kopplade till de stigar som finns inom områdena samt det vattenburna friluftslivet.

Inom LIS-områdena vid Bovik och Garvartorp bör passager anordnas mellan den nya bebyggelsen och ner till strandlinjen.

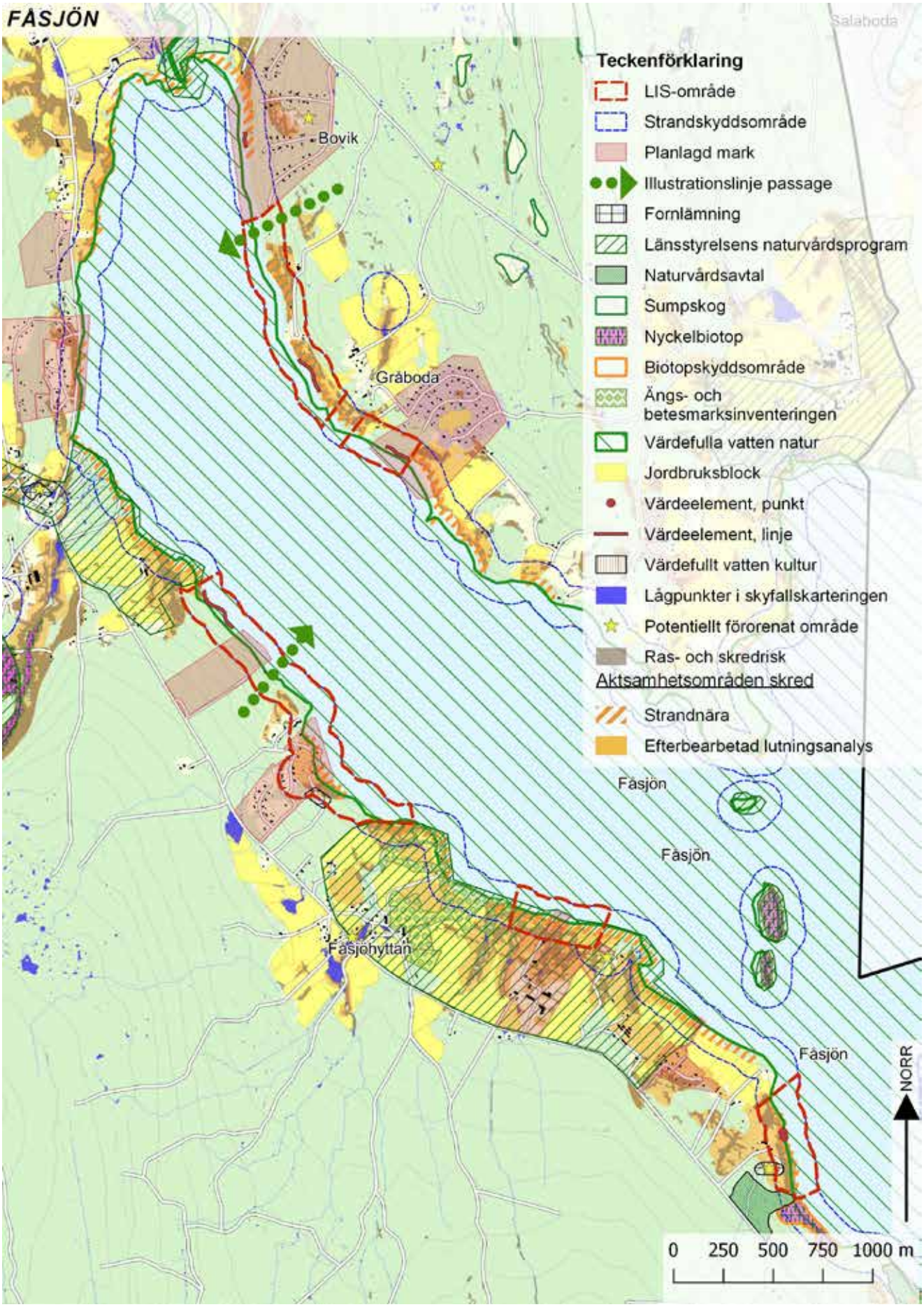
FÅSJÖN
Salaboda
Bovik
Gråboda
Fåsjön
Fåsjön
Fåsjöhyttan
Fåsjön
NORR
0 250 500 750 1000 m
Teckenförklaring
LIS-område
Strandskyddsområde
Planlagd mark
Illustrationslinje passage
Fornlämning
Länsstyrelsens naturvårdsprogram
Naturvårdsavtal
Sumpskog
Nyckelbiotop
Biotopskyddsområde
Ängs- och betesmarksinventeringen
Värdefulla vatten natur
Jordbruksblock
Värdeelement, punkt
Värdeelement, linje
Värdefullt vatten kultur
Lågpunkter i skyfallskarteringen
Potentiellt förorenat område
Ras- och skredrisk
Aktsamhetsområden skred
Strandnära
Efterbearbetad lutningsanalys

Allmänhetens tillgång till stränderna är begränsad inom de mest kuperade områdena. I övrigt är tillgången till stränderna god. En utveckling inom LIS-områdena bedöms inte påverka allmänhetens tillgång till stränderna negativt. Nya bostäder med tillhörande kommunikationer och eventuell anordning av bryggor bedöms snarare kunna öka tillgången.

Teknisk försörjning

LIS-områdena är inte anslutna till de kommunala ledningsnäten och ligger heller inte i närheten av kommunens verksamhetsområden för vattenförsörjning samt spillvatten. Inom områdena finns i dagsläget enskilda lösningar. Dagvattnet inom LIS-områdena omhändertas i dagsläget främst lokalt genom markinfiltration. Ny bebyggelse inom LIS-områdena bedöms inte kunna anslutas till de kommunala ledningsnäten. Här ska istället gemensamma lösningar eftersträvas.

Strömförsörjning och 3G finns inom LIS-områdena.

Miljö, hälsa och säkerhet

Uppströms LIS-områdena ligger ett flertal dammar som i dagsläget inte är klassificerade i någon dammsäkerhetsklass. På grund av sjöns storlek bedöms dock, enligt länsstyrelsen, konsekvenserna vid ett dammhaveri som små.

Enligt länsstyrelsens skyfallskartering finns ett fåtal lågpunkter inom LIS-områdena.

Norr om LIS-området vid Bovik samt i anslutning till LIS-områdena vid Åkerby och Bomanshyttan finns potentiellt förorenade områden. De potentiellt förorenade områdena vid Bovik och Åkerby är inte riskklassade och utgörs av avloppsreningsverk. Det potentiellt förorenade området vid Bomanshyttan är i riskklass fyra (liten risk för människors hälsa och miljön). Här fanns tidigare en tidigare järn- och stålmanufaktur.

Delar av LIS-områdena omfattas av ras- och skredrisk. Vidare utgör delar av LIS-områdena områden med förutsättningar för skred i finkorniga jordarter, aktsamhetsområden. Förväntade klimatförändringar, med bl.a. ökad nederbörd och förändrade flöden, ökar ras- och skredrisken.

Delar av LIS-områdena ligger inom riskområde för höga vattenstånd, klimatanpassat 100- och 200-årsflöde samt beräknat högsta flöde, enligt länsstyrelsens översiktliga översvämningskartering från år 2019.

Rekommendationer

En utveckling inom LIS-områdena bör ske genom planläggning och upphävande av strandskyddet.

Vid planläggning behöver hänsyn tas till de generella rekommendationerna samt:

- jordbruksmarken,
- de geotekniska förutsättningarna,
- landskapsbilden,
- länsstyrelsens naturvårdsprogram,
- naturvårdsavtalet,
- nyckelbiotopen,
- biotopskyddsområdet,
- ängs- och betesmarksinventeringen,
- de värdefulla vattenområdena,
- värdeelementen,
- fornlämningarna,
- okända fornlämningar,
- vatten- och spillvattenlösningar,
- lågpunkter enligt skyfallskarteringen,
- potentiellt förorenade områden,
- ras- och skredrisken,
- risk för höga vattenstånd,
- buller från större vägar, och
- markradon.

Befintlig bebyggelse vid sjön

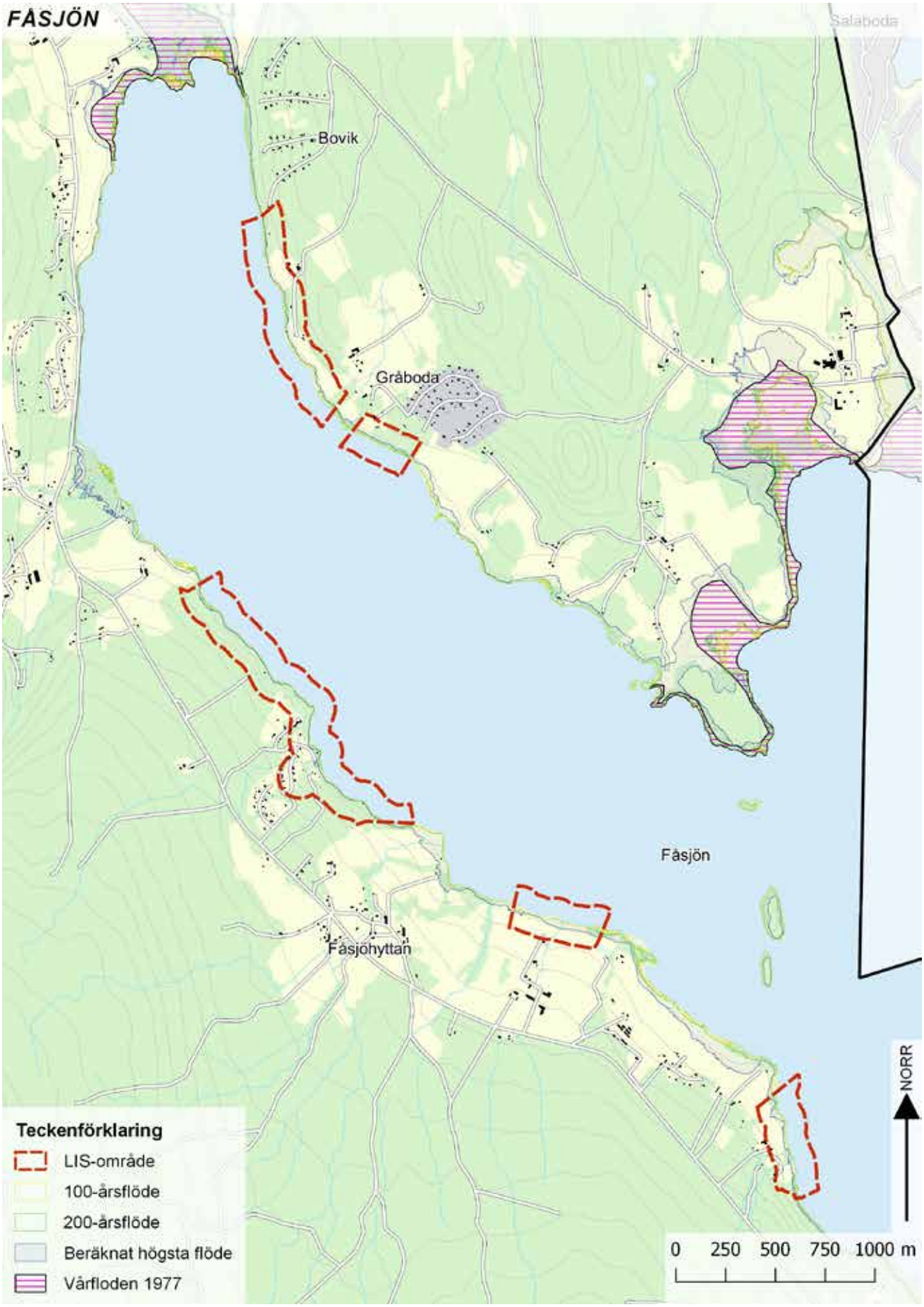
FÅSJÖN
Salaboda
Bovik
Gråboda
Fåsjön
Fåsjöhyttan
Teckenförklaring
LIS-område
100-årsflöde
200-årsflöde
Beräknat högsta flöde
Vårfloden 1977
NORR
0 250 500 750 1000 m

Norasjön (Bröstorp, Lejonbacken, Sjöhagen)

Strand-skydd	Meter strand-linje	Meter LIS-område	Antal LIS-om-råden
100 m	ca 21 000 m	ca 550+ 1 100 + 400 = 2 050 m	3

Allmän beskrivning

LIS-områdena ligger i den östra delen av kommunen vid Norasjöns östra strand, ca sju kilometer från Born och Nora stad. Områdena nås enklast med bil, via länsväg 768 som sträcker sig norr om Norasjön och länsväg 759 som sträcker sig söder om sjön. Från länsvägarna finns anslutningsvägar till områdena. Offentlig och kommersiell service finns närmast i Born och Nora stad.

Inom områdena finns friliggande enbostadshus. I övrigt består områdena av skogsmark och mindre områden med jordbruksmark. Landskapet är lätt kuperat och sluttar ner mot Norasjön.

Norasjön

LIS-området vid Bröstorp och delar av LIS-området vid Lejonbacken är detaljplanelagda och omfattas av detaljplaner.

Enligt SGU:s översiktliga jordartskartor utgörs jorden inom LIS-områdena av sandig morän, glacial lera, postglacial sand, silt, kärrtorv och urberg. Vidare betraktas delar av marken inom LIS-områdena som s.k. fastmark enligt SGU:s översiktliga fastmarkskarta. Majoriteten av marken inom LIS-områdena betraktas dock inte som fastmark. Utifrån detta bedöms LIS-områdenas totalstabilitet till viss del som tillfredsställande. Totalstabiliteten för majoriteten av marken inom LIS-områdena bedöms dock inte som tillfredsställande, varför de geotekniska förutsättningarna behöver bedömas eller utredas vidare.

Områdenas syfte

Syftet med LIS-områdena är att möjliggöra nya bostäder. Detta bedöms långsiktigt kunna bidra till att upprätthålla och stärka serviceunderlaget i kommunen framförallt i Born och Nora stad.

Inom områdena bör nya bostäder främst uppföras genom förtätning av befintlig bebyggelsestruktur. Nya bostäder bör främst uppföras i form av friliggande enbostadshus där en tomtstorlek på minst 1 000 kvadratmeter bör eftersträvas, men i mindre omfattning även som radhus och parhus. I sjön möjliggörs för gemensamma bryggor.

Landskapsbild

Landskapet kring Norasjön är kuperat, men flackar i norr och längst i söder där landskapet till stora delar är brukat och öppet. Runt hela sjön återfinns äldre gårdar och bebyggelse med ett mestadels traditionellt uttryck, på sina håll blandat med nyare byggnader.

LIS-områdena vid Bröstorp och Lejonbacken ligger

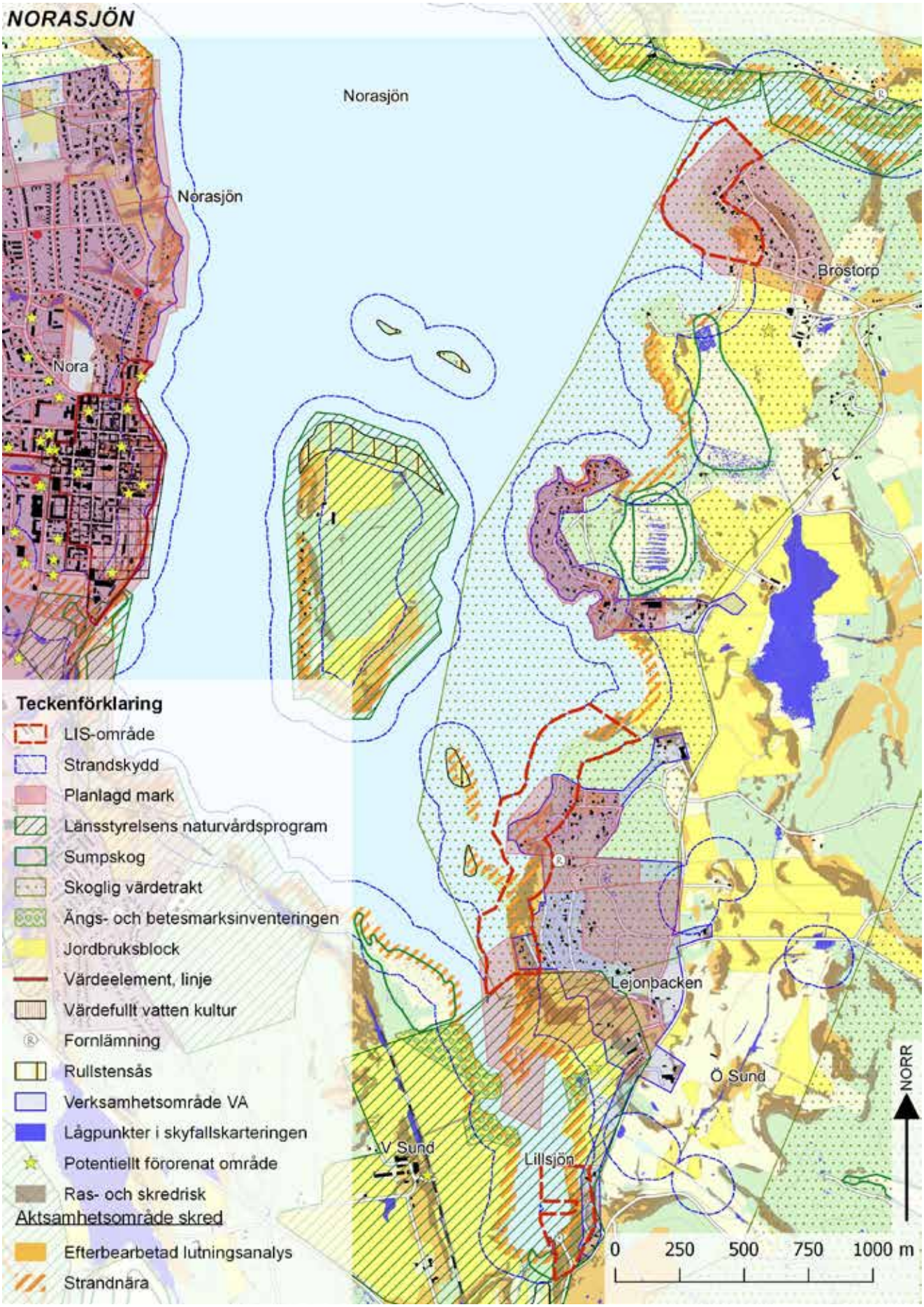
NORASJÖN
Norasjön
Norasjön
Brostorp
Nora
Lejonbacken
Ö Sund
V Sund
Lillsjön
NORR
0 250 500 750 1000 m
Teckenförklaring
LIS-område
Strandskydd
Planlagd mark
Länsstyrelsens naturvårdsprogram
Sumpskog
Skoglig värdetrakt
Ängs- och betesmarksinventeringen
Jordbruksblock
Värdeelement, linje
Värdefullt vatten kultur
Fornlämning
Rullstensås
Verksamhetsområde VA
Lågpunkter i skyfallskarteringen
Potentiellt förorenat område
Ras- och skredrisk
Aktsamhetsområde skred
Efterbearbetad lutningsanalys
Strandnära

relativt högt över sjöns yta. Där har sommarstugeområden etablerats som över tid i viss mån utvecklats till allt mer permanenta bostadsområden. Detta gäller särskilt Lejonbacken, där en golfbana finns i anslutning till området. LIS-området vid Sjöhagen ligger lågt och i ett öppet landskap, vid utloppet till Norasjön, och har inte lika mycket bebyggelse. Mitt i sjön ligger den relativt höga och mestadels skogbeklädda Alntorpsö.

Befintlig bebyggelse vid Bröstorp

Vid Norasjöns västra strand ligger Nora stad vars centrum är av riksintresse för kulturmiljövården och innehåller många byggnadsminnen samt en kyrka väl synlig i stadssiluetten. Som gammal stad, strategisk för bergsbruket i området Noraskog, har vyn från staden över Norasjön mot Alntorpsö och de bakomliggande högre landområdena historiskt varit dominerad av skog mörkare rödfärgade hus och gårdar. Landskapsbilden som helhet är väl bevarad trots att byggnationen på östra sidan sjön kraftigt ökat sedan 1900-talet.

Riksintressen

LIS-områdena omfattas inte av några områden av riksintresse enligt 3 eller 4 kap. MB. Vidare finns inga sådana områden i närheten av LIS-områdena som bedöms kunna påverkas.

Miljökvalitetsnormer

Enligt VISS uppnår Norasjön i dag måttlig ekologisk status och inte god kemisk status. Detta beror bl.a. på att sjön är påverkade av vandringshinder.
Ny bebyggelse inom LIS-områdena bedöms kunna anslutas till de kommunala ledningsnäten, när beslut om verksamhetsområde har tagits. Vidare föreslås att dagvatten omhändertas och renas på ett betryggande sätt innan det når recipienten. En utveckling inom LIS-områdena bedöms därför inte påverka förutsättningarna för att uppfylla gällande miljökvalitetsnormer.

Naturmiljö

Runt Norasjön gäller generellt strandskydd på 100 meter.

LIS-området vid Sjöhagen ingår i ett område utpekat i länsstyrelsens naturvårdsprogram, *Lillsjön med omgivande kustlandskap*. Lillsjön är en tämligen näringsrik sjö, skild från Norasjön endast genom ett sund. Den omges huvudsakligen av öppet kulturlandskap med omväxlande åker- och betesmarker, delvis av sankängstyp. Det levande öppna kulturlandskapet runt Lillsjön har stort landskapsbildsvärde. Den fågelrika, betade sankängen är en naturtyp med allt färre motsvarigheter inom kommunen och har därtill ett ornitologiskt värde tillsammans med omgivande marker.

LIS-området vid Sjöhagen gränsar i söder till en sumpskog.

Hela LIS-området vid Bröstorp samt stora delar av LIS-området vid Lejonbacken ingår i en skoglig värdetrakt, *Viker-Järle-Väringens lövskogstrakt*, som består av triviallövskog.

LIS-området vid Bröstorp angränsar till ett område utpekat i ängs- och betesmarksinventeringen.

Naturmiljö vid Bröstorp

Enligt den översiktliga naturvärdesbedömningen finns inga naturvärden inom LIS-områdena som är så höga att de har naturvärdesklassat. Inom LIS-området vid Sjöhagen finns dock ett värdeelement, i form av en vik.

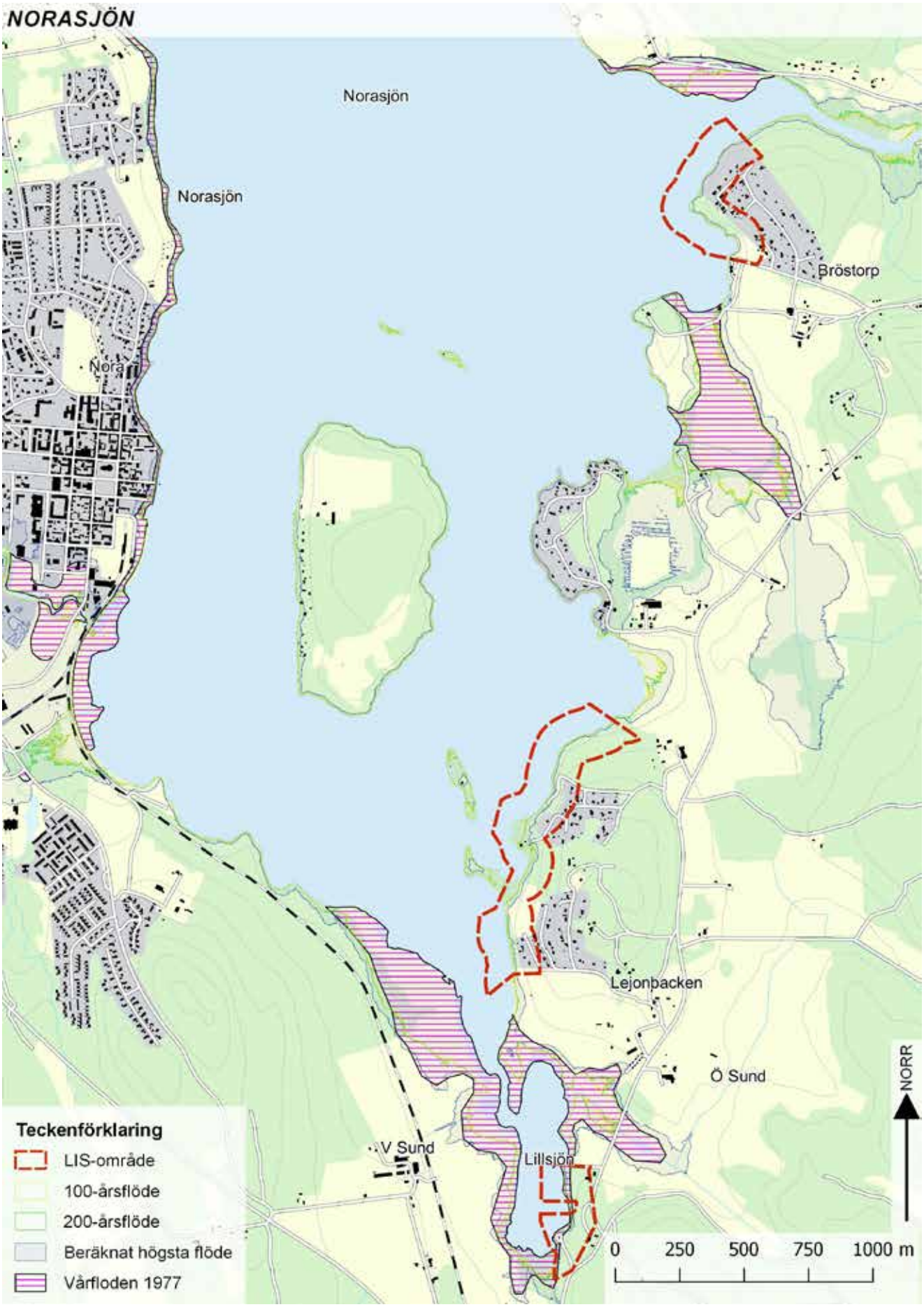
NORASJÖN
Norasjön
Norasjön
Bröstorp
Nora
Lejonbacken
Ö Sund
V Sund
Lillsjön
NORR
Teckenförklaring
LIS-område
100-årsflöde
200-årsflöde
Beräknat högsta flöde
Vårfloden 1977
0 250 500 750 1000 m

En utveckling inom LIS-områdena bedöms inte påverka utpekade naturmiljöer negativt. Hänsyn behöver dock tas till länsstyrelsens naturvårdsprogram, sumpskogen, ängs- och betesmarksinventeringen samt värdeelementet.

Kulturmiljö

Öster om LIS-området vid Lejonbacken finns, enligt Riksantikvarieämbetets Fornsök, en fornlämning. Fornlämningen utgörs av en källa med tradition. Vidare kan det, enligt länsstyrelsen, finnas okända fornlämningar inom samtliga LIS-områden.

Järleån och Dyltaån är ett värdefullt vattenområde för kultur. Den norra delen av LIS-området vid Bröstorp ingår i det utpekade området.

I övrigt finns inga kända kulturvärden eller kulturmiljöer inom eller i anslutning till LIS-områdena, utöver generella värden i landskapsbilden.

Rekreation och friluftsliv

De rekreations- och friluftslivsvärden som finns inom LIS-områdena är främst kopplade till de stigar som finns inom områdena samt det vattenburna friluftslivet. Inom LIS-områdena finns även småbåtshamnar och badplatser. Omkring 300 meter från LIS-området vid Sjöhagen sträcker sig Bergslagsleden.

Brygga vid Norasjön

Allmänhetens tillgång till stränderna är begränsad vid de befintliga friliggande enbostadshusen. I övrigt är tillgången till stränderna god. En utveckling inom LIS-områdena bedöms inte påverka allmänhetens tillgång till stränderna negativt. Nya bostäder med tillhörande kommunikationer och eventuell anordning av bryggor bedöms snarare kunna öka tillgången.

Teknisk försörjning

LIS-områdena är inte anslutet till de kommunala ledningsnäten, men ligger i närheten av kommunens verksamhetsområden för vattenförsörjning samt spillvatten. Inom områdena finns i dagsläget enskilda lösningar. Dagvattnet inom LIS-områdena omhändertas i dagsläget främst lokalt genom markinfiltration. Ny bebyggelse inom områdena bedöms kunna anslutas till de kommunala ledningsnäten, när beslut om verksamhetsområde har tagits.

Väster om LIS-området vid Lejonbacken finns rullstensåsar.

Strömförsörjning och 3G finns inom LIS-områdena.

Befintlig bebyggelse vid Lejonbacken

Miljö, hälsa och säkerhet

Uppströms LIS-områdena ligger ett flertal dammar som i dagsläget inte är klassificerade i någon dammsäkerhetsklass. På grund av sjöns storlek bedöms dock, enligt länsstyrelsen, konsekvenserna vid ett dammhaveri som små.

Enligt länsstyrelsens skyfallskartering finns ett fåtal lågpunkter inom LIS-områdena.

Norr respektive söder om LIS-området vid Bröstorp finns ett potentiellt förorenat område som inte är riskklassat. Här fanns tidigare ett sågverk som bedrevs utan doppning. Vidare finns ett avloppsreningsverk här.

Mellan LIS-området vid Lejonbacken och LIS-området vid Sjöhagen finns också ett potentiellt förorenat område som inte är riskklassat. Här finns ett avloppsreningsverk.

Delar av LIS-områdena omfattas av ras- och skredrisk. Vidare utgör delar av LIS-områdena områden med förutsättningar för skred i finkorniga jordarter, aktsamhetsområden. Förväntade klimatförändringar, med bl.a. ökad nederbörd och förändrade flöden, ökar ras- och skredrisken.

Delar av LIS-områdena ligger inom riskområde för höga vattenstånd, klimatanpassat 100- och 200-årsflöde samt beräknat högsta flöde, enligt länsstyrelsens översiktliga översvämningskartering från år 2019. Vidare ligger mindre delar av LIS-området vid Sjöhagen inom områden som översvämmades vid vårfloden år 1977.

Norasjön

Rekommendationer

En utveckling inom LIS-områdena bör ske genom planläggning och upphävande av strandskyddet.

Vid planläggning behöver hänsyn tas till de generella rekommendationerna samt:

- jordbruksmarken,
- de geotekniska förutsättningarna,
- landskapsbilden,
- länsstyrelsens naturvårdsprogram,
- sumpskogen,
- ängs- och betesmarksinventeringen,
- värdeelementet,
- fornlämningen,
- okända fornlämningar,
- det värdefulla vattenområdet,
- vatten- och spillvattenlösningar,
- rullstensåsarna,
- lågpunkter enligt skyfallskarteringen,
- potentiellt förorenade områden,
- ras- och skredrisken
- risk för höga vattenstånd, och
- markradon.

Åsbosjön (Ås)

Strand-skydd	Meter strand-linje	Meter LIS-område	Antal LIS-om-råden
100 m	ca 5 900 m	ca 700 m	1

Allmän beskrivning

LIS-området ligger i den mellersta delen av kommunen vid Åsbosjös nordvästra strand, i Ås. Området nås enklast med bil eller buss, via länsväg 763 som sträcker sig norr om LIS-området. Från länsväg 763 finns anslutningsvägar till området. Offentlig och kommersiell service finns närmast i Ås, Gyttorp, Striberg och Nora stad.

Inom LIS-området finns friliggande enbostadshus. Ut med vattnet finns ett antal bad- och båtbryggor. I övrigt består området av öppen mark. Landskapet är kuperat och sluttar ner mot Åsbosjön.

Den västra delen av LIS-området är detaljplanelagd och omfattas av en detaljplan.

Enligt SGU:s översiktliga jordartskartor utgörs jorden inom LIS-området av glacial lera och postglacial lera. Vidare betraktas marken inom LIS-området inte som s.k. fastmark enligt SGU:s översiktliga fastmarkskarta. Utifrån detta bedöms LIS-områdets totalstabilitet inte som tillfredsställande, varför de geotekniska förutsättningarna behöver bedömas eller utredas vidare.

Områdets syfte

Syftet med LIS-området är att möjliggöra nya bostäder. Detta bedöms långsiktigt kunna bidra till att upprätthålla och stärka serviceunderlaget i kommunen framförallt i Ås, Gyttorp, Striberg och Nora stad.

Inom området bör nya bostäder främst uppföras genom förtätning av befintlig bebyggelsestruktur. Nya bostäder bör främst uppföras i form av friliggande enbostadshus där en tomtstorlek på minst 1 000 kvadratmeter bör eftersträvas, men i mindre omfattning även som radhus och parhus. I sjön möjliggörs för gemensamma bryggor.

Landskapsbild

Landskapet i nordvästra delen av Åsbosjön sluttar

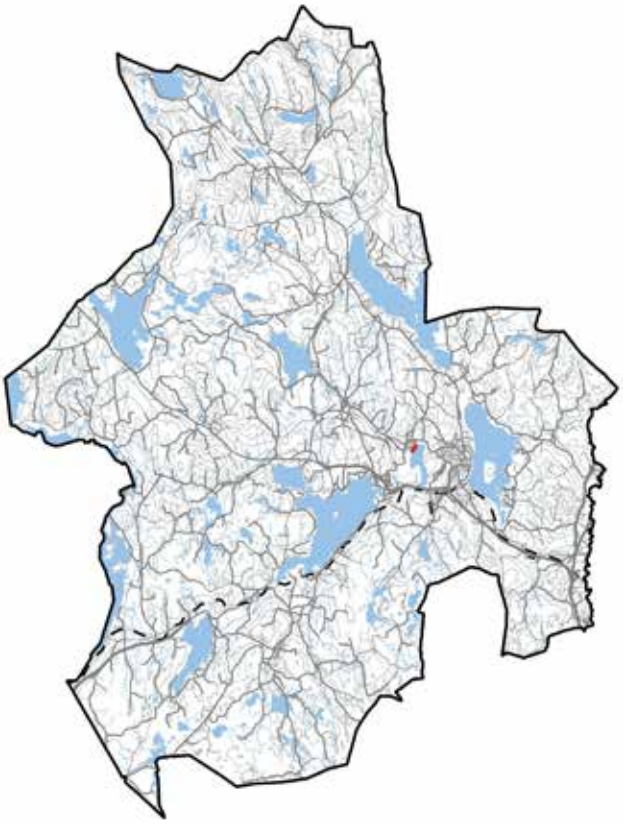

ned mot sjön och är till största delen odlat och öppet. Ett par hundra meter norr om sjön löper länsväg. I Ås är de flesta byggnader byggda på 1970- och 80-talet i snarlik stil med mörkare sadeltak och träpanel i en tidstypisk bebyggelsestruktur som sträcker sig ned mot strandskyddsområdet, med utsikt över sjön.

Befintlig bebyggelse i närheten av området

Åsbosjöns norra strand är beväxt med träd och buskar, vilket till viss del hindrar utblickar över sjön från länsvägen. Landskapet är här relativt öppet och brukat med inslag av bebyggelse. Söderut, vid Södra Ås, är landskapet öppet ned till sjön. Bebyggelsen består här av gårdsmiljöer med till stor del traditionell karaktär såsom sadeltak med tegelpannor.

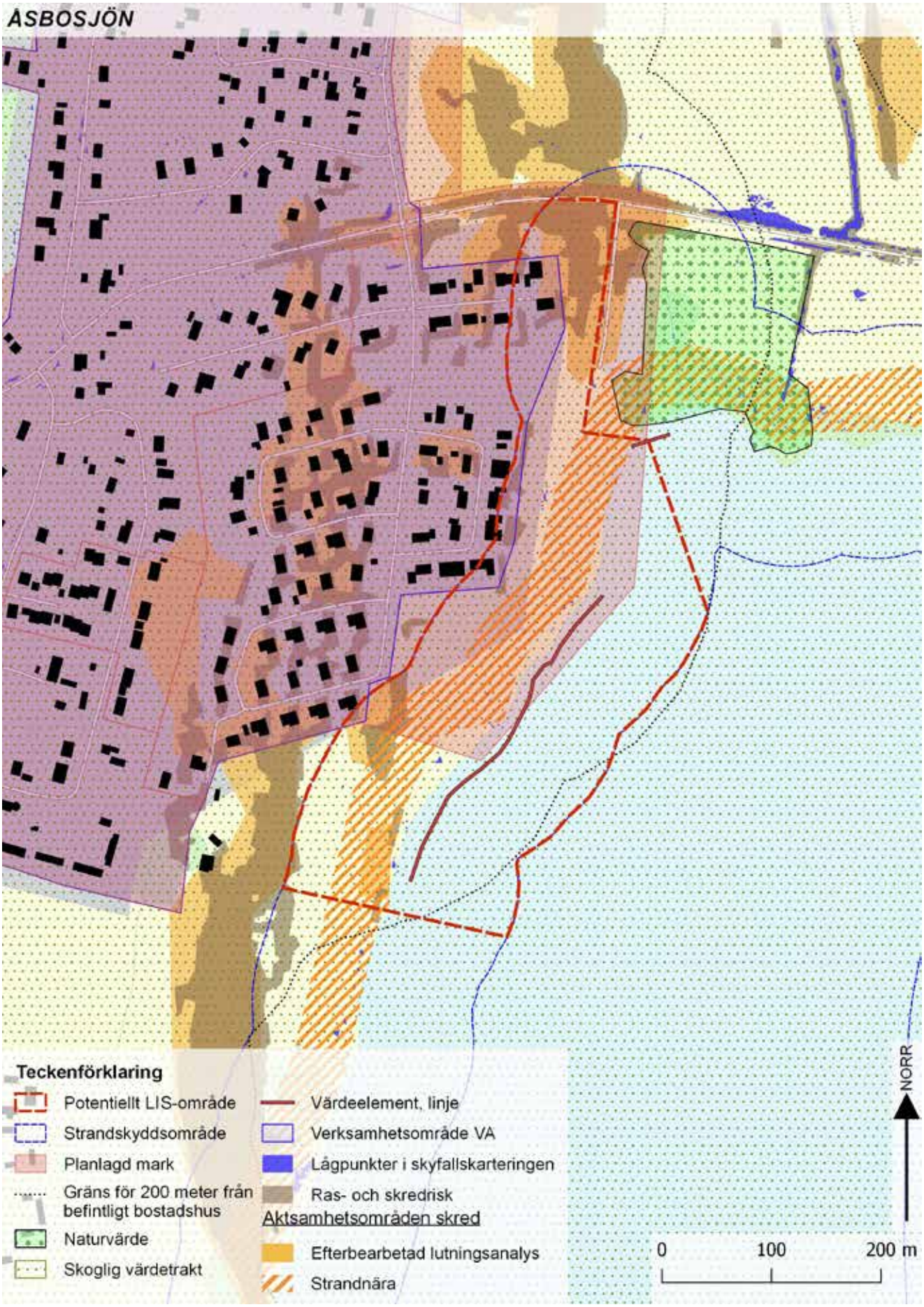
ÅSBOSJÖN
Teckenförklaring
Potentiellt LIS-område
Strandskyddsområde
Planlagd mark
Gräns för 200 meter från befintligt bostadshus
Naturvärde
Skoglig värdetrakt
Värdeelement, linje
Verksamhetsområde VA
Lågpunkter i skyfallskarteringen
Ras- och skredrisk
Aktsamhetsområden skred
Efterbearbetad lutningsanalys
Strandnära
NORR
0
100
200 m

Riksintressen

LIS-området omfattas inte av några områden av riksintresse enligt 3 eller 4 kap. MB. Vidare finns inga sådana områden i närheten av LIS-området som bedöms kunna påverkas.

Åsbosjön

Miljökvalitetsnormer

Enligt VISS uppnår Åsbosjön i dag måttlig ekologisk status och inte god kemisk status. Detta beror bl.a. på att sjön är påverkade av vandringshinder.

Ny bebyggelse inom LIS-området bedöms kunna anslutas till de kommunala ledningsnäten, när beslut om verksamhetsområde har tagits. Vidare föreslås att dagvatten omhändertas och renas på ett betryggande sätt innan det når recipienten. En utveckling inom LIS-området bedöms därför inte påverka förutsättningarna för att uppfylla gällande miljökvalitetsnormer.

Naturmiljö

Runt Åsbosjön gäller generellt strandskydd på 100 meter.

I anslutning till LIS-området finns ett område med naturvärden enligt Skogsstyrelsens klassificering.

Hela LIS-området ligger inom en skoglig värdetrakt, *Viker-Järle-Väringens lövskogstrakt*, som består av triviallövskog.

Enligt den översiktliga naturvärdesbedömningen finns inga naturvärden inom LIS-området som är så höga att de har naturvärdesklassats. Inom LIS-området finns dock värdeelement, i form av vassbälten.

En utveckling inom LIS-områdena bedöms inte påverka utpekade naturmiljöer negativt. Hänsyn behöver dock tas till området med naturvärden och värdeelementen.

Kulturmiljö

Det finns inga kända fornlämningar, enligt Riksantikvarieämbetets Fornsök, kulturvärden eller kulturmiljöer inom eller i anslutning till LIS-området, utöver generella värden i landskapsbilden.

Rekreation och friluftsliv

De rekreations- och friluftslivsvärden som finns inom LIS-området är främst kopplade till de stigar som finns inom området samt det vattenburna friluftslivet. Inom området finns även flera bad- och båtbryggor.

Brygga vid sjön

Allmänhetens tillgång till stränderna är begränsad vid de befintliga friliggande enbostadshusen. I övrigt är tillgången till stränderna god. En utveckling inom LIS-området bedöms inte påverka allmänhetens tillgång till stränderna negativt. Nya bostäder med tillhörande kommunikationer och eventuell anordning av bryggor bedöms snarare kunna öka tillgången.

Teknisk försörjning

LIS-området är inte anslutet till de kommunala ledningsnäten, men ligger i anslutning till kommunens verksamhetsområden för vattenförsörjning samt spillvatten. Dagvattnet inom LIS-området omhändertas i dagsläget främst lokalt genom markinfiltration. Ny bebyggelse inom LIS-området bedöms kunna anslutas till de kommunala ledningsnäten, när beslut om verksamhetsområde har tagits.

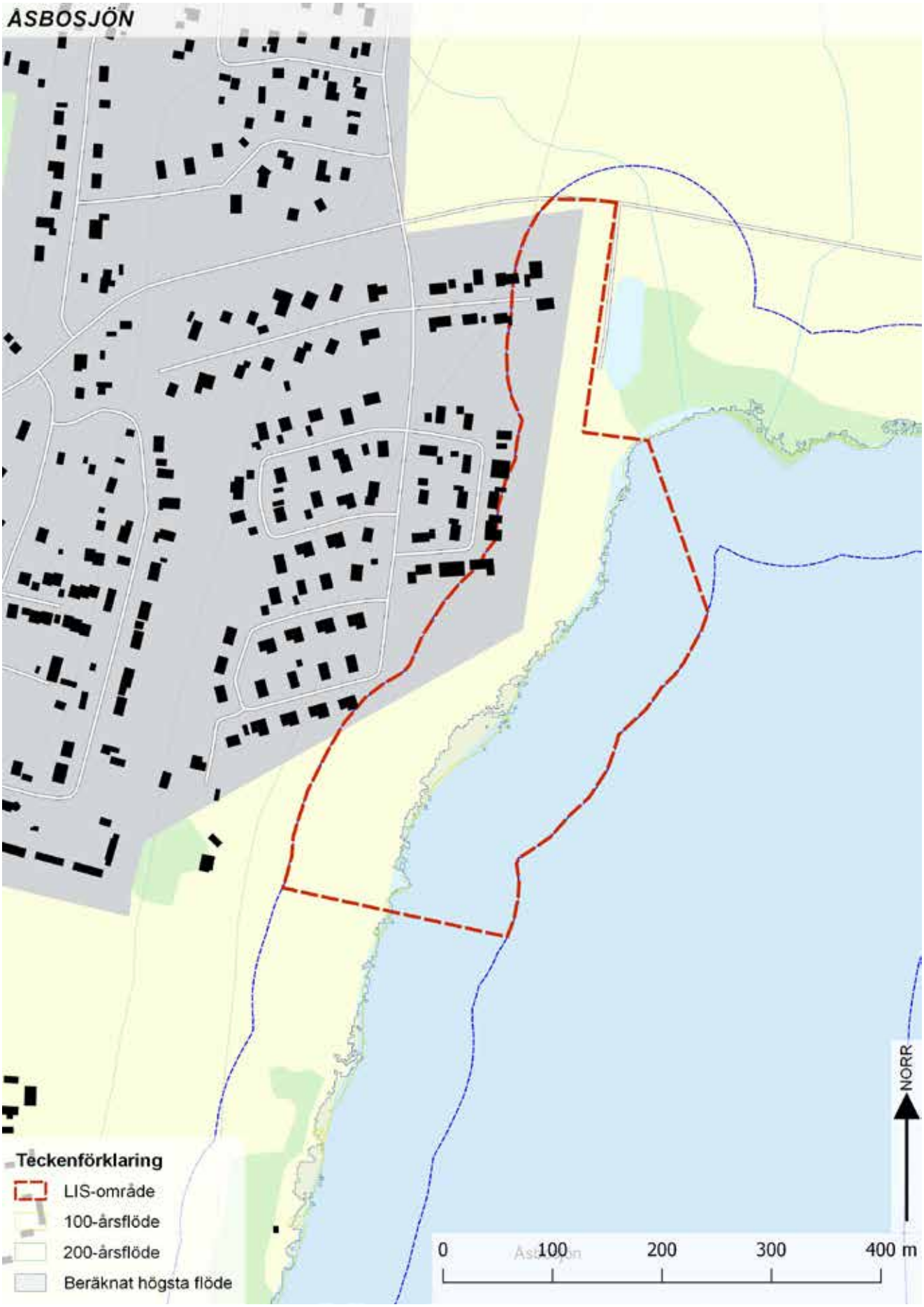
ÅSBOSJÖN
Teckenförklaring
LIS-område
100-årsflöde
200-årsflöde
Beräknat högsta flöde
NORR
0
100
200
300
400 m

Strömförsörjning, fiber och 3G finns inom LIS-området.

Miljö, hälsa och säkerhet

Uppströms LIS-området ligger ett flertal dammar som i dagsläget inte är klassificerade i någon dammsäkerhetsklass. Detta medför att det finns risk för dammhaveri och att konsekvenserna vid ett dammhaveri behöver bedömas eller utredas vidare.

Enligt länsstyrelsens skyfallskartering finns ett fåtal lågpunkter inom LIS-området.

Delar av LIS-området omfattas av ras- och skredrisk. Vidare utgör delar av LIS-området område med förutsättningar för skred i finkorniga jordarter, aktsamhetsområden. Förväntade klimatförändringar, med bl.a. ökad nederbörd och förändrade flöden, ökar ras- och skredrisken.

Delar av LIS-området ligger inom riskområde för höga vattenstånd, klimatanpassat 100- och 200-årsflöde samt beräknat högsta flöde, enligt länsstyrelsens översiktliga översvämningskartering från år 2019.

Rekommendationer

En utveckling inom LIS-området bör ske genom planläggning och upphävande av strandskyddet.

Vid planläggning behöver hänsyn tas till de generella rekommendationerna samt:

- de geotekniska förutsättningarna,
- landskapsbilden,
- området med naturvärden,
- värdeelementen,
- vatten- och spillvattenlösningar,
- risk för dammhaveri,
- lågpunkter enligt skyfallskarteringen,
- ras- och skredrisken,
- risk för höga vattenstånd,
- buller från större vägar, och
- markradon.

Vikern (Backarna, Ingersro, Kopparskallen, Gamla Viker)

Strand-skydd	Meter strand-linje	Meter LIS-område	Antal LIS-om-råden
100 m	ca 23 700 m	ca 900 + 900 + 500 + 550 + 700 + 150 = 3 800 m	6

Allmän beskrivning

LIS-områdena ligger i den centrala delen av kommunen vid Vikern, ca fyra kilometer från Gyttorp. Områdena nås enklast med bil eller buss, via länsväg 243 som sträcker sig längs sjöns södra strand. Från länsvägen finns anslutningsvägar till områdena. Offentlig och kommersiell service finns närmast i Gyttorp och Dalskarlsberg.

Inom områdena längs Vikerns södra strand finns ett antal friliggande enbostadshus utmed länsväg 243. I övrigt består områdena av öppen mark samt mindre områden med jordbruksmark. Veteranjärnvägen mellan Nora stad och Karlskoga sträcker sig söder om områdena.

Inom LIS-områdena vid Vikerns norra strand finns också några friliggande enbostadshus. Områdena består i övrigt av skogsmark samt mindre områden med öppen mark. Landskapet är lätt kuperat och sluttar ner mot Vikern.

LIS-områdena är inte detaljplanelagda och omfattas inte heller av några områdesbestämmelser.

Enligt SGU:s översiktliga jordartskartor utgörs jorden inom LIS-områdena av morän, glacial lera, urberg, lera-silt och torv. Vidare betraktas majoriteten av all mark inom LIS-områdena som s.k. fastmark enligt SGU:s översiktliga fastmarkskarta. En del mark inom LIS-områdena betraktas dock inte som fastmark. Utifrån detta bedöms LIS-områdenas totalstabilitet i stort som tillfredsställande. Totalstabiliteten för en del mark inom områdena bedöms dock inte som tillfredsställande, varför de geotekniska förutsättningarna behöver bedömas eller utredas vidare.

Områdenas syfte

Syftet med LIS-områdena att möjliggöra nya bostäder. Detta bedöms långsiktigt kunna bidra till att upprätthålla och stärka serviceunderlaget i kommunen, framförallt i Gyttorp och Dalkarlsberg.

Inom LIS-områdena längs Vikerns södra strand bör nya bostäder främst uppföras på den södra sidan av länsvägen med utsikt över sjön, genom förtätning av befintlig bebyggelsestruktur. Nya bostäder bör främst uppföras i form av friliggande enbostadshus där en tomtstorlek på minst 1 500 kvadratmeter bör eftersträvas. Norr om vägen möjliggörs för gemensamma bryggor.

Inom LIS-områdena längs Vikerns norra strand bör nya bostäder främst uppföras längs befintliga vägar, med utsikt över sjön. En mer lantlig bebyggelsestruktur med exempelvis mindre grupper om två till tre bostadshus med tillhörande komplementbyggnader bör eftersträvas. Nya bostäder bör främst uppföras i form av friliggande enbostadshus där en tomtstorlek på minst 1 500 kvadratmeter bör eftersträvas. I sjön möjliggörs för gemensamma bryggor.

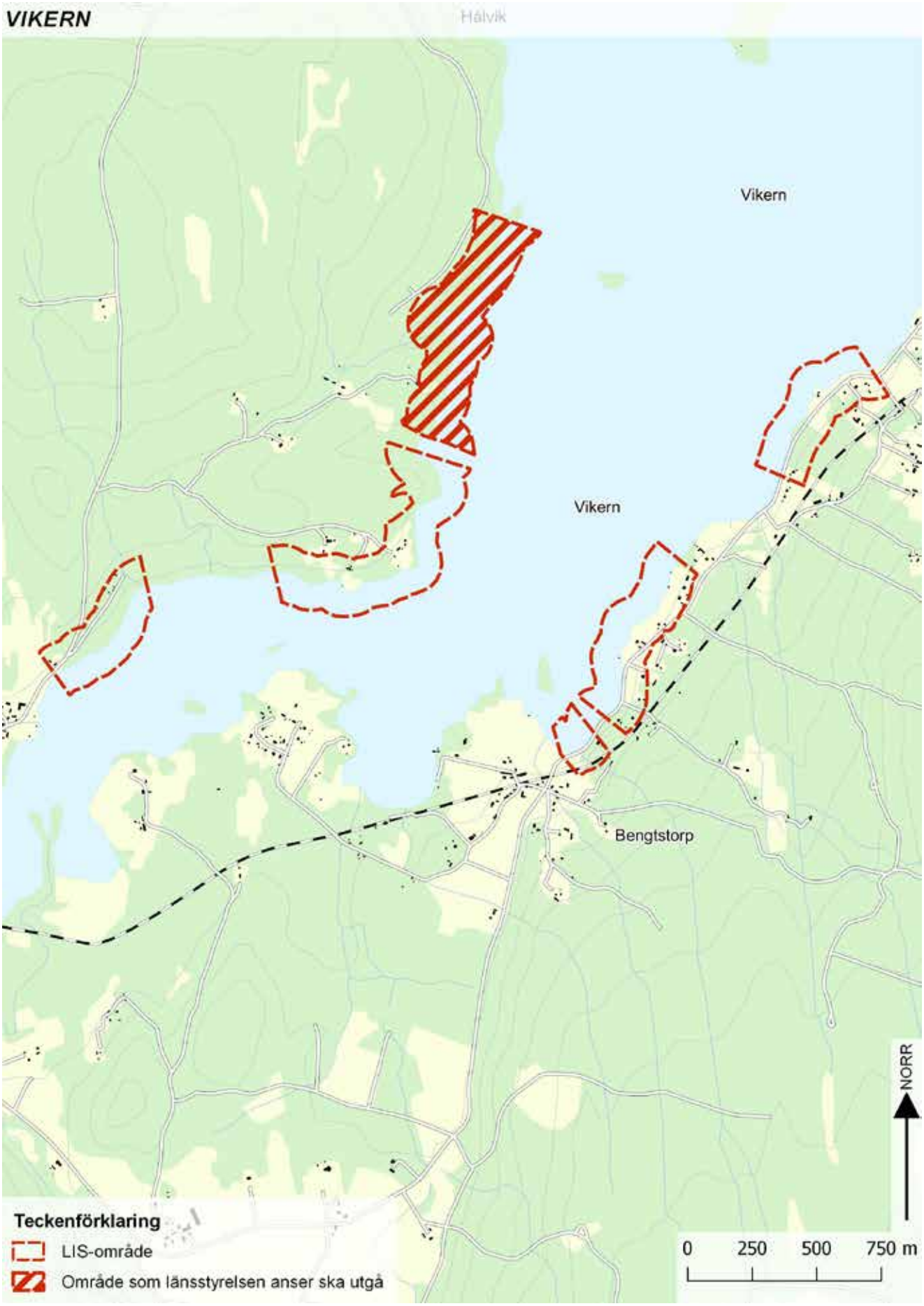
VIKERN
Hålvik
Vikern
Vikern
Bengtstorp
NORR
Teckenförklaring
LIS-område
Område som länsstyrelsen anser ska utgå
0
250
500
750 m

Landskapsbild

Landskapet kring Vikern är något kuperat och i stor utsträckning beklätt med skog. I den södra delen öppnar sig landskapet, ett par hundra meter in från stranden. Längs sjöns södra sida löper länsväg 243 mycket nära sjön, längs långa sträckor endast några meter från strandkanten. Bebyggelsen är främst placerad i anslutning till länsväg 243 och en mindre lokal väg, mer ansamlat i den södra delen av sjön i det mer öppna och bördiga landskapet.

Den norra sidan av sjön är generellt skogbeklädd och i stor utsträckning fri från bebyggelse. Den lokala vägen löper flera hundra meter från stranden, förutom i Gamla Viker och Nor. Viss bebyggelse finns dock även utspridd i nordväst och norr. Landskapsbilden domineras dock av natur, främst i form av skogsmark. Få byggnader är på denna sida av sjön synliga från vattnet eller länsväg 243.

I området som helhet utgörs landskapet av varierat öppna och bebyggda ytor samt mer slutna skogbeklädda ytor. Bebyggelsen består av främst äldre gårdar och torp där byggnaderna är klädda med rödmålad träpanel och sadeltak beklätt med tegel, i anslutning till den lokala vägen. Nyare villabyggnader eller ladugårdar är mestadels väl anpassade, men i området förekommer även ljusare färger och material på ytterväggar och tak.

Befintliga natur- och kulturvärden i landskapet runt Vikern är typiska för Bergslagen.

Riksintressen

Samtliga LIS-områden omfattas av ett hinderfritt område för Villingsbergs skjutfält som är av riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § MB. Delar av LIS-områdena vid Ingersro, Kopparskallen och Gamla Viker omfattas även av Älvhyttan som är av riksintresse för naturvården enligt 3 kap § 6 MB. Vidare omfattas delar av LIS-området vid Gamla Viker av Gamla Viker som är av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap § 6 MB. Hänsyn behöver tas till riksintressena. En utveckling inom LIS-områdena bedöms dock inte medföra åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön eller motverka totalförsvarets intressen.

Vikern

I övrigt finns inga områden av riksintresse enligt 3 eller 4 kap. MB i närheten av LIS-områdena som bedöms kunna påverkas.

Miljökvalitetsnormer

Enligt VISS uppnår Vikern i dag måttlig ekologisk status och inte god kemisk status. Detta beror bl.a. på att sjön är påverkad av vandringshinder.

Gemensamma lösningar föreslås att anordnas för dricks- och spillvatten. Vidare föreslås att dagvatten omhändertas och renas på ett betryggande sätt innan det når recipienten. En utveckling inom LIS-områdena bedöms därför inte påverka förutsättningarna för att uppfylla gällande miljökvalitetsnormer.

Naturmiljö

Runt Vikern gäller generellt strandskydd på 100 meter.

I närheten av LIS-områdena finns områden som är utpekade i länsstyrelsens naturvårdsprogram, *Kalkhäll vid brottet söder om Knapptorp*, *Skogsbo*, *Bengtstorp och Stora udden* samt *Gamla Viker*.

I närheten av LIS-områdena finns flera nyckelbiotoper.

Delar av det LIS-områdena ligger inom en skoglig värdetrakt, *Viker-Järle-Väringens lövskogstrakt*, som består av triviallövskog.

Delar av LIS-områdena ingår i ett värdefullt vattenområde för natur.

Enligt den översiktliga naturvärdesbedömningen finns inga naturvärden inom LIS-områdena som är så

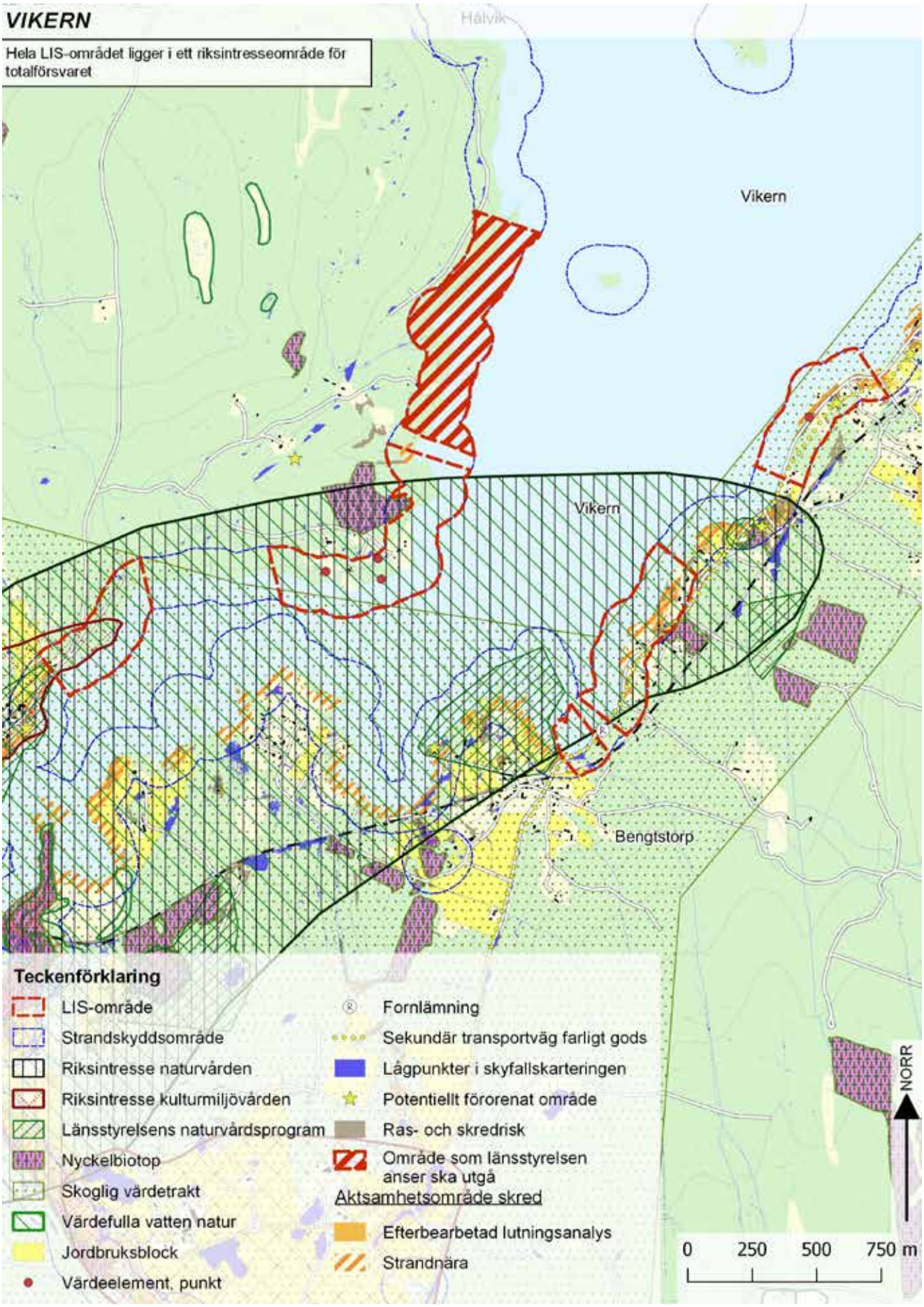
VIKERN
Hela LIS-området ligger i ett riksintresseområde för totalförsvaret
Hålvik
Vikern
Vikern
Bengtstorp
Teckenförklaring
LIS-område
Strandskyddsområde
Riksintresse naturvården
Riksintresse kulturmiljövården
Länsstyrelsens naturvårdsprogram
Nyckelbiotop
Skoglig värdetrakt
Värdefulla vatten natur
Jordbruksblock
Värdeelement, punkt
Fornlämning
Sekundär transportväg farligt gods
Lågpunkter i skyfallskarteringen
Potentiellt förorenat område
Ras- och skredrisk
Område som länsstyrelsen anser ska utgå
Aktsamhetsområde skred
Efterbearbetad lutningsanalys
Strandnära
NORR
0 250 500 750 m

höga att de har naturvärdesklassats. Inom LIS-områdena vid Backarna och Kopparskallen finns dock värdeelement i form av hålträd, tall och ask.

En utveckling inom LIS-områdena bedöms inte påverka utpekade naturmiljöer negativt. Hänsyn behöver dock tas till länsstyrelsens naturvårdsprogram, nyckelbiotoperna, det värdefulla vattenområdet samt värdeelementen.

Länsstyrelsen anser att LIS-området norr om Kopparskallen ska utgå, då det inte bedöms förenligt med 7 kap. 18 e § MB. Se vidare i utlåtandet och länsstyrelsens granskningsyttrande.

Kulturmiljö

Mellan de två LIS-områdena vid Ingersro finns, enligt Riksantikvarieämbetets Fornsök, en fornlämning. Fornlämningen utgörs av vägmärke i form av en milstolpe. Vidare kan det, enligt länsstyrelsen, finnas okända fornlämningar inom samtliga LIS-områden.

Vikern

I övrigt finns inga kända kulturvärden eller kulturmiljöer inom eller i anslutning till LIS-områdena, utöver generella värden i landskapsbilden.

Rekreation och friluftsliv

De rekreations- och friluftslivsvärden som finns inom LIS-områdena är främst kopplade till de stigar som finns inom områdena samt det vattenburna friluftslivet.

Allmänhetens tillgång till stränderna är begränsad vid de befintliga friliggande enbostadshusen. I övrigt är tillgången till stränderna god. En utveckling inom LIS-områdena bedöms inte påverka allmänhetens tillgång till stränderna negativt. Nya bostäder med tillhörande kommunikationer och eventuell anordning av bryggor bedöms snarare kunna öka tillgången.

Teknisk försörjning

LIS-områdena är inte anslutna till de kommunala ledningsnäten och ligger heller inte i närheten av kommunens verksamhetsområden för vattenförsörjning samt spillvatten. Inom områdena finns i dagsläget enskilda lösningar. Dagvattnet inom LIS-områdena omhändertas i dagsläget främst lokalt genom markinfiltration. Ny bebyggelse inom LIS-områdena bedöms inte kunna anslutas till de kommunala ledningsnäten. Här ska istället gemensamma lösningar eftersträvas.

Strömförsörjning finns inom LIS-områdena. Vidare finns 3G och till viss del fiber inom LIS-områdena på den södra sidan av Vikern. På den norra sidan av sjön finns till viss del 3G.

Miljö, hälsa och säkerhet

Uppströms LIS-områdena ligger ett flertal dammar som i dagsläget inte är klassificerade i någon dammsäkerhetsklass. På grund av sjöns storlek bedöms dock, enligt länsstyrelsen, konsekvenserna vid ett dammhaveri som små.

Enligt länsstyrelsens skyfallskartering finns ett fåtal lågpunkter inom LIS-områdena.

Inom LIS-området vid Backarna finns ett potentiellt förorenat område som inte är riskklassat, vilket utgörs av en avfallsdeponi. Vidare finns ett potentiellt förorenat område norr om LIS-området som inte heller är riskklassat, vilket utgörs av en gammal gruva och upplag. Mellan LIS-områdena vid Backarna och Ingersro finns ett potentiellt förorenat område i riskklass fyra (liten risk för människors hälsa och miljön) Här fanns tidigare en järn- och stålmanufaktur. Därtill finns ett potentiellt förorenat område väster om LIS-områdena vid Kopparskallen som inte är riskklassat. Här fanns tidigare en gruva och upplag.

Delar av LIS-områdena omfattas av ras- och skredrisk. Vidare utgör delar av LIS-områdena områden med förutsättningar för skred i finkorniga jordarter, aktsamhetsområden. Förväntade klimatförändringar, med bl.a. ökad nederbörd och förändrade

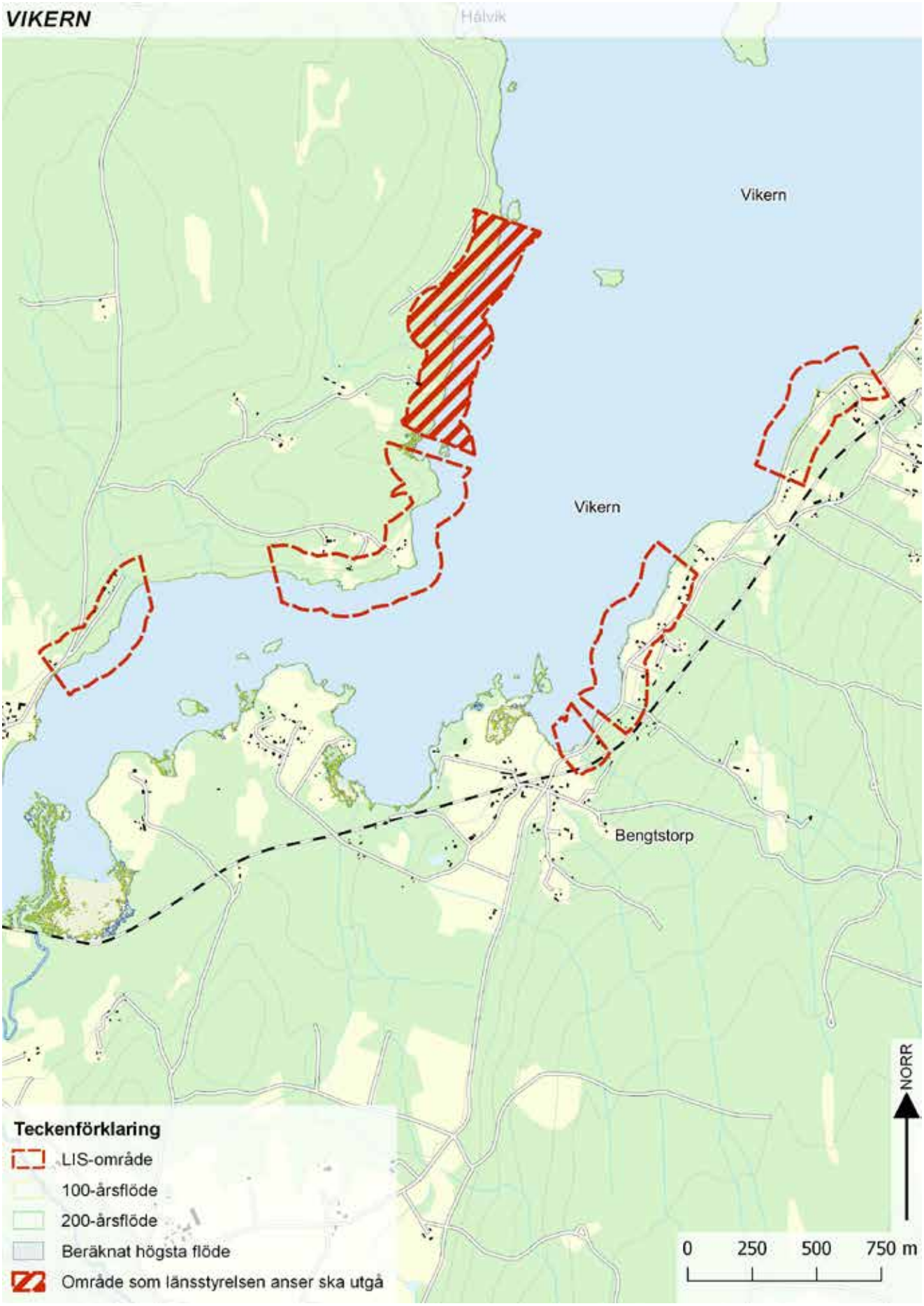
VIKERN
Hålvik
Vikern
Vikern
Bengtstorp
NORR
Teckenförklaring
LIS-område
100-årsflöde
200-årsflöde
Beräknat högsta flöde
Område som länsstyrelsen anser ska utgå
0
250
500
750 m

flöden, ökar ras- och skredrisken.

Länsväg 243 utgör sekundär transportväg för transporter av farligt gods samt omfattas av utökad tillståndspliktig zon på 30 meter från vägområdet.

Delar av LIS-områdena ligger inom riskområde för höga vattenstånd, klimatanpassat 100- och 200-årsflöde samt beräknat högsta flöde, enligt länsstyrelsens översiktliga översvämningskartering från år 2019.

Rekommendationer

En utveckling inom LIS-områdena bör ske genom planläggning och upphävande av strandskyddet.

Vid planläggning behöver hänsyn tas till de generella rekommendationerna samt:

- jordbruksmarken,
- de geotekniska förutsättningarna,
- landskapsbilden,
- riksintresset för naturvården,
- riksintresset för kulturmiljövården,
- riksintresset för totalförsvaret,
- länsstyrelsens naturvårdsprogram,
- nyckelbiotoperna,
- det värdefulla vattenområdet,
- värdeelementen,
- fornlämningen,
- okända fornlämningar,
- vatten- och spillvattenlösningar,
- lågpunkter enligt skyfallskarteringen,
- potentiellt förorenade områden,
- ras- och skredrisken,
- risker kopplade till transporter av farligt gods,
- utökad tillståndspliktig zon utmed länsväg 243,
- risk för höga vattenstånd,
- buller från större vägar, och
- markradon.

Saxen (Stensäter, Saxtorp)

Strand-skydd	Meter strand-linje	Meter LIS-område	Antal LIS-om-råden
100 m	ca 6 600 m	ca 400 +700= 1 100 m	2

Allmän beskrivning

LIS-områdena ligger i den centrala delen av kommunen vid Saxen, ca sex kilometer från Gyttorp. Området nås enklast med bil eller buss, via länsväg 244 som sträcker sig norr om områdena. Från länsvägen finns anslutningsvägar till LIS-områdena. Offentlig och kommersiell service finns närmast i Gyttorp, Ås och Striberg.

Inom områdena finns friliggande enbostadshus. I övrigt består området av skogsmark och öppen mark. Landskapet är kuperat och sluttar ner mot Saxen.

Öppen mark vid Saxen

LIS-områdena är inte detaljplanelagda och omfattas inte heller av några områdesbestämmelser.

Enligt SGU:s översiktliga jordartskartor utgörs jorden inom LIS-områdena av morän, berg, lera och silt. Vidare betraktas marken inom de största delarna av LIS-områdena som s.k. fastmark enligt SGU:s översiktliga fastmarkskarta. En del mark inom LIS-områdena betraktas dock inte som fastmark. Utifrån detta bedöms LIS-områdenas totalstabilitet i stort som tillfredsställande. Totalstabiliteten för en del av marken inom LIS-områdena bedöms dock inte som tillfredsställande, varför de geotekniska förutsättningarna behöver bedömas eller utredas vidare.

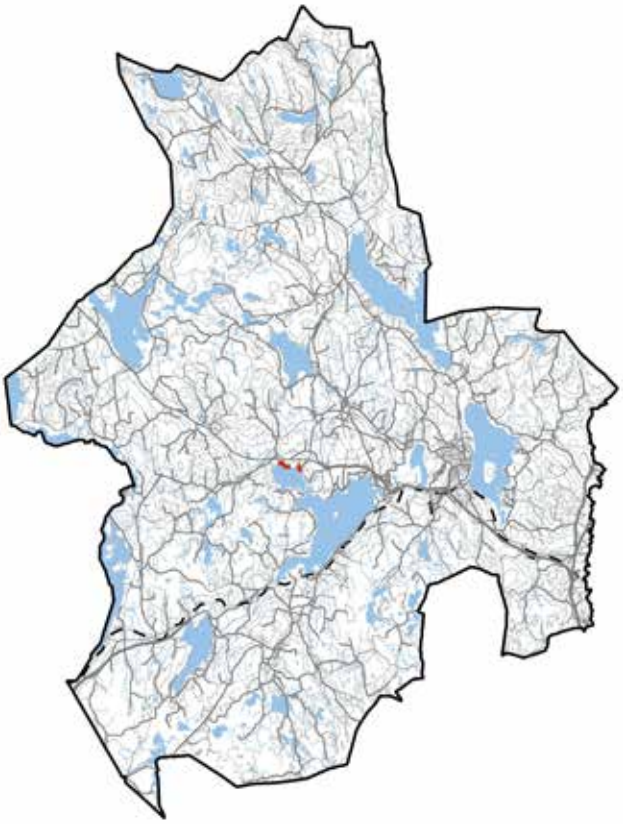

Områdenas syfte

Syftet med LIS-områdena är att möjliggöra nya bostäder. Detta bedöms långsiktigt kunna bidra till att upprätthålla och stärka serviceunderlaget i kommunen, framförallt i Gyttorp, Ås och Striberg.
Inom områdena bör nya bostäder främst uppföras med en mer lantlig bebyggelsestruktur, exempelvis i mindre grupper om två till tre bostadshus med tillhörande komplementbyggnader. Nya bostäder bör främst uppföras i form av friliggande enbostadshus där en tomtstorlek på minst 1 500 kvadratmeter bör eftersträvas. I sjön möjliggörs för gemensamma bryggor.

Saxen

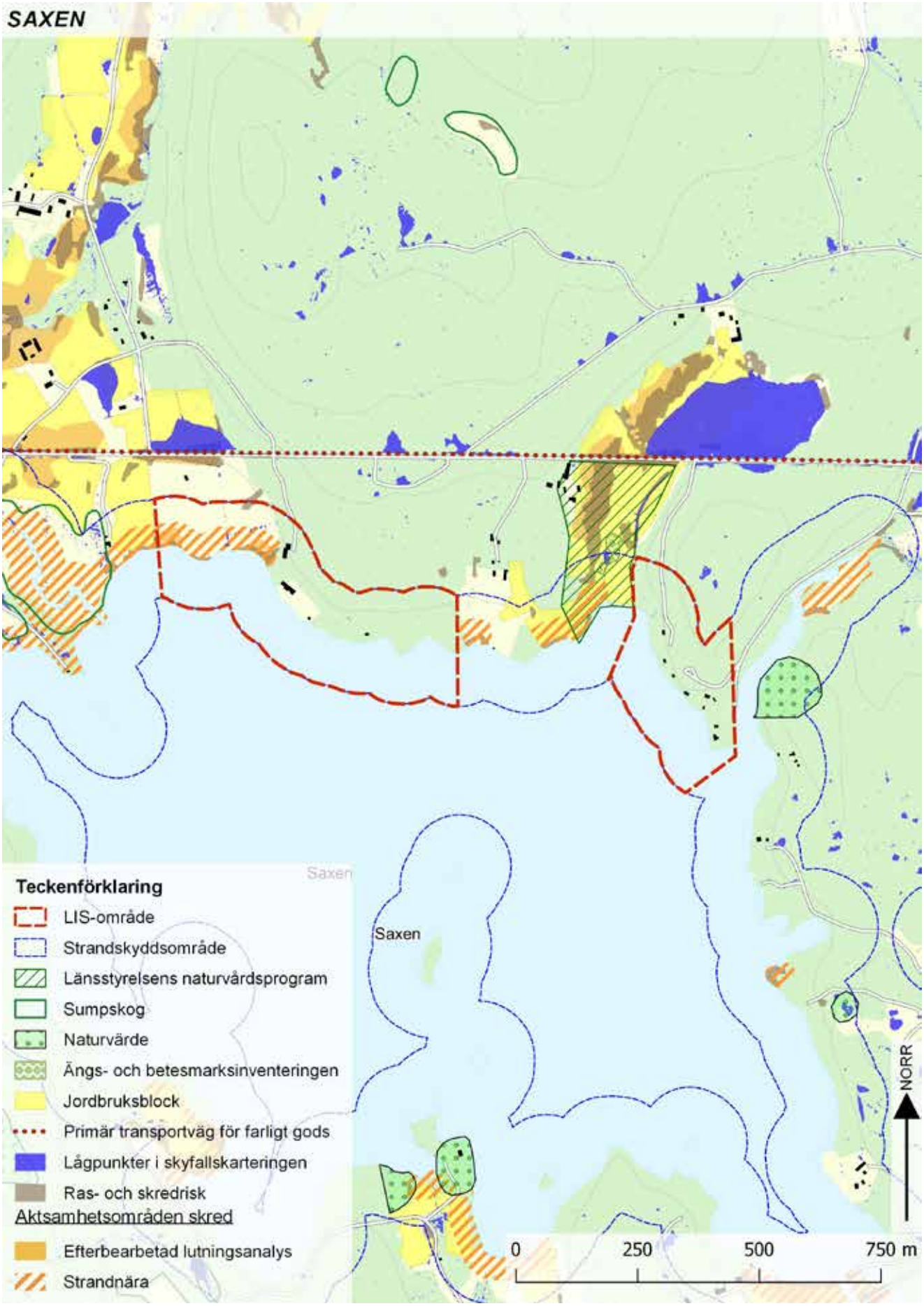
SAXEN
Saxen
Teckenförklaring
LIS-område
Strandskyddsområde
Länsstyrelsens naturvårdsprogram
Sumpskog
Naturvärde
Ängs- och betesmarksinventeringen
Jordbruksblock
Primär transportväg för farligt gods
Lågpunkter i skyfallskarteringen
Ras- och skredrisk
Aktsamhetsområden skred
Efterbearbetad lutningsanalys
Strandnära
Saxen
NORR
0
250
500
750 m

Landskapsbild

Landskapet kring Saxen är främst skogbeklätt och sluttar något norrifrån mot sjön samt är mer kuperat i sydväst och nordost. Kring in- och utloppen till sjön öppnar sig landskapet med åkrar, ängar och viss bebyggelse.

Några hundra meter norr om Saxen löper länsväg 244 i öst-västlig riktning, från vilken sjön skymtas ibland. Befintlig bebyggelse är relativt utspridd runt sjön och består mestadels av gårdar i de mer öppna delarna och mindre fritidshus i de skogbeklädda delarna.

Riksintressen

LIS-områdena omfattas inte av några områden av riksintresse enligt 3 eller 4 kap. MB. Vidare finns inga sådana områden i närheten av LIS-områdena som bedöms kunna påverkas.

Miljökvalitetsnormer

Enligt VISS uppnår Saxen i dag måttlig ekologisk status och inte god kemisk status. Detta beror bl.a. på att sjön är påverkad av vandringshinder.

Gemensamma lösningar föreslås att anordnas för dricks- och spillvatten. Vidare föreslås att dagvatten omhändertas och renas på ett betryggande sätt innan det når recipienten. En utveckling inom LIS-områdena bedöms därför inte påverka förutsättningarna för att uppfylla gällande miljökvalitetsnormer.

Naturmiljö

Runt Saxen gäller generellt strandskydd på 100 meter.

Mellan LIS-områdena finns ett område utpekat i länsstyrelsens naturvårdsprogram, *Betes- och åkermark vid Saxhagen*. Betesmarken ligger vid sjön Saxens strand och består dels av ett öppet parti, dels av en björkbevuxen kulle. Mellan landsvägen i norr och betesmarken finns åkermark.

Förutom den tilltalande landskapsbilden är beteshagen också exempel på en kulturlandskapstyp som blir allt ovanligare i kommunen.

Öster om LIS-området vid Saxtorp finns ett område med naturvärden enligt Skogsstyrelsens klassificering.

Enligt den översiktliga naturvärdesbedömningen finns inga naturvärden inom LIS-områdena som är så höga att de har naturvärdesklassats.

En utveckling av LIS-områdena bedöms inte påverka utpekade naturmiljöer negativt. Hänsyn behöver dock tas till länsstyrelsens naturvårdsprogram och området med naturvärden.

Befintlig bebyggelse vid Saxen

SAXEN
Saxen
Saxen
Teckenförklaring
LIS-område
100-årsflöde
200-årsflöde
Beräknat högsta flöde
0
250
500
750 m
NORR

Kulturmiljö

Det finns inga kända fornlämningar, enligt Riksantikvarieämbetets Fornsök, kulturvärden eller kulturmiljöer inom eller i anslutning till LIS-områdena, utöver generella värden i landskapsbilden.

Enligt länsstyrelsen kan det finnas okända fornlämningar inom samtliga LIS-områden.

Rekreation och friluftsliv

De rekreations- och friluftslivsvärden som finns inom LIS-områdena är främst kopplade till det vattenburna friluftslivet.

Allmänhetens tillgång till stränderna är begränsad vid de befintliga friliggande enbostadshusen. I övrigt är tillgången till stränderna god. En utveckling inom LIS-områdena bedöms inte påverka allmänhetens tillgång till stränderna negativt. Nya bostäder med tillhörande kommunikationer och eventuell anordning av bryggor bedöms snarare kunna öka tillgången.

Saxen

Teknisk försörjning

LIS-områdena är inte anslutna till de kommunala ledningsnäten och ligger heller inte i närheten av kommunens verksamhetsområden för vattenförsörjning samt spillvatten. Inom områdena finns i dagsläget enskilda lösningar. Dagvattnet inom LIS-områdena omhändertas i dagsläget främst lokalt genom markinfiltration. Ny bebyggelse inom LIS-områdena bedöms inte kunna anslutas till de kommunala ledningsnäten. Här ska istället gemensamma lösningar eftersträvas.

Strömförsörjning, fiber och 3G finns inom LIS-områdena.

Miljö, hälsa och säkerhet

Uppströms LIS-områdena ligger Västgöthyttans verksadamm och Dammsjön vid Västgöthyttan. Dammarna är i dagsläget inte klassificerade i någon dammsäkerhetsklass. Detta medför att det finns risk för dammhaveri och att konsekvenserna vid ett dammhaveri behöver bedömas eller utredas vidare.

Enligt länsstyrelsens skyfallskartering finns ett fåtal lågpunkter inom LIS-områdena.

Delar av LIS-områdena omfattas av ras- och skredrisk. Vidare utgör delar av LIS-områdena områden med förutsättningar för skred i finkorniga jordarter, aktsamhetsområden.

Förväntade klimatförändringar, med bl.a. ökad nederbörd och förändrade flöden, ökar ras- och skredrisken.

Länsväg 244 utgör primär transportväg för transporter av farligt gods samt omfattas av utökad tillståndspliktig zon på 30 meter från vägområdet.

Delar av LIS-områdena ligger inom riskområde för höga vattenstånd, klimatanpassat 100- och 200-årsflöde samt beräknat högsta flöde, enligt länsstyrelsens översiktliga översvämningskartering från år 2019.

Strandkant vid sjön

Rekommendationer

En utveckling inom LIS-områdena bör ske genom planläggning och upphävande av strandskyddet.

Vid planläggning behöver hänsyn tas till de generella rekommendationerna samt:

- de geotekniska förutsättningarna,
- landskapsbilden,
- länsstyrelsens naturvårdsprogram,
- området med naturvärden,
- okända fornlämningar,
- vatten- och spillvattenlösningar,
- risk för dammhaveri,
- lågpunkter enligt skyfallskarteringen,
- ras- och skredrisken,
- risker kopplade till transporter av farligt gods,
- utökad tillståndspliktig zon utmed länsväg 244,
- risk för höga vattenstånd,
- buller från större vägar, och
- markradon.

Älvlången (Älvhyttan)

Strand-skydd	Meter strand-linje	Meter LIS-område	Antal LIS-om-råden
100 m	ca 21 100 m	ca 350 + 1 000 + 1 500 = 2 850 m	3

Allmän beskrivning

LIS-områdena ligger i den södra delen av kommunen vid Älvlången, ca fyra kilometer från Dalkarlsberg. Områdena nås enklast med bil, via länsväg 243 som sträcker sig norr om områdena. Från länsvägen finns anslutningsvägar till LIS-områdena. Offentlig och kommersiell service finns närmast i Dalkarlsberg och Gyttorp.

Inom områdena ligger den gamla bergsmansbyn Älvhyttan. Dagens bymiljö präglas av de välbevarade bergsmansgårdarna och ett småbrutet odlingslandskap. Inom det södra LIS-området finns fritidshusbebyggelse. I övrigt består områdena av skog och öppen mark samt ett mindre område med jordbruksmark. Landskapet är kuperat och sluttar ner mot Älvlången.

Befintlig bebyggelse vid Älvlången

LIS-områdena är delvis detaljplanelagda och omfattas av flera detaljplaner.

Enligt SGU:s översiktliga jordartskartor utgörs jorden inom LIS-områdena av morän, berg, postglacial sand och lera-silt. Vidare betraktas majoriteten av all mark inom LIS-områdena som s.k. fastmark enligt SGU:s översiktliga fastmarkskarta. En del mark inom LIS-områdena betraktas dock inte som fastmark. Utifrån detta bedöms LIS-områdenas totalstabilitet i stort som tillfredsställande. Totalstabiliteten för en del mark inom områdena bedöms dock inte

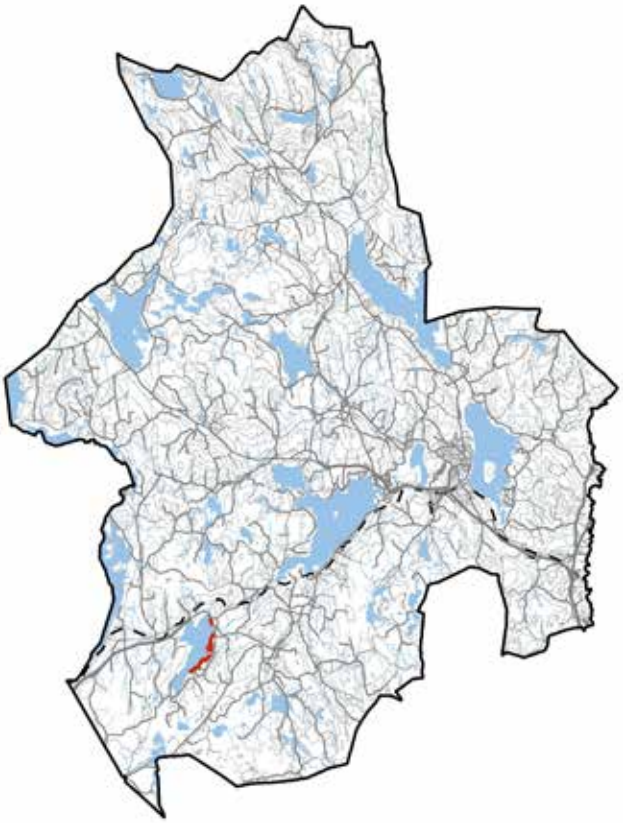

som tillfredsställande, varför de geotekniska förutsättningarna behöver bedömas eller utredas vidare.

Områdenas syfte

Syftet med LIS-områdena att möjliggöra nya bostäder. Detta bedöms långsiktigt kunna bidra till att upprätthålla och stärka serviceunderlaget i kommunen, framförallt i Dalkarlsberg och Gyttorp.

Inom områdena bör nya bostäder främst uppföras genom förtätning av befintlig bebyggelsestruktur. Nya bostäder bör främst uppföras i form av friliggande enbostadshus där en tomtstorlek på minst 1 500 kvadratmeter bör eftersträvas. I sjön möjliggörs för gemensamma bryggor.

Landskapsbild

Landskapet kring Älvlången består söderut av skogbeklädda bergsknallar, österut och mot Venakärret i nordöst flackar landskapet mer och öppnas upp kring byn Älvhyttan.

Bebyggelse finns längs hela den nordöstra sidan av sjön och många fastigheter är placerade direkt vid strandkanten. Landskapsbilden längs östra sidan Älvlången utgörs av byggnader inbäddade i natur-

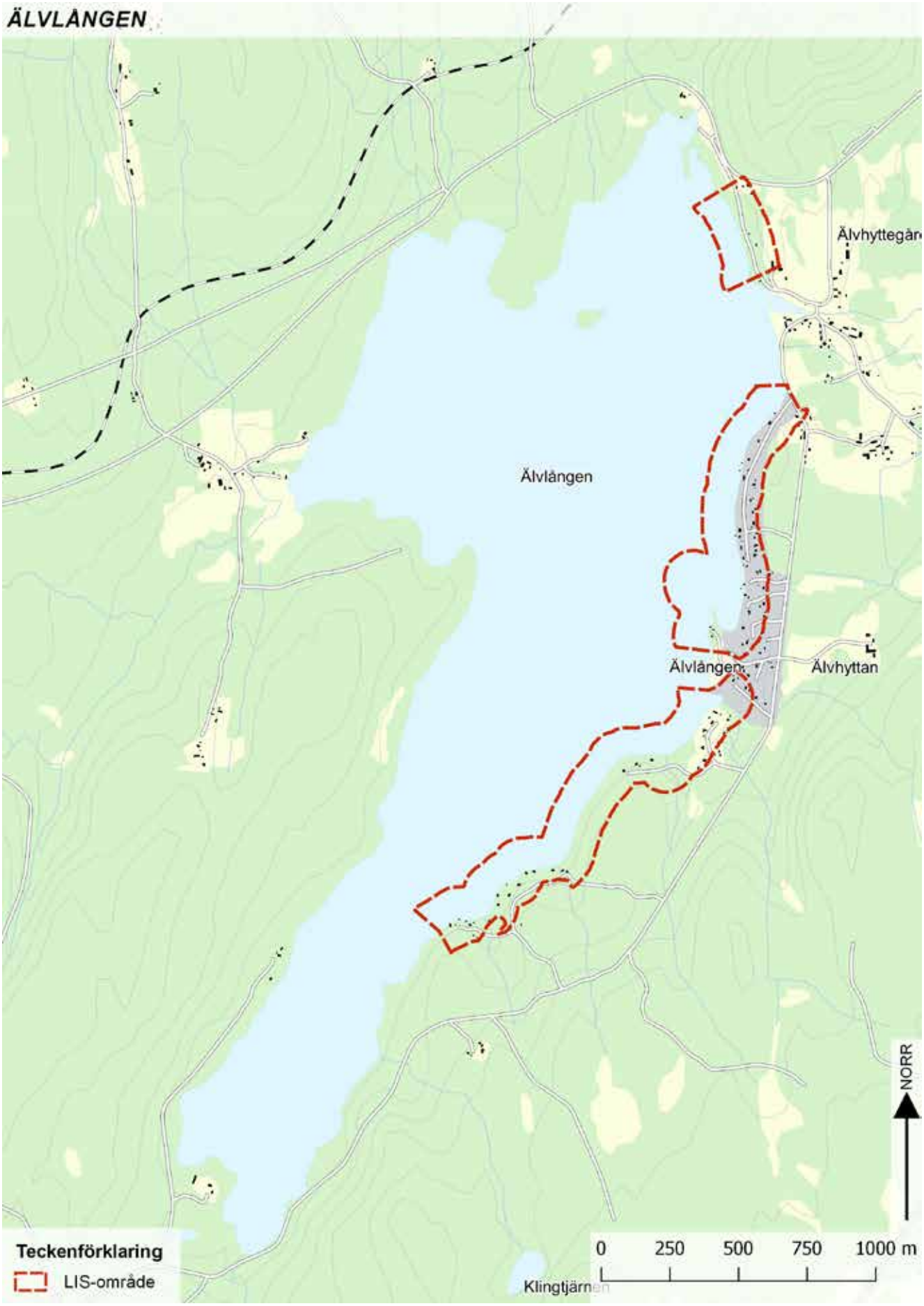
ÄLVLÅNGEN
Älvhyttegår
Älvlången
Älvlången
Älvhyttan
NORR
Teckenförklaring
LIS-område
0
250
500
750
1000 m
Klingtjärn

miljö eller av skog. Norröver utgörs bebyggelsen främst av enbostadshus och gårdar med åkrar och hagar, längre söderut återfinns främst fritidshus från mitten eller senare delen 1900-talet.

Riksintressen

Hela LIS-områdena omfattas av Älvhyttan, som är av riksintresse för naturvården enligt 3 kap § 6 MB, och ett hinderfritt område för Villingsbergs skjutfält, som är av riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § MB. Vidare finns ett Natura 2000-område, Näsmarkerna, på västra sidan Älvlången samt fyra Natura 2000-områden öster om LIS-områdena, Bromängen, Venakärret, Venen och Älvhytteängen. Hänsyn behöver tas till riksintressena. En utveckling inom LIS-områdena bedöms dock inte medföra åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön, motverka totalförsvarets intressen eller skada Natura 2000-områdenas natur- och kulturvärden.

Älvlången

I övrigt finns inga områden av riksintresse enligt 3 eller 4 kap. MB i närheten av LIS-områdena som bedöms kunna påverkas.

Miljökvalitetsnormer

Enligt VISS uppnår Älvlången i dag otillfredställande ekologisk status och inte god kemisk status. Detta beror bl.a. på att sjön är reglerad och påverkad av vandringshinder.

Gemensamma lösningar föreslås att anordnas för dricks- och spillvatten. Vidare föreslås att dagvatten omhändertas och renas på ett betryggande sätt innan det når recipienten. En utveckling inom LIS-områdena bedöms därför inte påverka förutsättningarna för att uppfylla gällande miljökvalitetsnormer.

Naturmiljö

Runt Älvlången gäller generellt strandskydd på 100 meter.

Natura 2000-områdena i närheten av LIS-områdena utgör också naturreservat.
Delar av LIS-områdena ingår i två områden utpekade i länsstyrelsens naturvårdsprogram, *Bäckravin söder om Vargsand* samt *Kulturlandskapet vid Älvhyttan*.

Väg utmed sjön

Delar av LIS-områdena utgör en del av odlingslandskapets bevarandeområden.

I närheten av LIS-områdena finns även sumpskogar, nyckelbiotoper samt ett område utpekat i ängs- och betesmarksinventeringen.

Skog vid sjön

Hela LIS-områdena ingår i en skoglig värdetrakt, *Viker-Järle-Väringens* lövskogstrakt, som består av triviallövskog.

Älvlången är ett värdefullt vattenområde för fiske och natur. Delar av respektive hela LIS-områdena ingår i de utpekade områdena.

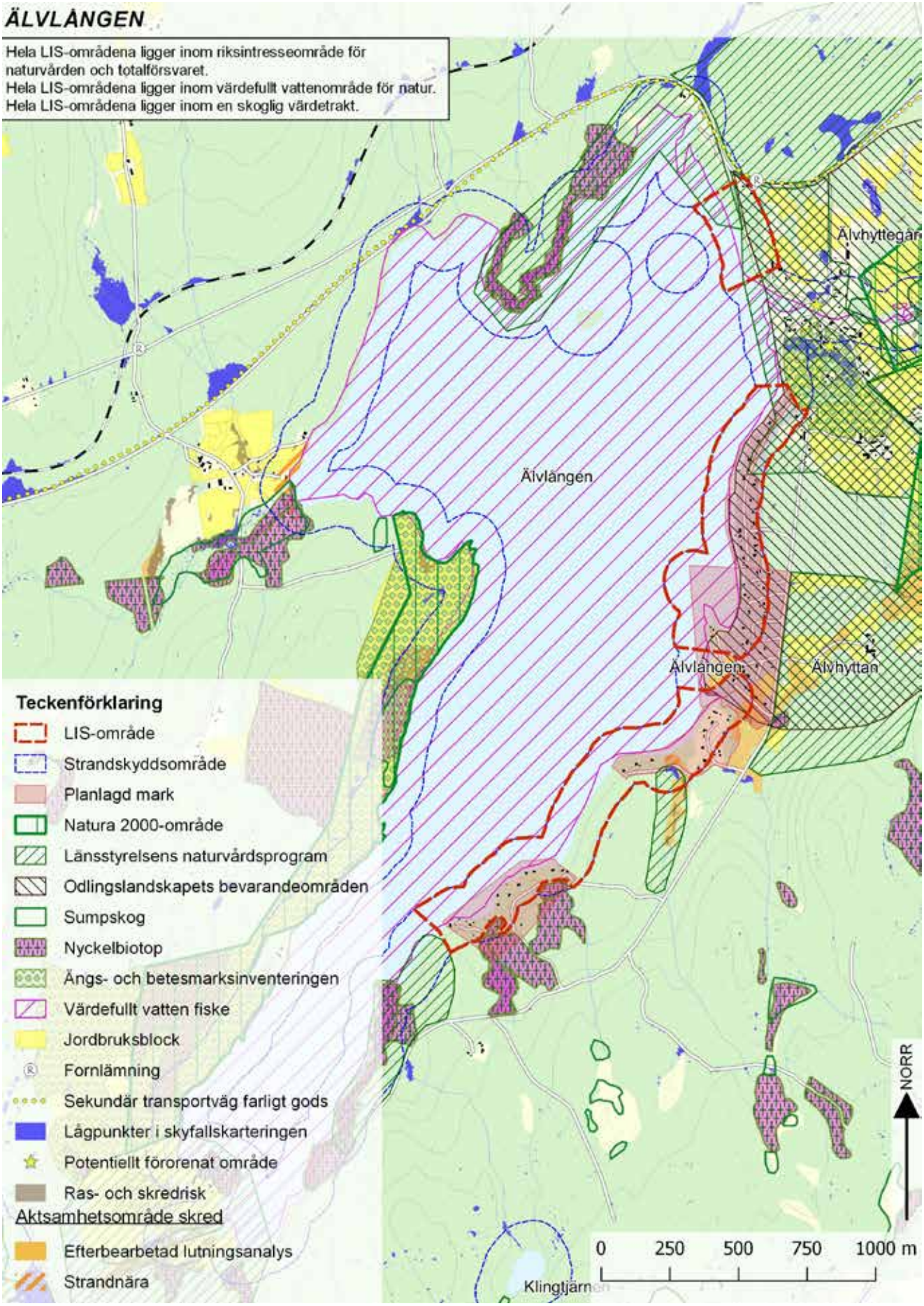
ÄLVLÅNGEN
Hela LIS-områdena ligger inom riksintresseområde för naturvården och totalförsvaret.
Hela LIS-områdena ligger inom värdefullt vattenområde för natur.
Hela LIS-områdena ligger inom en skoglig värdetrakt.
Älvhyttegår
Älvlången
Älvlången
Älvhyttan
Teckenförklaring
LIS-område
Strandskyddsområde
Planlagd mark
Natura 2000-område
Länsstyrelsens naturvårdsprogram
Odlingslandskapets bevarandeområden
Sumpskog
Nyckelbiotop
Ängs- och betesmarksinventeringen
Värdefullt vatten fiske
Jordbruksblock
Fornlämning
Sekundär transportväg farligt gods
Lågpunkter i skyfallskarteringen
Potentiellt förorenat område
Ras- och skredrisk
Aktsamhetsområde skred
Efterbearbetad lutningsanalys
Strandnära
NORR
0 250 500 750 1000 m
Klingtjärn

Enligt den översiktliga naturvärdesbedömningen finns inga naturvärden inom LIS-områdena som är så höga att de har naturvärdesklassats.

En utveckling inom LIS-områdena bedöms inte påverka utpekade naturmiljöer negativt. Hänsyn behöver dock tas till naturreservaten, länsstyrelsens naturvårdsprogram, odlingslandskapets bevarandeområden, sumpskogar, nyckelbiotoper, ängs- och betesmarksinventeringen samt de värdefulla vattenområdena.

Kulturmiljö

I anslutning till det norra LIS-området vid länsväg 243 finns, enligt Riksantikvarieämbetets Fornsök, en fornlämning. Fornlämningen utgörs av vägmärke i form av en milstolpe. Vidare kan det, enligt länsstyrelsen, finnas okända fornlämningar inom samtliga LIS-områden.

I övrigt finns inga kända kulturvärden eller kulturmiljöer inom eller i anslutning till LIS-områdena, utöver generella värden i landskapsbilden.

Rekreation och friluftsliv

De rekreations- och friluftslivsvärden som finns inom LIS-områdena är främst kopplade till de stigar som finns inom områdena samt det vattenburna friluftslivet.

Strandkant vid sjön

Allmänhetens tillgång till stränderna är begränsad vid den befintliga bebyggelsen och inom de mest kuperade områdena. I övrigt är tillgången till stränderna god. En utveckling inom LIS-områdena bedöms inte påverka allmänhetens tillgång till stränderna negativt.

Nya bostäder med tillhörande kommunikationer och eventuell anordning av bryggor bedöms snarare kunna öka tillgången.

Teknisk försörjning

LIS-områdena är inte anslutna till de kommunala ledningsnäten och ligger heller inte i närheten av kommunens verksamhetsområden för vattenförsörjning samt spillvatten. Inom områdena finns i dagsläget enskilda lösningar. Dagvattnet inom LIS-områdena omhändertas i dagsläget främst lokalt genom markinfiltration. Ny bebyggelse inom LIS-områdena bedöms inte kunna anslutas till de kommunala ledningsnäten. Här ska istället gemensamma lösningar eftersträvas.

Strömförsörjning finns inom LIS-områdena. Vidare finns till viss del fiber och 3G inom det norra och det mellersta LIS-området.

Miljö, hälsa och säkerhet

Enligt länsstyrelsens skyfallskartering finns ett fåtal lågpunkter inom LIS-områdena.

Mellan det norra och det mellersta LIS-området finns två potentiellt förorenade områden i riskklass 3 (måttlig risk för människors hälsa och miljön), vilka utgörs av ett hyttområde och en tidigare plantskola. Föroreningssituationen medför att det, enligt länsstyrelsen, kan komma att krävas undersökning och eventuellt åtgärder inom dessa två LIS-områden. Detta kan innebära omfattande kostnader, både i tid och pengar.

Älvlången

Delar av LIS-områdena omfattas av ras- och skredrisk. Vidare utgör delar av LIS-områdena områden med förutsättningar för skred i finkorniga jordarter, aktsamhetsområden. Förväntade klimatförändringar, med bl.a. ökad nederbörd och förändrade flöden, ökar ras- och skredrisken.

Länsväg 243 utgör sekundär transportväg för transporter av farligt gods samt omfattas av utökad tillståndspliktig zon på 30 meter från vägområdet.

Rekommendationer

En utveckling inom LIS-områdena bör ske genom planläggning och upphävande av strandskyddet.

Vid planläggning behöver hänsyn tas till de generella rekommendationerna samt:

- jordbruksmarken,
- de geotekniska förutsättningarna,
- landskapsbilden,
- riksintresset för naturvården,
- riksintresset för totalförsvaret,
- Natura 2000-områdena,
- naturreservaten,
- länsstyrelsens naturvårdsprogram,
- odlingslandskapets bevarandeområden,
- sumpskogarna,
- nyckelbiotoperna,
- ängs- och betesmarksinventeringen,
- de värdefulla vattenområdena,
- fornlämningen,
- okända fornlämningar,
- vatten- och spillvattenlösningar,
- lågpunkter enligt skyfallskarteringen,
- potentiellt förorenade områden,
- ras- och skredrisken,
- risker kopplade till transporter av farligt gods,
- utökad tillståndspliktig zon utmed länsväg 243,
- buller från större vägar, och
- markradon.

Grecken (Stadra)

Strand-skydd	Meter strand-linje	Meter LIS-område	Antal LIS-om-råden
100 m	ca 64 500 m	ca 250 m	1

Allmän beskrivning

LIS-området ligger i den norra delen av kommunen vid Grecken i Stadra, ca 19 kilometer från Striberg. Området nås enklast med bil, via länsväg 244 som sträcker sig väster om området. Från länsvägen finns anslutningsvägar till området. Offentlig och kommersiell service finns närmast i Striberg, Gyttorp och Grythyttan.

LIS-området utgörs uteslutande av vattnet närmast Stadra gård. Gården är en större bergslagsherrgård där det i dag bl.a. finns Stadra teater, skulpturpark och scenskola.

Stadra teater

LIS-området är inte detaljplanelagt och omfattas inte heller av några av områdesbestämmelser.

Områdets syfte

Syftet med LIS-området är att möjliggöra utvecklingen av befintlig verksamhet för friluftslivet och turismen. LIS-området möjliggör bl.a. att en flytande scen och åskådarplatser samt en båtbrygga kan anläggas. Detta bedöms långsiktigt kunna ge positiva sysselsättningseffekter samt på sikt även kunna bidra till att upprätthålla och stärka serviceunderlaget i kommunen.

Landskapsbild

Landskapet kring Grecken består av skogbeklädda bergsknallar, näs och mossar. Ytterst få byggda

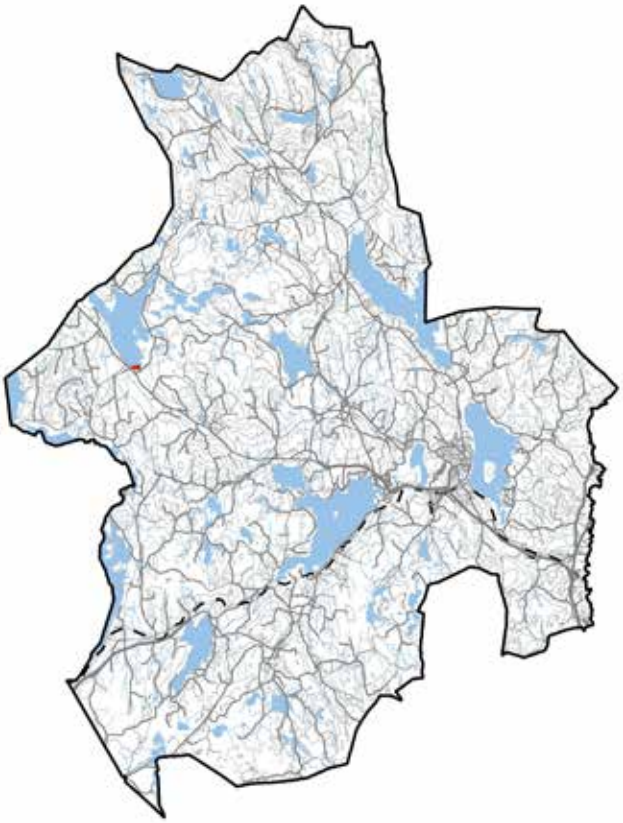

fastigheter finns i strandnära lägen. Vid sjöns södra ände ligger Stadra gård i ett flackt och mer öppet landskap. Stadra gård är en gammal väl bevarad herrgårdsmiljö med byggnader alldeles vid stranden. Stadra är ett populärt besöksmål.

Riksintressen

Hela LIS-området omfattas av Lundsfjärden som är av riksintresse för naturvården enligt 3 kap § 6 MB. Hänsyn behöver tas till riksintresset. En utveckling inom LIS-området bedöms dock inte medföra åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

I övrigt finns inga områden av riksintresse enligt 3 eller 4 kap. MB i närheten av LIS-området som bedöms kunna påverkas.

Miljökvalitetsnormer

Enligt VISS uppnår Grecken i dag måttlig ekologisk status och inte god kemisk status. Detta beror bl.a. på att sjön är påverkad av vandringshinder.

Utifrån syftet med LIS-området bedöms en utveckling inom LIS-området inte påverka förutsättningarna för att uppfylla gällande miljökvalitetsnormer.

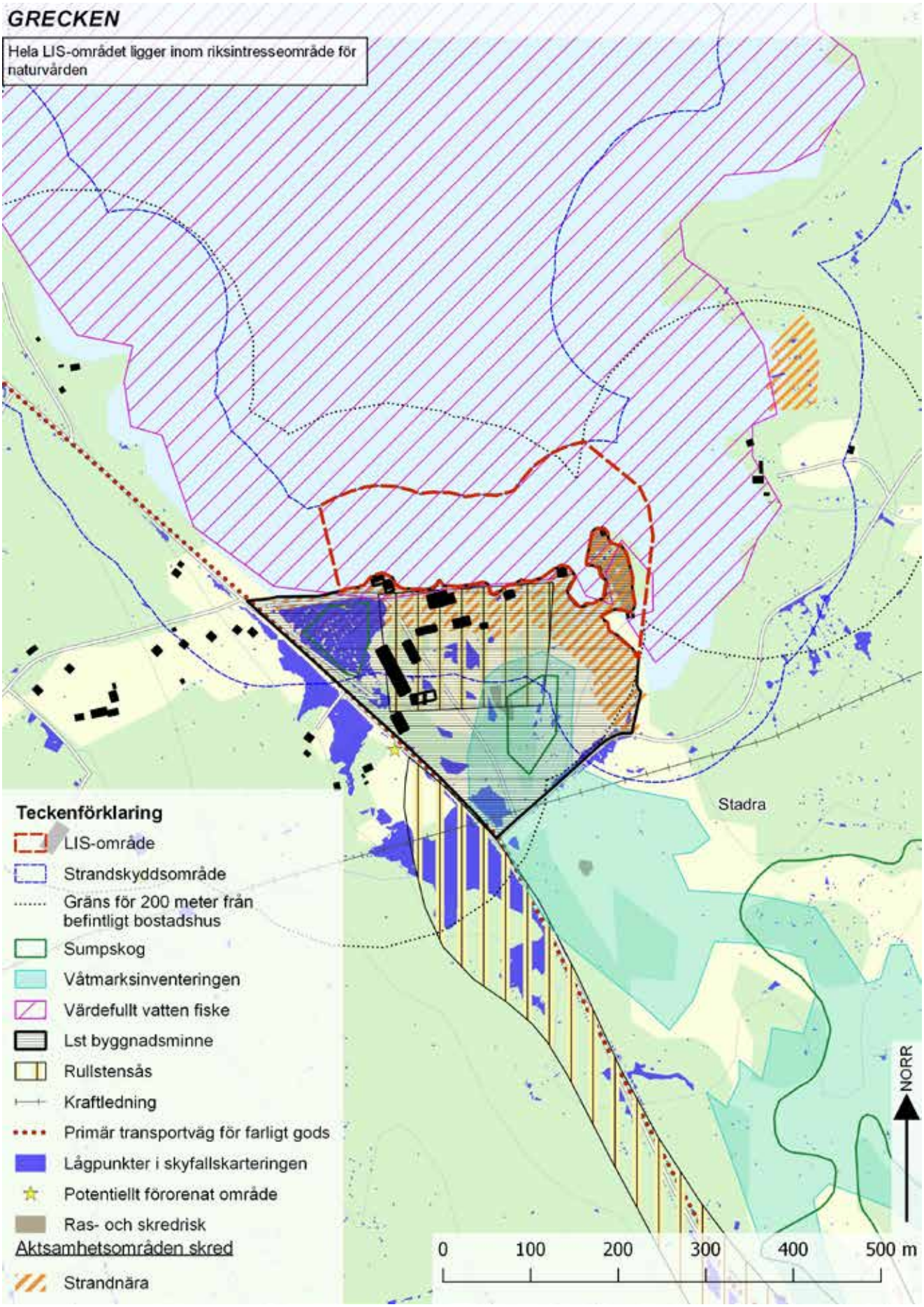
GRECKEN
Hela LIS-området ligger inom riksintresseområde för naturvården
Stadra
Teckenförklaring
LIS-område
Strandskyddsområde
Gräns för 200 meter från befintligt bostadshus
Sumpskog
Våtmarksinventeringen
Värdefullt vatten fiske
Lst byggnadsminne
Rullstensås
Kraftledning
Primär transportväg för farligt gods
Lågpunkter i skyfallskarteringen
Potentiellt förorenat område
Ras- och skredrisk
Aktsamhetsområden skred
Strandnära
NORR
0
100
200
300
400
500 m

Naturmiljö

Runt Grecken gäller generellt strandskydd på 100 meter.

Söder om LIS-området finns en sumpskog och ett område som ingår i våtmarksinventeringen.
Grecken är ett värdefullt vattenområde för fiske.

Enligt den översiktliga naturvärdesbedömningen finns inga naturvärden inom LIS-området som är så höga att de har naturvärdesklassats.
En utveckling inom LIS-området bedöms inte påverka utpekade naturmiljöer negativt.

Stadra gård

Kulturmiljö

Direkt söder om LIS-området ligger Stadra gård som är förklarat som byggnadsminne av länsstyrelsen och skyddat enligt 3 kap. KML. Gårdens historia är starkt sammankopplad med bergsbruket som etablerades i trakten under 1600-talet. Många av gårdens byggnader finns kvar än i dag. De flesta byggnaderna på gården byggdes från mitten av 1850-talet fram till 1920-talet. En utveckling inom LIS-området kan, utifrån byggnadsminnet, kräva tillstånd. Samråd ska därför ske med länsstyrelsen.

I övrigt finns inga kända fornlämningar, enligt Riksantikvarieämbetet Fornsök, kulturvärden eller kulturmiljöer inom eller i anslutning till LIS-området, utöver generella värden i landskapsbilden.

Rekreation och friluftsliv

De rekreations- och friluftslivsvärden som finns inom LIS-området är främst kopplade till de verksamheter som Stadra gård erbjuder samt det vattenburna friluftslivet.
Allmänhetens tillgång till stränderna är delvis begränsad, i och med att Stadra gård är privatägd. En utveckling inom LIS-området bedöms inte påverka allmänhetens tillgång till stränderna negativt. Anläggande av bl.a. en flytande scen och åskådarplatser samt en båtbrygga bedöms snarare kunna öka tillgången.

Teknisk försörjning

LIS-området är inte anslutet till de kommunala ledningsnäten och ligger heller inte i närheten av kommunens verksamhetsområden för vattenförsörjning samt spillvatten. I närheten av området finns i dagsläget enskilda lösningar. Dagvattnet i närheten av LIS-området omhändertas i dagsläget främst lokalt genom markinfiltration. LIS-området bedöms inte kunna anslutas till de kommunala ledningsnäten. Här ska istället fortsatt enskilda lösningar eftersträvas.

Söder om LIS-området finns en rullstensås.

Strömförsörjning och 3G finns vid LIS-området.

Miljö, hälsa och säkerhet

Enligt länsstyrelsens skyfallskartering finns ett antal lågpunkter på land, i anslutning till LIS-området.

Grecken

Söder om LIS-området finns en kraftledning. Kraftledningar kan ge upphov till elektriska och magnetiska fält.

Marken i anslutning till LIS-området omfattas av ras- och skredrisk. Vidare utgör delar av stranden områden med förutsättningar för skred i finkorniga jordarter, aktsamhetsområden. Förväntade klimatförändringar, med bl.a. ökad nederbörd och förändrade flöden, ökar ras- och skredrisken.

Länsväg 244 utgör primär transportväg för transporter av farligt gods samt omfattas av utökad tillståndspliktig zon på 30 meter från vägområdet.

Rekommendationer

En utveckling inom LIS-området bör ske genom planläggning och upphävande av strandskyddet.

Vid planläggning behöver hänsyn tas till de generella rekommendationerna samt:

- landskapsbilden,
- riksintresset för naturvården,
- det värdefulla vattenområdet,
- byggnadsminnet,
- vatten- och spillvattenlösningar,
- lågpunkter enligt skyfallskarteringen,
- rullstensåsen,
- lågpunkter enligt skyfallskarteringen,
- kraftledningen,
- ras- och skredrisken,
- risker kopplade till transporter av farligt gods,
- utökad tillståndspliktig zon utmed länsväg 244, och
- risk för höga vattenstånd.